

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Ladislav Václavec

Vývoj volebních programů parlamentních politických stran v kontextu řešení
migrační krize od roku 2013

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval (pod vedením vedoucího diplomové práce) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne 11. srpna 2023

.....

Bc. Ladislav Václavec

Poděkování

Děkuji panu doktorovi Ondřeji Filipcovi, Mgr. et Mgr. Ph.D. za vedení mé diplomové práce, za cenné připomínky a odborné rady, ale také za laskavý přístup a vstřícnost. Velké poděkování patří také mé rodině za neutuchající podporu během mého dlouhého studia.

Obsah

Úvod	6
Výzkumné otázky a hypotézy	8
1 Politická komunikace	12
1.1 Typologie politických stran a volební programy	21
2 Rozbor volebních programů	24
2.1 ODS	24
2.2 TOP09	27
2.3 KDU-ČSL	29
2.4 Česká Pirátská strana	31
2.5 STAN	34
2.6 SPD (Úsvit přímé demokracie)	36
2.7 ČSSD	40
2.8 KSČM	43
2.9 ANO 2011	45
2.10 Shrnutí obsahové analýzy	48
2.10.1 Mediální prostor	54
2.11 VVO1	57
2.11.1 VVH1	57
2.11.2 VVH2	57
3 Vyjádření v médiích – postoje předsedů pol. stran a hnutí k řešení migrace.....	59
3.1 ODS	60
3.1.1 Petr Fiala	60
3.2 TOP09	61
3.2.1 Karel Schwarzenberg	61
3.2.2 Miroslav Kalousek	61
3.2.3 Jiří Pospíšil	62
3.2.4 Markéta Pekarová Adamová	62
3.3 KDU-ČSL	63
3.3.1 Pavel Bělobrádek	63
3.3.2 Marek Výborný	64
3.3.3 Marian Jurečka	64
3.4 Piráti	65

3.4.1	Ivan Bartoš.....	65
3.4.2	Lukáš Černožský.....	65
3.5	STAN.....	65
3.5.1	Petr Gazdík	65
3.5.2	Martin Půta.....	66
3.5.3	Vít Rakušan	66
3.6	Úsvit/SPD.....	66
3.6.1	Tomio Okamura	66
3.7	ČSSD.....	67
3.7.1	Bohuslav Sobotka	67
3.7.2	Milan Chovanec.....	70
3.7.3	Jan Hamáček	71
3.8	KSČM	72
3.8.1	Vojtěch Filip.....	72
3.9	ANO	72
3.9.1	Andrej Babiš	72
3.10	Shrnutí	74
Závěr.....		77
Seznam zdrojů		79
3.11	Programy	81
3.12	Elektronické zdroje	83

Úvod

Migrace se stala v posledních letech jedním z nejpalčivějších politických témat nejen v České republice, ale i v celé Evropě. Příchod uprchlíků z nestabilních oblastí postižených válečnými konflikty a hlubokými vnitrostátními problémy, jako je Sýrie, Libye, Afghánistán, či Eritrea, vyvolal ve společnosti silné emoce a rozporuplné reakce. Tématem této diplomové práce je Vývoj volebních programů parlamentních politických stran v kontextu řešení migrační krize od roku 2013. Časová osa diplomové práce byla vybrána tak, aby zpracovávala poslední tři volební období Poslanecké Sněmovny ČR, přičemž každé z nich bylo ve své době migrací poznamenáno jinak. Samotné téma migrace je velmi aktuální, a to jak s ohledem na napětí na Řecko-Turecké a Polsko-Běloruské hranici, tak také s pokračující invazí Ruské federace na Ukrajinu, která přinutila několik miliónů lidí k posunu o něco více západním směrem. Problematika migrace nabyla v České republice od roku 2015 na důležitosti a stala se častým námětem v médiích i předmětem průzkumů veřejného mínění. V tomto roce zažila Česká republika, dle informací českého statistického úřadu, dosud největší příliv nelegální migrace, když bylo na území ČR zjištěno 8563 osob, porušujících zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Toto číslo je v porovnání s minulými léty téměř dvojnásobné (2013: 4153 osob, 2014: 4822 osob).¹ Dle průzkumů Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) se převážná část obyvatel České republiky staví k přijímání uprchlíků negativně a vnímají je jako bezpečnostní hrozbu.² Tyto skutečnosti byly nuceny zohlednit také české politické strany a hnutí, které začaly migraci vyhrazovat prostor ve svých předvolebních programech. A právě na analýzu programů a prostor v nich migraci věnovaný se tato práce primárně zaměřuje.

Cílem této diplomové práce není posuzovat kvalitu řešení migrace navrhované jednotlivými politickými stranami, ale spíše zmapovat, jak se postoj politických stran k tématu migrace vyvíjel a jaký prostor mu byl v rámci jejich volebních programů věnován za pomoci obsahové analýzy právě předvolebních programů, které jsou brány jako stěžejní zdroj pro tuto práci. Tato práce může posloužit jako přínos pro další studium politické komunikace a volebních kampaní a může pomoci k lepšímu porozumění tématu migrace a jeho využívání v politických strategiích.

¹ Statistika. Český statistický úřad: Cizinci: Nelegální migrace [online]. 2023 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace

² Tisková zpráva. CVVM: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků – květen 2019 [online]. 2019 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4966/f9/pm190626.pdf

Diplomová práce si klade za cíl nalézt odpověď jestli a popřípadě jak, politické subjekty v ČR mezi lety 2013 až 2021 změnily ve svých předvolebních programech prostor věnovaný migraci. S tím jsou spojeny dvě téze, které zní: za prvé, V důsledku migrační krize v roce 2015/16 došlo před volbami v roce 2017 k navýšení prostoru pro komunikaci tématu migrace v rámci programů politických stran v České republice. Za druhé, Politické strany, které v roce 2017 věnovaly migraci největší prostor v rámci svých politických programů, tento prostor zachovaly i pro volby v roce 2021. Pro potvrzení hypotézy bude nutné porovnat velikost prostoru věnovanému migraci v programech politických stran a hnutí v obou letech a pozorovat přibližně stejný rozsah.

Dále bude cílem práce zjistit, zda existuje souvislost mezi společenskou „poptávkou“ o migraci a změnou prostoru věnovanému migraci v rámci programů vybraných politických subjektů. Jinými slovy, zda a jak se projevuje kauzalita, zejména pokud jde vliv o závisle proměnnou (prostor věnovaný migraci v kontextu programu politických stran). S touto tézí se pojí opět dvě hypotézy. Ta první předpokládá, že s klesajícím zájmem obyvatelstva ČR o migraci (nezávisle proměnná), klesal také její prostor v předvolebních programech (závisle proměnná). Druhá hypotéza tvrdí, že prostor věnovaný migraci v médiích (nezávisle proměnná), je reflektován prostorem v předvolebních programech (závisle proměnná). Poslední výzkumná otázka se zabývá postojem předsedů vybraných politických subjektů a snaží se nalézt odpověď na to, jestli napříč politickým spektrem existuje shoda v názorech na řešení migrační krize. V rámci této výzkumné otázky budou systematicky zkoumána vybraná témata a vývoj postojů těchto čelních politických představitelů.

Jako vhodné politické subjekty pro výzkum byly vybrány ty strany a hnutí, které byly od roku 2013 relevantní a konzistentní politickou silou, tedy úspěšně překročily 5% volební práh nutný pro získání mandátů a voleb se účastnily opakovaně. Jmenovitě se jedná o: ODS, TOP09, KDU-ČSL, STAN, Pirátskou stranu, SPD, ČSSD, KSČM a ANO. Malou výjimku představuje hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury, které se účastnilo voleb pouze v roce 2013, avšak po vystoupení hlavní tváře a tvůrce hnutí, Tomia Okamury, pomalu zaniklo. Tomio Okamura však založil nové hnutí SPD, a právě pro společného jmenovatele v podobě Tomia Okamury, bude hnutí SPD pojímáno jako následovník Úsvitu přímé demokracie pro další volební období v letech 2017 a 2021.

K dosažení odpovědi na první výzkumnou otázku bude použita kvantitativní obsahová analýza volebních programů. Práce bude vycházet z teoretických konceptů z oblasti politické komunikace a volebních kampaní a bude zkoumat, jaký prostor migraci subjekty ve svých programech vyčlenily a jak se tento prostor v dalších letech vyvíjel. Druhá výzkumná otázka bude zodpovězena pomocí korelační analýzy, která bude porovnávat výsledky výzkumu veřejného mínění a mediální zájem o migraci s výsledky první otázky, a poslední, třetí výzkumná otázka bude vyhodnocena pomocí komparativní analýzy, která bude srovnávat postoje a návrhy předsedů politických stran a hnutí k řešení migrační krize a hledat v nich vzájemný konsenzus.

V následující podkapitole budou blíže představeny výzkumné otázky a hypotézy a specifikována jejich operacionalizace. Následovat bude kapitola věnující se teoretické části práce, která je zaměřená na politickou komunikaci, typologii politických stran a volební programy. Po teoretické části bude následovat část praktická, která začne rozborem předvolebních programů a dalších souvisejících materiálů, jako jsou stanoviska politických stran a hnutí k migraci, po které přijde na řadu zhodnocení vývoje prostoru věnovanému migraci ve volebních programech pro stanovená volební období a dále kapitoly věnující se mediálnímu prostoru pro migraci a společenské poptávky po ní. Čtvrtá kapitola se bude zabývat rozborem vyjádření předsedů vybraných politických subjektů v médiích, na kterou naváže shrnutí zjištěných závěrů. Celá práce pak bude uzavřena závěrem a výčtem zdrojů, použitých k vypracování diplomové práce.

Výzkumné otázky a hypotézy

V této podkapitole budou uvedeny hlavní výzkumné otázky (HVO), vedlejší výzkumné otázky (VVO), hlavní výzkumné hypotézy (VH) a vedlejší výzkumné hypotézy (VVH) a představena jejich operacionalizace, tedy převedení odborných termínů z teoretické do empirické roviny.

HVO1: Zabývaly se vybrané politické subjekty ve svých volebních programech a jiných sděleních problematikou migrace?

HVO2: Jak velký podíl tvořila migrace ve volebních programech vybraných politických stran a hnutí?

VH1: V důsledku migrační krize v roce 2015 a 2016 došlo před volbami v roce 2017 k navýšení prostoru pro komunikaci tématu migrace v rámci programů politických stran a hnutí v České republice

VH2: Politické subjekty, které v roce 2017 věnovaly migraci největší prostor v rámci svých politických programů, tento prostor zachovaly i pro volby v roce 2021.

HVO1, operacionalizace: Politické subjekty vybrané do analýzy jsou ODS, TOP09, KDU-ČSL, Česká pirátská strana, STAN, Úsvit přímé demokracie/SPD, ČSSD, KSČM a ANO 2011. Tyto české politické strany a hnutí byly vybrány z toho důvodu, že alespoň v jedné volbě v období 2013-2021 zdolaly minimálně 5% práh, nutný pro získání mandátů v Poslanecké sněmovně ČR a dají se tak považovat za konzistentní, relevantní politické uskupení. Jedinou výjimkou je hnutí Úsvit přímé demokracie, které se sněmovních voleb zúčastnilo pouze v roce 2013, jeho zakladatel Tomio Okamura však po svém vystoupení z hnutí v roce 2015 založil ideově totožné hnutí SPD, které bude proto v této práci považováno jako přirozený nástupce Úsvitu přímé demokracie (Tomia Okamury). Zdroji analýzy jsou volební programy z roku 2013, 2017 a 2021, případně stanoviska strany.

HVO2, operacionalizace: Hlavním cílem kvantitativního hodnocení je stanovit rozsah věnovaný problematice migrace v rámci volebních programů stran. Definování zmínek ve stranických programech týkajících se migrace může být subjektivní, neboť hranice mezi migrací a ostatními tématy (obzvláště co se týče obranné a bezpečnostní politiky) nemusí být vždy zcela jasná. Proto je důležité naformulovat si pravidla pro analýzu zkoumaných textů. Programy, které jsou použity v rámci výzkumu, jsou volně dostupné na webových stránkách politických subjektů zahrnutých do analýzy a v plném znění, pokud byly takto veřejnosti poskytnuty. Jako první krok bylo důležité spočítat celkový počet slov vybraného programu. Některé programy jsou k dispozici ve formátu .pdf, jiné zase pouze jako text na webové stránce. Texty těchto programů byly přeneseny z původní podoby do editoru MS Word, který nabízí přehled o celkovém počtu slov daného dokumentu. PDF dokumenty, u kterých nebylo možno text jednoduše přenést (ODS 2017 a KDU-ČSL 2013), byly přeměněny na textový soubor pomocí online konvertovací služby dostupné na webu www.smallpdf.com. Pokud programy obsahovaly úvodní slovo předsedy, případně volebního leadera, byl tento úvod také započítán do celkového počtu slov, jako součást programu. Obsah programu do celkového počtu slov nebyl započítán. Analýza těchto textů probíhala následovně, jako relevantní zmínky o migraci

byly brány věty obsahující slova „migrace“, „kvóty“, „azyl“, „imigrace“, „ochrana vnějších hranic“, „humanitární krize“, „integrace“, „uprchlické tábory“, „mezinárodní ochrana“, „cizinci“, „multikulturalismus“, „islamizace“, „šaría“, „xenofobie“ a „Schengen“. Věty obsahující výše zmíněná slova byly přeneseny do editoru MS Word, který uvádí celkový počet slov v daném textu. Tento číselný údaj byl posléze vydělen celkovým počtem slov v souvisejícím programu a vynásoben číslem 100, čímž vznikl údaj znázorňující procentuální zastoupení slov relevantních k migraci k celkovému počtu slov v programu.

VVO1: Existuje souvislost mezi společenskou „poptávkou“ po migraci a změnou prostoru věnovanému migraci v rámci programů vybraných politických uskupeních?

VVH1: S klesajícím zájmem obyvatelstva ČR o migraci od roku 2017, klesal také její prostor v předvolebních programech pro volby 2017.

VVH2: Mediální prostor věnovaný migraci je reflektován prostorem v předvolebních programech.

VVO1, operacionalizace: pro stanovení společenské „poptávky“ byly využity následující údaje. Jedním z nich je zájem obyvatelstva o problematiku migrace. Tento údaj byl zkoumán a zaznamenán Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM), který byl v letech 2015-2019 prováděn mezi obyvatelstvem České republiky. Zde je třeba uvést, že tyto údaje jsou nedokonalé a nejsou k dispozici pro každý měsíc. CVVM ve stanoveném časovém období 2013-2021 zveřejnil pouze 18 zpráv, z nichž je v 16ti uveden údaj o tom, kolik procent dotázaných se zabývá problematikou migrace a má o ní jistý informační přehled. Nejvíce tiskových zpráv o „postoji české veřejnosti k přijímání uprchlíků“ (12) bylo vydáno před volbami v roce 2017, což v jistém ohledu může, s porovnáním s údaji o prostoru věnovanému migraci v programech politických stran a hnutí z HVO2, dát alespoň částečný přehled o vzájemné korelaci. Druhým údajem, který bude porovnávat s výsledky z HVO2 bude počet článků vydaných v českých médiích o migraci v letech 2013-2021. Zdrojem pro tyto data byla monitora.cz, která se zaměřuje na monitoring médií. Počet článků byl stanoven tím způsobem, že do vyhledávacího řádku bylo zadáno hledané slovo „Migrace“ a stanoveno požadované relevantní období, jež u migrace bylo 1.1. 2013 – 31.12.2021.

VVO2: Jaký je postoj předsedů vybraných politických uskupení k řešení migrační krize?

VVH3: Alespoň ve třech často diskutovaných řešeních migrační krize panuje shoda napříč politických spektrem.

VVO2, operacionalizace: K nalezení odpovědi na tuto výzkumnou otázku budou analyzována vyjádření předsedů vybraných politických stran a hnutí, kteří v pozici leaderů svých politických uskupení fungovali v letech 2013-2021. Pokud měl určitý zkoumaný subjekt v tomto období předsedů více, budou všichni zahrnuti do analýzy. Jmenovitě se jedná o tyto předsedy: Petr Fiala, Karel Schwarzenberg, Miroslav Kalousek, Jiří Pospíšil, Markéta Pekarová Adamová, Pavel Bělobrádek, Marek Výborný, Marian Jurečka, Ivan Bartoš, Lukáš Černožský, Petr Gazdík, Martin Půta, Vít Rakušan, Bohuslav Sobotka, Milan Chovanec, Jan Hamáček, Tomio Okamura, Vojtěch Filip a Andrej Babiš. Analýza mediálního výstupu výše zmíněných leaderů stran a hnutí bude pro omezený prostor v diplomové práci pouze z období, kdy každý nich zastával funkci předsedy.

Hlavním zdrojem k této výzkumné otázce byly dobové internetové a novinové články. K větší objektivizaci názorů na migraci jsem použil i zdroje typu parlamentnilisty.cz, které ale nepovažuji za zcela objektivní, mohou však pomoci odhalit názor širší veřejnosti na tuto problematiku.

1 Politická komunikace

V této kapitole bude představen pojem politická komunikace a popsány její typy, dopady a funkce. Cílem kapitoly je pokusit se definovat tento široce obsáhlý pojem a zaměřit jej na volební programy, které jsou jedním ze stěžejních zdrojů pro tuto práci. V kapitole bude, kromě typů a funkce programů, představena také typologie politických stran.

Vymezit termín politická komunikace je úkolem nelehkým, jedná se totiž o interdisciplinární pojem, který ovlivňuje několik rozličných oblastí, jako je politika, komunikace a marketing. Termín komunikace, tak jak je dnes používán a chápán, byl poprvé použit Norbertem Wienerem v knize *„Cybernetics: Or Control and Communication in the Animal and the Machine“* z roku 1948. Wiener, který je označován za zakladatele moderní kybernetiky, pojem „kybernetika“ také definoval. A i když se může na první pohled zdát, že má kybernetika s komunikací pramálo společného, je tomu právě naopak. Kybernetika je Wienerem definována jako „věda o kontrole a komunikaci“ a v americkém vnímání je komunikace totožná s pojmem „kontrola“ s významem „regulace“, či „příkaz“. To znamená, že výskyt pojmů „politická komunikace“ přímo souvisí s rozvojem kybernetické teorie, vznikem nových komunikačních systémů a technologií po druhé světové válce (Kaid, 2004, str. 71).

Politická komunikace je chápána jako utváření, šíření, přijímání a modifikace zpráv, které mají nebo budou mít významný dopad na politiku. Onen dopad může být přímý i nepřímý a výsledek (účinek) může být okamžitý nebo zpožděný (Kaid, 2004, str. 70). Tato forma komunikace probíhá mezi 3 aktéry: Politickými organizacemi, médii a občany. Politické organizace komunikují svou agendu občanům buď přímo, např. formou volebních programů, nebo přes média, které jim přidávají svou přidanou hodnotu v podobě komentářů, či analýz (Křeček, 2013, str. 10-13, McNair, 2018). Politolog Jan Keller k samotné podstatě komunikace uvádí, že: *„Bez komunikace nemůže existovat ani žádná sociální organizace, což platí jak v případě člověka, tak také u zvířat.“* (Keller, 1995, s. 36). Význam politické komunikace a její propojenost s utvářením veřejného mínění vystihuje citát: *„Bez komunikace nelze vládnout ani být ovládnán“* (Říchová, Jiráček, 2000, s. 7).

Jako přímý dopad politické komunikace si lze představit například výzvu k účasti ve volbách, výzvu veřejnosti k podpoře určitého politického kurzu, návrh na přijetí nebo požadavek na zamítnutí návrhu zákona. Nepřímým dopadem formulovaných a zpracovaných

sdělení je jejich využití v systému propagandy s cílem ovlivňovat politické vědomí politických elit a masové veřejnosti. Skupina tvůrců a šířitelů těchto zpráv je velmi široká a jsou do ní zahrnuti jak politici a politické elity, tak také novináři, či zástupci různých zájmových skupin. Příjemci zpráv jsou rozděleni do stejných skupin. Jakákoliv zpráva, která ovlivňuje vědomí, přesvědčení a chování jejího příjemce, má proto politický efekt (Lees-Maarsment, 2014, str. 62).

Informační a komunikační systém poprvé představil Karl Wolfgang Deutsch a nazval jej „nervový systém vlády,“ nebo také „nervy vlády“. Deutsch považoval politické zprávy za faktor, který určuje politické chování. Předmět veřejné správy podle Karla Deutsche řídí a reguluje informační toky a komunikační interakce mezi státním systémem a veřejným prostředím, díky čemuž mobilizuje politický systém. Ve veřejné správě a politice se využívá metoda založená na teorii, komunikaci a kybernetice. Podle Deutsche se do politického systému dostávají zprávy z vnitřních i vnějších zdrojů a ven vycházejí politická rozhodnutí. Deutsch označil za hlavní úkol politického systému získat odezvu veřejnosti a připravenost uposlechnout rozhodnutí úřadů. Pokusil se zjistit, jak se utvářejí postoje a vnímání lidí studiem přenosu informací od osob s rozhodovací pravomocí a činností médií (Deutsch, 1971).

Podle Deutsche existují tři hlavní typy politické komunikace:

- 1) osobní, neformální komunikace (tváří v tvář);
- 2) komunikace prostřednictvím organizací, kdy kontakt s úřady probíhá prostřednictvím stran, nátlakových skupin apod.;
- 3) komunikace prostřednictvím médií (tištěných i elektronických), jejichž role v postindustriální společnosti neustále roste. „Politika a správa je proces koordinace lidského úsilí k dosažení cílů. Základním mechanismem, který tento proces zajišťuje, je rozhodnutí,“ (Deutsch, 1971).

Právě rozmachem masových tištěných médií v 18. století se umocňuje jejich pozice jakožto spojky mezi veřejností a politickou vůlí. Jejich dostupnost a všeobecná rozšířenost, například formou tisku, či informačních letáků, pomáhá „směrovat“ politické myšlení občanů a stává se tak významnou složkou, komunikačním článkem, v utváření politiky a jejího následného přijetí společností (Svobodová, 2005, s. 8). Tento význam a dopad médií byl později umocněn rozšířením televizního vysílání, kdy se zjednodušila role „příjemce sdělení“, tedy diváka, který již není nucen číst, ale pouze pozorovat, a také zrychlil proces předání zprávy.

Tím tak dochází k faktu, že: *“... velká většina občanů prožívá politický život společnosti a své země zpozrdali, jako pozorovatelé, prostřednictvím tištěných médií, rozhlasů a televizi – tedy pouze skrze jeden typ veřejné manifestace”* (Jirák, 2001, s. 203).

O významu médií, jakožto zásadního komunikačního prvku mezi politikou a veřejností, věděl již Otto von Bismarck, který je v 2. polovině 90. století připodobnil k „sedmé velmoci“, vedle tehdejších dominantních světových mocností Francie, Velké Británie, Rakouska, Ruska, Německa a Itálie. Tisk se dle jeho slov vyrovná těmto mocnostem svým vlivem na společnost (Hvíždala 2000: 42). Dalším z konceptů, jak nahlížet na média, je z pohledu jejich funkce jakožto „hlídacích psů demokracie“, neboli „watchdog role“. Tento koncept rozepisuje James Curran ve své práci *Nový pohled na masová média a demokracii*. Nutným předpokladem pro tuto funkci je však jejich nezávislost na politické moci. *“Role hlídače je většinou pokládána za hlavní a nejdůležitější ze všech funkcí, které média mají, a je proto i pokládána za tu, která určuje jejich organizační podobu a formu. Jenže vymezit skutečně plnou nezávislost médií na vládě je možné pouze jejich zakotvením na volném trhu. Pakliže se ale média již jednou stanou předmětem veřejné regulace, ztratí jako hlídací psi svůj stisk a mohou být dokonce proměněna na pouhého vrčícího rottweilera ve službách státu”* (Curran, 2000, s. 119).

Politika, jako každá jiná sféra, je založena na komunikačním principu. Tedy předpokládá neustálou komunikaci politiků s veřejností ohledně výkonu jejich funkce a plnění vytyčených cílů a slibů. Politická komunikace je proces přenosu politických informací obíhajících mezi částmi politického systému – politickými a veřejnými. Politická komunikace je také procesem výměny informací mezi politickými strukturami, veřejnými skupinami a jednotlivci (Kaid, 2004, s. 126). Média pro politické představitele nabízí také prostor pro vlastní „reklamu“, způsob, jak se zapsat do podvědomí potencionálních voličů. *„Pro politické strany a politiky je žádoucí být co nejčastěji v médiích, neboť k mediální realitě politiky má publikum snazší přístup než k podstatě politiky (politická jednání na všech úrovních, od politiky komunální k parlamentní)“* (Jirák, 2006). Z tohoto důvodu politici vyhledávají akce, při kterých, za přítomnosti médií, mohou působit na lidi sympaticky, jako jsou různá zahajování kulturních akcí, otevírání dokončených veřejných staveb, darování krve, a podobně. To vše ve znamení zisku politického kapitálu.

Jak již bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, politická komunikace v jejím obvyklém smyslu byla poprvé zmíněna v díle Norberta Wienera v roce 1948. Od té doby se ale výklad

tohoto pojmu změnil. Politickou komunikaci můžeme dnes popsat jako proces předávání politických informací, v jehož rámci informace kolují mezi různými prvky politického systému, jakož i mezi politickými a společenskými systémy a také mezi veřejnými skupinami a jednotlivci (Kaid, 2004, str. 122). Takový proces výměny informací jednotlivců a skupin na všech úrovních je vzájemný a ve své podstatě neustálý.

Aby mohla probíhat politická komunikace, je třeba existence těchto nezbytných složek:

- subjekt vykonávající aktivní politickou činnost k dosažení cílů, které potřebuje;
- adresát sdělení, jeho následné zpracování a odeslání zpětné vazby;
- komunikační kanály;
- obsah zprávy;
- prostor (např. veřejný, mediální, či digitální) (Kaid, 2004, str. 122).

V systému politické komunikace existují tři úrovně informačních toků. První úroveň – úřady a management. Druhou rovinou je informační prostředí v činnosti veřejných sdružení: stran, odborů a hnutí. Třetí úroveň je zaměřena na veřejné mínění a vědomí (Krippendorff, 2018, str. 32)

Politická komunikace plní v politickém systému následující funkce:

- informační (šíření potřebných znalostí);
- regulační (vývoj mechanismu interakce mezi prvky politického systému);
- funkce politické socializace (utváření nezbytných norem politické činnosti a chování);
- manipulativní (přispívá k utváření veřejného mínění) (Jabłoński, 2006, str. 15).

Je zvykem rozlišovat dva typy politické komunikace: horizontální a vertikální. Na horizontální úrovni probíhá komunikace mezi relativně rovnocennými účastníky (například při projednávání úpravy zákona ve sněmovně), na vertikální úrovni probíhá komunikace mezi oponenty zastupujícími různé úrovně v hierarchii politického systému (zde si lze představit například informování veřejnosti o přijetí úpravy zákona).

Existují tři způsoby politické komunikace, z nichž každý je založen na použití různých prostředků:

- komunikace prostřednictvím tištěných médií (knihy, tisk atd.), elektronických (rozhlas, TV atd.);
- komunikace prostřednictvím organizací (např. politické strany);
- komunikace prostřednictvím neformálních kanálů (využívají se osobní vazby) (Kaid, 2004, str. 119).

Politický systém je možné považovat za soubor různorodých, vzájemně provázaných činností, které ovlivňují přijímání a provádění rozhodnutí. Fungování systému probíhá jako proces interakce jeho tří stěžejních prvků, a sice: „vstupu“, „konverze“ a „výstupu“. Na vstupu jsou předkládány různé (ekonomické, kulturní a jiné) požadavky veřejnosti. Následně dochází k přijetí a zpracování těchto požadavků odpovědnými politickými orgány, např. městskými úřady, které v souladu s právním řádem a dle možností přijmou určitá rozhodnutí, například formou vyhlášky, jenž je pak tím výstupem politického systému. Mezi výstupy můžeme zahrnout všechny akty státní politiky, kromě vyhlášek také zákony, nařízení nebo symboly (Hanson, 2020, str. 13). Posledním, neméně důležitým prvkem je potřeba získání „zpětné vazby“, která zajišťuje interakci „výstupu“ a „vstupu“ na základě úřadů s přihlédnutím k vlivu vnějších okolností (tedy té či oné reakce veřejnosti, míra uspokojení s realizací rozhodnutí) (Wodak, 2015, str. 74).

Německý vědec G. Shelsky formuloval myšlenku „technického státu“ s předními technickými aspekty politické organizace moci. Podle této koncepce se stát jen v malé míře řídí vůlí a zájmy jednotlivých občanů a skupin. Moderní technika se přitom stává průvodcem a prostředkem činnosti. Takzvaná „síla aparátu“, zvýšení efektivity využívání technologií, mění stát a veškerou politiku v nástroj racionální a nezaměnitelné regulace společenských vztahů (Wodak, 2015, str. 76). Moderní zkušenosti s vývojem politických systémů skutečně prokázaly posilování role technických prostředků v politickém životě. Objevily se další technické možnosti v organizaci hlasování (elektronické interaktivní komunikační systémy), rostla role a význam médií a internetu v politickém procesu, což oslabilo nebo dokonce zničilo mnohé z předchozích hierarchických vazeb ve veřejné správě, a také rostla role a význam médií a internetu v politickém procesu (Hanson, 2020, s. 8).

Politickou komunikaci je možné chápat jako veřejné diskuse „*o racionálním rozdělování vzácných zdrojů, o zmocnění někoho s legitimní mocí, o možnostech veřejných orgánů uplatňovat různé druhy sankcí*“ (Lees-Marshment, 2014, s. 47).

B. McNair spojuje povahu politické komunikace s „cílenou povahou komunikace týkající se politiky“, která závisí na chování veřejnosti a jednání mediálních institucí (McNair, 2018). Americký badatel D. Graber chápe politické komunikace jako formu komunikace využívající verbálních i mimojazykových prostředků kontaktu (včetně řeči těla), ale i různé politické akty – bojkoty, protesty atp. Řada západních autorů – P. Norris, J. Curtice a D. Sanders – identifikovala tři hlavní vědecké oblasti, v nichž je politická komunikace považována za formu masové komunikace (Kaid, 2004, s. 105).

První směr zahrnuje předválečné teorie (schopnost médií prakticky neomezeného vlivu a manipulace s veřejným míněním);

Druhý směr zahrnuje poválečné teorie stranické podpory a přesvědčení (studie závislosti účinnosti masového informování a propagandy na složení publika a jeho stranických identitách);

Třetí směr zahrnuje nově vzniklé teorie (které zdůrazňují metody ovlivňování informací během volebních kampaní, informační zdroje a technologie měnící priority veřejného mínění, strategie médií a stran, dynamiku informačního prostředí) (Norris, Curtice, Sanders, 1999).

V moderní společnosti se pod vlivem různých faktorů mění role tradičních aktérů politické komunikace. Je to dáno hlavním rysem moderního politického procesu – vysokou mírou zapojení občanů do politiky. V takových společnostech nepotřebují držitelé moci k politickému rozhodnutí pouze vlastní touhu. Je nutné přesvědčit voliče o výhodnosti přijímaného rozhodnutí, neboť přijímání nepopulárních rozhodnutí může vést k vážným politickým otřesům, které v nejhorším případě mohou vést ke ztrátě moci vládnoucí elity (Kaid, 2004, str. 112).

Nepopulární rozhodnutí vyžadují přípravu veřejného mínění pomocí určitého informačního dopadu. Například průzkumy veřejného mínění jsou nejdůležitějším nástrojem pro zjišťování politických preferencí obyvatel (reprezentovaných v podobě hodnocení lídrů či stran), jejich postoje k vládním krokům v době krize a podobně. Ale ve veřejném mínění je role předsudků, stereotypů, mylných představ velká. Díky své, do značné míry emocionální povaze, může být velmi jednostranný, až zaujatý. Spolu s přirozeně pozitivním dopadem na vládu, touhou donutit stát, aby naslouchal hlasu občanů, je proto veřejné mínění často nebezpečné svou nekompetentností (Wodak, 2015, str. 80). Hlavním způsobem předávání politických

informací je verbální, to znamená jazyk, ale existují i neverbální způsoby předávání politicky důležitých informací (obrázky, symboly, mimika, gesta, držení těla atd.) (Hanson, 2020, str. 12)

Formy verbálního způsobu předávání informací jsou následující:

1. Politický jazyk. Někteří vědci se domnívají, že politická komunikace probíhá ve velmi zvláštní verzi jazyka, který by se měl nazývat politický jazyk. Nejedná se samozřejmě o speciální národní jazyk, ale o politicky orientovanou variantu národního (českého, anglického nebo jiného) jazyka. Jde o rysy politické řeči nebo politické komunikace (Lees-Marshment, 2014, str. 50).

2. Politický text může odkazovat na různé žánry, může být ústní (projev na shromáždění nebo v parlamentní diskusi, zpráva na stranickém sjezdu, televizní rozhovor s politickým lídrem apod.) i písemný (redakční nebo analytický článek v novinách, leták, program politické strany atd.). Text odráží činnost stran, veřejných organizací, orgánů veřejné moci, veřejných a státních představitelů a aktivistů. Cílovým znakem politické povahy textu je jeho účel ovlivňovat politickou situaci prosazováním určitých myšlenek (Hanson, 2020, str. 38).

3. Politický projev. Specifičnost politického projevu je dána jeho obsahem a problematikou (rozdělení moci mezi státy, ve státě a v jeho strukturách), funkcemi (vliv na politický obraz světa posluchače, jeho emocionální působení, naklonění si publika k určitým činům), a přítomností ideologie. V politické komunikaci není subjektem a adresátem řečnické činnosti v mnoha případech člověk jako jedinec, ale člověk jako představitel určité politické organizace či mocenské struktury (Kaid, 2004, str. 114).

4. Styl politického jazyka (politický jazykový styl) jsou řečové rysy užívání národního jazyka vlastní určitému politikovi, určité politické straně nebo organizaci.

5. Politická sféra komunikace a její varianty.

Podle toho, kdo a pro koho tvoří texty, je vhodné rozlišovat následující úrovně související s jádrem politické komunikace:

1. Vnitřní (úřední, interní, byrokratická) politická komunikace, zaměřená na komunikaci v rámci státních nebo veřejných struktur. Taková komunikace je určena pouze pro „zasvěcené“, formální označení odpovídajících textů je často klasifikováno jako „tajné“, „pro vnitřní potřebu“.
2. Politická komunikace ve veřejné politické činnosti je formou profesionální a veřejné činnosti politických vůdců a aktivistů; adresátem jsou zde nejrozmanitější vrstvy obyvatelstva. Nejmarkantnějšími příklady takových aktivit jsou předvolební kampaně, parlamentní debaty (zejména pokud politik doufá, že se jeho projev dostane do povědomí voličů), oficiální projevy lídrů státu a jeho struktur, určené pro masové publikum.
3. Politická komunikace prováděná novináři je určena pro masové publikum; příkladem je rozhovor, analytický novinový článek napsaný novinářem, politologem nebo politikem (často s pomocí mediálního specialisty). Novináři v tomto případě upozorňují publikum na problém, nabízejí způsoby jeho řešení, informují o postoji politických organizací a jejich vůdců k němu a pomáhají politikům řešit jejich problémy. Politicky neaktivní občané vnímají politické informace především v podobě, v jaké se objevují v médiích.
4. Politická řečová aktivita „obyčejných“ občanů (ne profesionálů v oblasti politické komunikace), kteří se účastní shromáždění, mítinků, demonstrací. Takoví řečníci jsou obvykle vnímáni jako jakýsi zástupci „lidu“, voličů, „dělníků“ nebo některých skupin občanů spřízněných profesí, věkem, místem bydliště atp. (Kaid, 2004, str. 113)

Někdy se jako zvláštní úroveň vyčleňuje parlamentní a vyjednávací komunikace.

Rozlišujeme mezi politickými žánry ústního projevu (projev na shromáždění, zpráva, rozhovor, debata, rozhovor atd.) a žánry písemného projevu (program, leták, novinový článek, dopis politickému lídru atd.). Pro každý žánr existují přísná pravidla pro uspořádání textu (Hanson, 2020, str. 45). Podle funkce se rozlišují rituální žánry (inaugurační projev, pozdravný projev atd.), orientační (zprávy, vyhlášky, smlouvy, dohody), agonální žánry (heslo, leták, projev na shromáždění, projev) a žánry informativní (novinové informace, výzvy občanů politikům nebo v médiích) (Jabłoński, 2006, str. 13). Nelze však opomenout také dělení podle množství komunikovaných informací, kdy se žánry politického projevu dělí na: malé (heslo, slogan, chorály), střední (projev na shromáždění nebo v parlamentu, leták, novinový článek atd.) a velké (program strany, politická zpráva), kniha politické žurnalistiky atd.) (Lees-Marshment, 2014, str. 52).

Jedním z hlavních nástrojů politické komunikace se v posledním desetiletí staly sociální sítě. Ty z části nahradily potřebu přímého styku politika s voliči a umožnily oslovit mnohem větší masu lidí, než tomu kdysi bylo možno například při setkáních, či veřejných proslovech. Velkou výhodou komunikace v kybernetickém prostoru je také výrazně nižší finanční náročnost a možnost jejího užšího zacílení na konkrétní sortu obyvatelstva a zájmových skupin (Filipec, 2018). Tento nový fenomén poskytl výrazný prostor pro populistické a extrémistické strany, které podle toho také upravily svou komunikaci. Je možno vytipovat základní znaky populistické komunikace, která často a ochotně pracuje se strachem a snaží se tak získat politický kapitál tam, kde by v před-internetových dobách nemusela mít dosah.

Tyto znaky jsou: 1. emocionalita (často založená na sdílení emocí, či detailů ze soukromého života), 2. neformální narativ (přímá a jednoduchá komunikace), 3. zneužívání aktuálních událostí (často také snaha o vykreslení jednoho „konformního“ pohledu na události), 4. intimita (snaha vykreslení politika jako „člověka, který je stejný jako každý jiný“), 5. negativní afekt (zacílená na emoce, snaží se vyvolat negativní konotaci, například strach a hněv – uprchlíci), 6. zjednodušování řešení, často nereálných, 7. vyprávění příběhu = politický narativ, 8. porušování společenských tabu, boj proti korektnosti (často s vulgarismy, „to co vám řekneme my, vám nikdo takhle otevřeně neřekne“), 9. vulgarismy za účelem přiblížit se „obyčejným“ občanům, 10. obviňování, kolektivní svalování viny (snaha o vytipování „společného nepřitele“) (Charvát, Křovák, 2022).

Tématem této diplomové práce je postoj vybraných politických subjektů k migraci v rámci svých programů a vyjádřeních jejich předsedů. Jak už bylo zmíněno v této kapitole, volební programy jsou typem velkého žánru v politické komunikaci směrem ke svým voličům. Migrace je téma, které speciálně populistické a extrémistické strany (např. ANO a SPD) komunikují s negativní konotací, snaží se ve svých příznivcích vyvolat strach a odpor k „migrantům“ (Charvátová, Filipec, 2022). Můžeme v nich tak spatřit většinu výše uvedených znaků populistické komunikace.

Za zmínku stojí také „rámování“ (framing) migrace (převážně ze strany SPD, ale s lehčí verzí se můžeme setkat i u jiných stran). Rámováním lze chápat proces, v jehož rámci jsou utvářeny asociace a zkratky, které „napomáhají“ s vyhodnocením informací a subjektivním vnímáním reality. Migrace je pro negativní rámování velmi vděčným tématem. Zcela stěžejní jsou pro rámování emoce a práce s nimi. V tomto ohledu jsou často migranti vykreslováni v nenávislných, agresivních pozicích, hnutím zveřejňované fotky „migrantů“ mají jediný cíl, a sice vzbuzovat strach, odpor a nenávisť. Velmi často jsou tyto fotky lživé, či zavádějící, nejinak

je tomu i u textu, který tyto fotky doprovází. To vše má za následek negativní veřejné mínění o migraci jako takové (Charvátová, Filipec, 106).

Jak bude ukázáno v následující kapitole věnující se rozboru programů, s výzvami a sliby k zastavení nelegální migrace a odmítnutí povinných kvót se můžeme setkat u většiny zkoumaných subjektů. Hnutí SPD jde však ve své rétorice dále a vyjadřuje důrazné neislámské víře, varuje před islamizací Evropy, kterou spojuje s terorismem a identifikuje ji jako hrozbu pro obyvatelé ČR i celé Evropy.

1.1 Typologie politických stran a volební programy

Existuje mnoho typologií a klasifikací politických stran, podobně jako definic, co to vlastně politická strana je, nebo způsobů jejich vzniku. Nalezením obecné (univerzální) typologie se zabývalo a stále zabývá mnoho politologů. H. U. Brinkmann shrnul základní modely třídění tak, aby vyhovovaly kritériím, ve kterých se všechny existující typologie více či méně vyskytují: 1.Strany podle svých cílů a charakteru utváření, 2.Strany podle sociálních aspektů organizační struktury, 3.Strany podle sociodemografických znaků (Fiala, Strmiska, *Teorie politických stran*, str. 81-82).

Pro omezený prostor, který je poskytnut pro psaní diplomové práce, se budu zabývat stranami tříděnými podle sociálních aspektů organizační struktury. V knize *Teorie politických stran* od Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky, je v rámci této kategorie identifikováno 5 různých druhů stran, a sice: a. honorační strany, které jsou nejstarším typem strany, b. masové strany, jenž vývojem navazují na předchozí honorační strany a reprezentují společenskou třídu, či náboženskou skupinu, c. masové integrační strany, jež jsou, již podle názvu, podobné jako strany masové, mají však delší časovou platnost, d. kádrové strany, které jsou typické malou členskou základnou a jsou financované z vlastních zdrojů a e. starší typ, tzv. party-machine, které poskytují selektivní výhody pro své členy a aktivisty (Fiala, Strmiska, 2009).

Německý politolog Otto Kirchheimer představil další typ strany, který pojmenoval catch-all party, neboli strana pro všechny (všelidová), která nahradila masové integrační strany. Tento typ strany se snaží oslovit co nejširší spektrum voličů a nabízí velmi široký program. Hlavní orientací, či zaměřením, této strany je zisk politického kapitálu ve volbách, což může někdy vést k flexibilnímu pojetí vlastního programu (Kirchheimer, 1966, Koole 1996). Richard Katz a Peter Mair definovali nový typ strany, která se začala objevovat po roce 1970. Poklesem vazeb voličů a členů strany došlo k omezení financování z „vnitřních“ zdrojů, jak tomu bylo

například u kádrových stran, se kartelové strany zaměřili na vnější zdroje v podobě státních příspěvků (typicky příspěvek za získaný hlas ve volbách, v ČR od 1,5 % získaných hlasů získá strana 100kč za hlas)³. Úspěch ve volbách a účast na sestavování vlády tak již není pro kartelovou stranu kriticky důležitý, stěžejní je spíše stabilní zisk mandátů v Poslanecké sněmovně. Tento fakt má v důsledku takový efekt, že mezi stranami sice probíhá určitá soutěž, spojuje je však právě snaha o „stabilitu“ a pokračující fungování v rámci politického systému a státních dotací. V roce 2009 Katz a Mair lehce redefinovali znaky kartelové strany, když kladli větší důraz právě na „spolupráci“ mezi stranami a „sbližování programové nabídky stran“, než na eminentní zájem na státních dotacích (IPM, 2013, Katz, Mair, 1995, Katz, Mair, 2009, Cabada, Kubát, 2009).

Klause von Beyme identifikoval čtyři funkce politických stran následovně: 1. určení cílů (ideologie a programu), 2. členění a seskupování společenských zájmů, 3. mobilizace a socializace široké veřejnosti v rámci politického systému (typicky třeba při volbách) a 4. nábor elit a sestavování vlády (von Beyme, 1985)

Tato diplomová práce se z výše uvedených výčtů politických projevů zabývá převážně programy stran. Jejich základní dělení probíhá následovně. Politické programy lze rozdělit na dva základní typy: 1. exekutivní (governmentální) politické programy a 2. programy politických stran. Exekutivní programy se věnují realizaci politiky v konkrétních oblastech (např. v dopravní politice, ekologické politice), a to na úrovni celostátní i lokální. Jejich úkolem je odstranění existujících rozeznatelných deficitů v jednotlivých oblastech politiky přepracováním obecných strategií do realizovatelné formy. Programatika v tomto případě zkoumá program jako stanovení toho, jak má být určitý politický záměr konkrétně realizován, kdo jej má provést, atd. Tento typ programů lze zařadit z teoretického hlediska do dimenze „*policy*“, tedy pod obsahový rámec politiky. Hrají tak důležitou roli v rámci *policy analysis*, která na ně nahlíží jako na taktické komponenty politiky ve smyslu *policy*. Druhým typem jsou programy politických stran. Stranické programy, ačkoliv často obsahují základní přístupy k řešení společenských problémů a dotýkají se také dimenze *policy*, jsou spíše zařaditelné do oblasti *politics*, tj. pod procesuální stránku politiky, protože jejich prostřednictvím dochází ke střetům s jinými stranami, s vládou, zájmovými skupinami apod. (Fiala, Strmiska, Teorie politických stran, s. 92)

³ MVCR, Kartelová strana [online]. [cit. 2023-08-09]. dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/proplaceni-hlasu-politickym-stranam-politickym-hnutim-a-koalicim.aspx>

Politologové Gunter Olzog a Hans J-Liese představili zřejmě nejucelenější třídění programů do čtyř forem:

1. Základní programy představují politická stanoviska k nejdůležitějším problémům, týkajících se jednotlivců, společnosti, jejich vzájemného vztahu a vztahu ke státu. Tyto programy odrážejí sebereflexi strany a slouží k integraci členů. Obsahují základní hodnoty, se kterými se strana ztotožňuje. Všechny další teze jsou v souladu s těmito hodnotami. Základní programy jsou tedy „ústavami“ stran.
2. Akční programy rozvíjejí cíle a aktivity konkrétní politiky (dopravní, energetickou, ...) v střednědobém až dlouhodobém horizontu. Je to proměnný prvek, který je nutno v průběhu let upravovat a přizpůsobovat aktuálním problémům.
3. Volební programy jsou většinou silně emocionálně formulovaná programatická vyjádření stran, které se zúčastňují voleb. Jsou omezeny na aktuální témata, které mají oslovit potencionální voliče, případně zasáhnout politického protivníka. Těmito programy se budu v této diplomové práci zabývat nejvíce.
4. Vládní prohlášení shrnují politické úspěchy a cíle vládní strany (případně koalice). Jsou zaměřeny na politické záměry a opatření v omezené časové lhůtě (Fiala, Mareš, 1998).

Kromě toho rozdělení, definovali tito němečtí politologové také čtyři nejdůležitější funkce všech typů stranických programů: 1. orientaci pro politický vývoj, 2. informační pomoc pro voliče, 3. rozlišení (vymezení se) oproti ostatním stranám, 4. integraci členů (Fiala, Mareš, 1998).

V této kapitole byla definována politická komunikace a nastíněno její možné zneužití ve vztahu ke komunikování tak závažných témat, jako je migrace. V následující kapitole bude proveden rozbor volebních programů, které patří k hlavním (hlavně historickým) způsobům, kterak strany komunikovaly se svými stávajícími voliči a kterými oslovovaly potencionální nové voliče. Hlavní zaměření v následující analýze bude právě na migraci a budou také ukázány postoje zkoumaných stran a hnutí k ní.

2 Rozbor volebních programů

Tato velmi dlouhá kapitola se zabývá analýzou jednotlivých programů vybraných politických uskupení a zmínek o migraci v nich. Tyto předvolební programy jsou mnohdy doplněny také o stanoviska stran k migraci, či jiné formy komunikace s voliči v této problematice. Jako hlavní cíl si tato kapitola klade přiblížit postoje jednotlivých stran a hnutí k problematice migrace. Členění této kapitoly probíhá tím způsobem, že každé vybrané politické uskupení je rozděleno na tři podkapitoly, které se věnují předvolební komunikaci v třech obdobích: 2013, 2017 a 2021. Po této analýze přijde na řadu malá matematická vložka, která se bude snažit stanovit, kolik % z celkového počtu slov věnovaly strany a hnutí ve svých programech migraci. Tyto údaje jsou pak porovnávány jak mezi jednotlivými uskupeními, tak také v rámci stanovené časové osy.

2.1 ODS

Občanská demokratická strana vznikla 23. 2. 1991 na mimořádném sněmu Občanského fóra rozdělením tohoto tehdejšího politického subjektu na ODS a Občanské hnutí. V dubnu 1991 proběhl ustavující kongres ODS, kde bylo přijato programové prohlášení a strana se definovala jako demokratická pravicová strana s konzervativním programem.⁴

Volby 2013

ODS se ve svém volebním programu pro volby v roce 2013 jen okrajově dotkla tématu migrace. „*Migrační politika musí být přínosná pro Českou republiku. Považujeme v této oblasti za důležité přijímat pouze tolik cizinců, kolik jich jsme schopni integrovat, ulehčovat podmínky vstupu těm, kteří jsou přínosem, a naopak zpříšňovat podmínky těm, kterým jde jen o zneužívání našeho zdravotního a sociálního systému.*“ (ODS program, 2013, str. 25). Kromě tohoto sdělení se však strana problematice migrace ve svém programu více nevěnovala. V letech 2013-2017, kdy ODS působila v opozici, však samotná strana prošla relativně výrazným názorovým posunem, který bylo možno vypožorovat z vyjádření a chování jejich představitelů. Z počátku byli představitelé strany poměrně silně proti migraci. V lednu 2015 vystupovala Jana Černochová na demonstracích uskupení „Islám v ČR nechceme“ a „Česká suverenita“ jako řečnick. Během svých vystoupení nevystupovala explicitně proti islámu jako takovému, resp. proti všem muslimům, obecně však tyto akce byly namířeny proti islámu jako celku a

⁴ ODS. Historie Občanské demokratické strany [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/onas/historie>

odsuzovaly všechny muslimy. Předseda ODS Petr Fiala se k vystoupení Jany Černochové na demonstraci vyjádřil slovy: „*Všichni jsme si vědomi toho, jaké pozice má ODS, jaké pozice má Jana Černochová. To, že se zúčastnila jedné demonstrace, na tom nic nemění. Jana Černochová je dostatečně zkušená politička, která mluví jasně na veřejnosti, aby nemohly vznikat pochybnosti a nikdo toho nemohl zneužít pro to, že by třeba chtěl přiřazovat ODS k nějakým radikálním politickým silám*“ (Kopecký, 2015).

V říjnu 2015 vyrazil Petr Fiala na chorvatsko-maďarské hranice a nechal se vyfotit u plotu, který maďarská strana postavila. Toto rozhodnutí hájil a varoval před „naprosto nezvladatelným nápirem uprchlíků.“ A dodává: *"Všichni, kdo kritizují Maďarsko za jeho postup vůči uprchlíkům, by se měli jet na vlastní oči přesvědčit, čemu musí čelit a jak dobře to zvládají. Nebýt toho, měli bychom s migrační krizí mnohem větší problémy."*⁵. Za tyto kroky byla strana poměrně silně kritizována, navíc průzkumy ukazovaly, že jim navzdory těmto krokům stále padají preference, i z těchto důvodů tak došlo ke změně v přístupu strany. Téma migrace již nebylo pro ODS tak důležité a strana se raději zaměřila na ekonomická témata, zároveň se přední představitelé přestali tak silně vymezovat a vystupovat k tématu migrace (Eurozprávy, 2015).

Volby 2017

Volební program „Silný program pro silné Česko“ pro volby v roce 2017 čtenářům nabídl totožné sdělení, jaké bylo již v programu z roku 2013, a sice: *„Migrační politika musí být přínosná pro Českou republiku. Považujeme v této oblasti za důležité přijímat pouze tolik cizinců, kolik jich jsme schopni integrovat, ulehčovat podmínky vstupu těm, kteří jsou přínosem, a naopak zpříšňovat podmínky těm, kterým jde jen o zneužívání našeho zdravotního a sociálního systému.“* Toto stanovisko však pro tyto volby bylo doplněno o deklarování odmítnutí povinných kvót pro uprchlíky navržených EU a příslib prosazení výjimky ze společné azylové a migrační politiky (ODS program, 2017, str. 13).

ODS se problematikou migrace začala zabývat více. Předseda strany Petr Fiala v roce 2016 uvedl: *„Vláda imigrační krizi dlouhodobě podceňuje. To je velmi nebezpečné. Nechceme*

⁵ ODS. *Fotogalerie: Petr Fiala na návštěvě maďarsko-chorvatské hranice* [online]. ods.cz, 16. října 2015 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/10459-fotogalerie-petr-fiala-na-navsteve-madarsko-chorvatske-hranice>

ale Sobotkův kabinet jenom kritizovat, proto jsme představili konkrétní opatření, která zajistí bezpečí všem občanům naší země. Požadujeme, aby Schengen opustily státy, které nejsou schopny chránit vlastní hranici. Je nutné zřídit hotspoty v Severní Africe, zvýšit tresty za převaděčství, stejně jako vést informační kampaň v zemích původu imigrantů.“ Jeho kolega Martin Kupka, místopředseda strany, doplnil: „Ti, kteří k nám přicházejí z jiných kultur, musí respektovat naše hodnoty. Trvejme na důsledné integraci imigrantů! Ti musí prokázat znalost českého jazyka a naší historie. Nesmíme dovolit, aby stále více kompetenci přebíral Brusel. Jsme suverénní země, proto odmítněme kvóty na přerozdělování imigrantů! Stejně tak máme právo rozhodnout, komu udělíme azyl. Musíme udělat maximum, aby naše země zůstala svobodná a bezpečná.“ Mimo to představitelé ODS varují i před možným uzavřením hranic a poskytováním pouze dočasného azylu imigrantům.⁶ Na svém webu strana představila dokument „Migrační krize – Abychom se nemuseli bát“, kde vytyčila 5 hlavních cílů pro řešení migrační krize.⁷ Těmito cíli jmenovitě jsou: 1. Zastavení nekontrolované migrace, 2. efektivní vrácení nelegálních migrantů, 3. zvýšení bezpečnosti ČR (v tomto bodě bylo zmíněno také odmítnutí bezvízového styku s Tureckem a Ukrajinou), 4. Zlepšení azylového řízení a 5. Důsledná integrace přijatých uprchlíků.⁸ Detailněji se o svých plánech s řešením migrace ODS rozepsala v patnácti-stránkové informační brožůře „ODS a migrační krize“.⁹ V této brožůře se můžeme dočíst o také nutnosti omezit sociální výhody pro imigranty, zvýšení tlaku na jejich integraci, či reformaci návratové politiky.

Volby 2021

V posledních volbách, které se uskutečnily na podzim roku 2021, vystupuje ODS již v koalici SPOLU ve spojení se stranami KDÚ-ČSL a TOP09. Ve volebním programu této koalice se objevuje samostatná kapitola „migrace“, která celý program uzavírá. Umístění kapitoly migrace na samotný závěr programu ukazuje na jistou transformaci v tématu, kdy je brán dostatečně vážně na to, aby byl explicitně zmíněn v programu, na druhou stranu již není natolik významným mediálním tématem a natolik reflektován voliči, že je až na úplném konci. V programu k problematice migrace stojí: *„Migraci nemůže Česká republika vyřešit sama.*

⁶ ODS. ODS: Máme řešení migrační krize [online]. ODS.cz, 28. 4. 2016 [cit.15. 01. 2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/clanek/11677-ods-mame-reseni-migracni-krize>

⁷ ODS. Migrační krize – Abychom se nemuseli bát [online]. ODS.cz, [cit.15. 01. 2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/migracni-krize>

⁸ Tamtéž

⁹ ODS. ODS a migrační krize [online]. ODS.cz, [cit. 15.01.2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/docs/migrace/ODS-a-migracni-krize.pdf>

Evropská unie musí efektivněji bránit své vnější hranice. Na evropské úrovni je nutné urychlit proces odmítnutých žadatelů o azyl, bojovat s pašeráky lidí a systematicky pomáhat v nestabilních regionech.“ Koalice také deklaruje nutnost trvat na tom, aby si každá země EU mohla svobodně zvolit svou vlastní migrační politiku a přístup k žadatelům o azyl, a nadále odmítají povinné kvóty a prosazují řešení migrace mimo hranice EU. Zavazují se: „*prosazovat navýšení pomoci pro uprchlické tábory v blízkosti konfliktních zemí, abychom jejich obyvatelům zajistili důstojné podmínky, což je nejefektivnější způsob, jak zabránit, aby se vydávali na nejistý pochod do Evropy.*“ Ve vztahu k pracovnímu trhu a jeho potřebám pak podporují transparentní systém modrých karet, reagující na potřeby pracovního trhu (SPOLU program, 2021, str. 57).

Shrnutí: Migrace nebyla v předvolebních programech, kdy strana kandidovala sama za sebe, příliš zmiňována a defacto si ODS vystačila pouze s jedním odstavcem, který se opakoval jak pro volby v roce 2013, tak i ty o 4 roky později, kdy se ve svém programu strana silně vymezila proti povinným přerozdělovacím kvótám. Tématu migrace, jako takovému, se však strana nevyhýbala a poněkud chudší program doplnila informační brožurou a pěti-bodovým stanoviskem strany k řešení migrační krize. Povinné kvóty strana často a důrazně odmítala, podobně negativně se stavěla k nelegální migraci a převaděčství. Migraci, jako takovou, však strana neodmítala, trvala však vždy na důsledné integraci přistěhovalců.

2.2 TOP09

Název strany poukazuje na základní hodnoty, na kterých je strana postavena a sice tradice, odpovědnost a prosperita, číslo 09 prozrazuje rok vzniku. TOP 09 vychází z tradic křesťansko-židovské evropské kultury a definuje se jako konzervativní a demokratická. Prosazuje principy svobodného trhu a proevropský přístup.¹⁰

Volby 2013

Strana TOP09 ve svém volebním programu před volbami v roce 2013 problematiku migrace nijak nezmiňovala. Svůj postoj k migraci strana představila až v září 2015, kdy na svém webu zveřejnila článek „*TOP09: Pomozme potřebným, trvejme však na dodržování pravidel.*“ V tomto článku se strana profilovala jako pro-imigrační. Postoj strany vycházel z

¹⁰ Stanovy politické strany TOP 09 [online]. [cit. 21.1.2023], dostupné na: <https://www.top09.cz/o-nas/stanovy/>

konzervativních hodnot, kladl důraz na dodržování pravidel, ale opíral se o principy humanity, ochrany lidských práv a solidarity. V praxi to tak znamenalo, že TOP 09 chtělo poskytnout uprchlíkům základní pomoc, mezinárodní ochranu a důstojné zacházení, zároveň však po žadatelích o azyl požadovala respekt k hodnotám a zákonům. Vyzývala také k zabránění projevům rasismu a xenofobie všemi zákonnými prostředky. Odmítala všechny petice proti migraci. V praxi to tak znamenalo, že TOP 09 chtělo poskytnout uprchlíkům základní pomoc, mezinárodní ochranu a důstojné zacházení, zároveň však po žadatelích o azyl požadovala respekt k hodnotám a zákonům. TOP09 byla proti povinným kvótám, zároveň však představitelé opakovaně uváděli, že Česká republika je schopna se postarat o tisícovky uprchlíků, aniž by to muselo být někým nařízeno.¹¹

Volby 2017

Volební program pro volby v roce 2017 se problematice migrace již v některých bodech věnoval, konkrétně ve třetí kapitole volebního programu s názvem „Bezpečí a zahraniční politika“. Téma je dále více rozebráno v podkapitole „kontrolovatelná migrace“. TOP 09 zde argumentuje tím, že zachování Schengenského prostoru je pro ČR zásadní, předpokladem k tomu je však kontrola vnější hranice za pomoci Společné pohraniční stráže a také rozvoj Schengenského informačního systému. EU by měla efektivně přispívat k udržitelným podmínkám života v zemích, odkud imigranti pocházejí, a to „*podmíněnou rozvojovou pomocí, investicemi či projekty, které sníží dopady klimatické změny*“ (TOP09 program, 2017, str. 15-20). Kromě toho by podle TOP 09 měla EU v těchto zemích iniciovat také vznik bezpečnostních zón. Strana dále v programu zmiňuje podporu návratové politiky pro ty, jež pobývají na území schengenského prostoru nelegálně a bez mezinárodní ochrany. „*Legální migrace na trh práce je pro otevřenou ekonomiku typu té naší nezbytností. Musí reagovat na aktuální nedostatky trhu práce, ovšem musí být rozvážně promyšlená, aby Česká republika neopakovala některé chyby svých západoevropských spojenců v migrační a integrační politice.*“ Česká republika by si měla sama určovat, v jakém počtu, z jakých zemí a s jakou kvalifikací budou přicházet ekonomičtí migranti na trh práce. Výzvy v podobě migrace by neměly způsobit, že by evropské společenství bylo nuceno slevit ze svých hodnot. TOP 09 v programu uvedla, že by podpořila členské státy EU, které by měly problémy se zvládnutím migrace (TOP09 program, 2017, str. 15-20).

¹¹ TOP 09: Pomozme potřebným, trvejme však na dodržování pravidel, dostupné na: https://www.top09.cz/files/soubory/top-09-pomozme-potrebny-m-trvejme-vsak-na-dodrzovani-pravidel_1515.pdf

Program byl prakticky jen ucelení myšlenek a názorů strany formulované během let 2015–2017. Ve velké míře byl stále opakován prvek humanity a nutnosti pomoci potřebným (ať už uprchlíkům samotným či nejvíce postiženým státům formou finanční či personální pomoci), zároveň však představitelé strany opakovaně uvedli, že případní přijatí migranti musejí dodržovat pravidla a zákony ČR a že není možné je v rámci EU přemísťovat na základě kvót.

Volby 2021

Ve volbách v roce 2021 usilovala TOP09 o přízeň voličů v koalici společně s ODS a KDÚ-ČSL, program je tedy stejný jako v kapitole 2.1. ODS Volby 2021. Obecně je TOP 09 v tématu migraci a přijímání uprchlíků poměrně konzistentní, strana nemá problém přijímat uprchlíky a migranty, pokud projdou náležitým azylovým procesem a pokud budou dodržovat pravidla a zákony České republiky. Zároveň je silně akcentován princip humanity, lidskosti a nutnosti chránit lidská práva, který se však neprojevuje jen v otázce migrace, ale především ve vztahu k zahraniční politice (vztah k autoritářským a totalitním státům, vztah k Tibetu apod.)

Shrnutí: Strana TOP09 začala migraci vnímat jako důležité téma pro komunikaci se svými voliči až od roku 2015. V té době se stavěla k migraci spíše pozitivně, odmítala jakékoliv petice proti migraci a argumentovala nutností ctít mezinárodní závazky a úmluvy a pomáhat potřebným. Ti by se však měli být ochotni integrovat a respektovat české zvyklosti a právní řád. Kvóty, podobně jako ODS, odmítala s tím, že v této věci není vhodné nikomu něco nařizovat a v podstatě nutit migranty žít na území, kde sami nechtějí. Přijetí uprchlíků se však strana nebrání, mělo by ale probíhat na dobrovolné bázi.

2.3 KDU-ČSL

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (původně ČSL – Československá strana lidová) vznikla v roce 1919 spojením několika katolických stran. Tato konzervativní strana je založena na křesťanských hodnotách, profiluje se jako středně-pravicová a zastává proevropský přístup.

Volby 2013

V předvolebním programu z roku 2013 lidovci, na rozdíl od svého současného koaličního partnera TOP 09, problematiku migrace vnímají a podporují politické a diplomatické řešení, s důrazem na účinnou pomoc místnímu obyvatelstvu v oblastech

postižených občanskou válkou a prosazování lidských práv a demokracie ve světě. Chtějí také uplatňovat pomoc křesťanům v zemích, kde jsou diskriminovanou a pronásledovanou menšinou. Co se imigrantů týče, chce KDU-ČSL prosazovat: „*vstřícný přístup úřadů k těm, kteří mají podle mezinárodního práva nárok na azyl, a zasadí se o pozitivní motivaci (trvalý pobyt, občanství, pracovní povolení). Znamky integrace přistěhovalců do majoritní společnosti (placení daní a zdravotního pojištění, docházka dětí do školy, znalost českého jazyka) by měla být ze strany státu oceňovány.*“ (KDU-ČSL program, 2013, str. 12). V programu se dále vyslovují k potírání nelegální migrace a v kapitole „EU a zahraniční věci“ lidovci podporují přísnější unijní imigrační politiku s důrazem na integraci migrantů v evropských státech. EU by však měla zůstat otevřená vůči osobám pronásledovaným za podporu demokracie a náboženské svobody (KDU-ČSL program, 2013, str. 11-13).

Pozice lidovců ohledně migrace byla od začátku poměrně ustálená. V letech 2015 a 2016 představili několik usnesení k migraci, ve kterých nelegální migraci označili jako jeden z hlavních problémů Evropy. KDU-ČSL chtěla pomáhat lidem skutečně postiženým válkou, pronásledovaným a utlačovaným, zejména pak křesťanským menšinám z východu. Jimi nastavená a podporovaná pravidla byla však poměrně přísná a obecně byl postoj představitelů KDU-ČSL vůči migrantům odmítavý. Výrazně se vymezovali vůči politickému islámu, stejně tak vyžadovali svobodu vyznání v muslimských zemích, jako je tomu v Evropě vůči islámu.¹²

Volby 2017

Předvolební program KDU-ČSL pro sněmovní volby v roce 2017 byl pojmenován „ZODPOVĚDNĚ pro společný domov“ a objevuje se v něm samostatná, leč krátká kapitola „Řešení migrační vlny“, která nabízí sdělení, že regulaci migračních toků a eliminaci nelegální migrace strana chápe jako jednu z hlavních priorit české evropské a zahraniční politiky. Docílit toho by se dle lidovců mělo zvýšením příspěvků do programů rozvojové pomoci, podporou užší spolupráce členských států EU při ochraně vnějších hranic a zajištěním tak vnitřní bezpečnosti evropské unie. Azylová politika by se podle vyjádření KDU-ČSL v programu měla reformovat a jejím cílem by měla být stabilizace zemí v evropském sousedství a zefektivnění návratové politiky. V kapitole „Zahraníční politika“ je ve spojitosti s migrací ještě uvedeno, že by strana chtěla „*systematicky pokračovat v ochraně demokracie, lidských práv a práv menšin*“ a zmiňuje

¹² KDU-ČSL. Usnesení předsednictva [online]. [cit. 23.1.2023]. Dostupné na <https://www.kdu.cz/archiv/temata-old/uprchlici/usneseni-predsednictva>

ohrožené postavení a perzekuce křesťanů na Blízkém Východě, v Severní Africe, Severní Koreji a Číně. Včlenění jejich ochrany do zahraniční a bezpečnostní politiky EU považují za jednu z důležitých povinností Unie (KDU-ČSL program, 2017, str. 11-15)

Obecně se dá říct, že lidovecká strana zaujímá k migraci neměnnou pozici. Jednou z velmi výrazných tváří lidovců v této problematice byl europoslanec Tomáš Zdechovský, který byl poměrně odmítavý ohledně migrace, na druhé straně tu však byla jeho kolegyně europoslankyně Michaela Šojdrová, která navrhla vládě přijmout několik desítek dětí z uprchlických táborů v Řecku, to však vláda a většina vládních poslanců odmítla, spolu s nimi byli proti návrhu také poslanci KSČM, SPD a část ODS (TN.cz, 2018)

Volby 2021

Poslední sněmovní volby absolvovala KDU-ČSL v koalici SPOLU společně s ODS a TOP 09 a voličům představila společný program. Tato kapitola je tedy stejná, jako je uvedeno v kapitole 2.1 – ODS, 2021.

Shrnutí: Lidovci, podobně jako TOP09, pomoc uprchlíkům (obzvláště těm křesťanským), vnímají jako jednu ze základních hodnot, jejich kritéria pomoci jsou však poměrně přísně stanovena a pomoc by se měla týkat pouze těch, kterých se bezprostředně dotýká válečný stav v jejich zemi, nebo jsou z náboženských, či jiných důvodů, ve své vlastní zemi stíháni a utlačováni. Na rozdíl od svých budoucích koaličních partnerů ODS a TOP09 se migrací rozsáhleji zabývají již ve svém programu z roku 2013, s oběma však sdílí negativní stanovisko k otázce povinných kvót.

2.4 Česká Pirátská strana

Česká pirátská strana byla založena v roce 2009. Na rozdíl od ostatních parlamentních stran se nejedná o tradiční českou stranu s dlouhou stranickou historií. Podnětem pro vznik Pirátských stran, nejen v ČR, ale i v dalších zemích Evropy, byla švédská kauza The Pirate Bay.

Pirátská strana proto u nás nemá tak obsáhlou stranickou historii. Hlásí se k liberálnímu středu.¹³

Volby 2013

Ve volbách 2013 Piráti sice kandidovali, nezískali však potřebný počet hlasů pro vstup do Sněmovny. V jejich programu pro tyto volby se vůbec neobjevila kapitola zahraniční politika či bezpečnosti. Po celé funkční období byli stále malou stranou, proto na toto téma neměli ani žádné významné mediální výstupy. Formulovali však poměrně obsáhlé „Stanovisko k migraci 2015“¹⁴ (jehož hlavním autorem byl Jakub Michálek), ze kterého následně vycházelo programové i ideové ukotvení strany a na které navázali v roce 2020. V něm se můžeme dočíst, že: *„Piráti nepovažují za řešení kvóty, ale apelují na evropskou solidaritu s přetíženými státy a na společný evropský postup.“* Odmítají extrémní požadavky z obou názorových proudů, jako je potápění lodí vezoucích uprchlíky a také nesystematické přijímání všech uprchlíků, tyto řešení Piráti nepovažují za správné východisko. Naopak souhlasí se *„zavedením jednotného azylového řízení, kde by členské státy vymezily preferované skupiny migrantů a migranti preferované cílové země.“* Uprchlíci dle stanoviska Pirátské strany musí mít zaručeno přijetí do prostoru EU, avšak nikoliv do konkrétního státu. Nevidí důvod měnit stávající zákony u ekonomických migrantů. S poukazem na kapacitně mnohem více přesycené sousední státy Piráti kritizují nízký počet migrantů (1500), který si ČR dobrovolně stanovila, že je schopna přijmout. Tyto státy dle názoru pirátské strany potřebují pomoc. *„Počet 1500 uprchlíků ČR nejenže zvládne, ale pokud bude mít prokazatelné kapacity, měla by tento počet navýšit“.* Odmítají povinné kvóty pro umístování migrantů do jiných než preferovaných zemí, to by mělo probíhat na bázi dobrovolné solidarity. Členské státy by měly disponovat právem veta při přijímání, a to v závislosti na kritériích, které by si stát sám definoval (např. znalost jazyka, vzdělání, vazba na stát apod). Financování by mělo být řešeno poměrnou částkou, kterou by členské státy přispívaly na uprchlíky umístěné nejen v ostatních členských státech, ale také v uprchlických táborech v EU i ve státech sousedících se Sýrií. Tyto prostředky by měly být použity také na boj proti nelegálnímu převaděčství a společnou ochranu vnější hranice.

Volby 2017

¹³ Pirátská strana. O nás [online]. Piráti.cz [cit. 21.1.2023] Dostupné na <https://www.pirati.cz/lide/>

¹⁴ Pirátská strana. Postoj české pirátské strany k migrační krizi 2015 [online]. Piráti.cz 22.10.2015 [cit. 21.1.2023] dostupné na: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/stanovisko-k-uprchlikum.html>

Ani v programu pro sněmovní volby 2017, který je pojmenován „Černé na bílém“ nebylo tématu migrace věnováno mnoho prostoru. V podkapitole „A něco navíc“ je zmíněno, že strana hájí racionální přístup v řešení uprchlické krize, odmítají extrémní požadavky a co se pomoci týče, ta by měla být směřována co nejbližší místům konfliktů a humanitárních krizí, přičemž se odkazují, na již výše uvedené stanovisko k migraci. V kapitole „Obrana“, podkapitole „Bezpečná Evropa“ Piráti uvádí, že: *„V jednotě je síla: Hranice schengenského prostoru musíme chránit společně a efektivně. Podporujeme mezinárodní spolupráci v rámci společné evropské obranné a bezpečnostní politiky a rozvíjení společných bojových skupin zemí EU.“* (ČPS program, 2017, str. 10)

Přední představitelé strany byli vůči migraci i nadále opatrní a opakovali své zásady vycházející ze Stanoviska k migraci vydaném v roce 2015 proti nelegální migraci a kvótám, ovšem dle nich se Česká republika mohla více zapojit do pomoci s přerozdělováním uprchlíků. Obecně členové Pirátské strany nejvíce podporovali nutnost pomoci uprchlíkům a žadatelům o azyl, byť vedení opakovaně uvádělo, že je proti kvótám i nelegální migraci.

Volby 2021

V rámci předvolební kampaně byli Piráti zejména ze strany ANO a Andreje Babiše, ale i SPD či menších národoveckých subjektů označeni za stranu, která chce ve velkém přijímat uprchlíky (iDNES.cz, 2021). Piráti, kteří v těchto volbách bojovali o přízeň voličů již v koalici společně s hnutím Starostové a nezávislí (STAN), se vůči tomuto snažili bránit již dříve vypracovanými materiály, ale také samostatnou částí v předvolebním programu. V něm je opět zopakované důrazné ne povinným kvótám. K cizincům, legálně pobývajícím na území státu, by se stát měl dle strany mě chovat férově. EU by měla zlepšit ochranu vnějších hranic a prevenci nelegální migrace, včetně zavedení tzv. pre-screeningu, posílení sdílení údajů a hraničního řízení o azylových žádostech. To však samo o sobě nestačí, důležitý je i postoj členských států, které spolu aktivně spolupracují, obzvláště v oblasti azylové a návratové politiky. V této souvislosti Piráti v programu zmiňují také reformu agentury FRONTEX a podporu politiky sponzorovaných návratů migrantů do země jejich původu. U všech těchto kroků v rámci EU budou Piráti klást důraz na bezpečnost, zachování základních práv v EU a účinnou humanitární a rozvojovou pomoc. *„Podporujeme řešení příčin migrace v místech jejího vzniku. Jednak spolupráci EU se zeměmi, které jsou zdrojem migrace nebo přes ně vedou migrační trasy, se záměrem předcházet nelegální migraci již mimo území EU. Ale také boj proti převaděčství a humanitární pomoc v místech zasažených katastrofou.“* (Piráti a Starostové, 2021.) V českém

vnitrostátním prostoru chtějí podpořit digitalizace cizineckého řízení s důrazem na zjednodušení procesu vyřízení a prodloužení povolení k pobytu pro cizince, kteří respektují naše zákony. Pro ně by měl být systém co nejvíce přívětivý a důstojný. Podporují integraci cizinců, zejména těch z řad studentů a pracovníků s vysokou přidanou hodnotou. „*Podpoříme integraci podle místních potřeb. Vedle potřeb cizinců a zaměstnavatelů budeme řešit i podporu rozvoje návazné infrastruktury, jako je lékařská péče, školy, školky, terénní a sociální služby a ubytování. Posílíme zapojení dotčených orgánů státní správy a místní samosprávy.*“ (Piráti a Starostové, 2021). Proces integrace cizinců by měl probíhat na principu postupného nabývání práv až k zisku českého občanství.

Shrnutí: Piráti ve svém programu z roku 2013 vůbec nezmiňovali, takže o nic lepší to nebylo ani v programu následujícím, kde bylo téma migrace zmíněno pouze okrajově. Ve svém stanovisku k migraci z roku 2015 se však strana profilovala jako docela pro-imigrační, když sice odmítali povinné kvóty a nelegální migraci, podobně jako TOP09 ale vybízeli k dobrovolnému přijímání takového počtu migrantů, které by byla ČR schopna zvládnout integrovat. Tyto postoje zůstaly zachovány i v zatím posledním programu, který strana představila v koalici společně s hnutím STAN.

2.5 STAN

Hnutí STAN vzniklo v roce 2004 přerodem z hnutí Nezávislí starostové pro kraj. Ačkoliv se hnutí zpočátku primárně zaměřovalo na komunální úroveň, dnes má již zastoupení v obou komorách Parlamentu ČR i Evropském parlamentu. Přesto jejich cílem zůstává rozvinutí místní a regionální samosprávy, coby základu pro fungující stát. Starostové a nezávislí podporují princip subsidiarity a hlásí se k liberální středové až středopravicové politice.¹⁵

Volby 2013

Ve sněmovních volbách v roce 2013 kandidovalo hnutí STAN jako součást TOP 09, program tak byl stejný s TOP 09, zmínka o migraci se v něm však neobjevovala.

K tématu migrace se hnutí vyjádřilo ve svém stanovisku „Deset bodů pro bezpečnější Evropu“, vydaném v roce 2015. V něm STAN identifikuje potencionální nebezpečí spojené

¹⁵ Starostové a nezávislí. O nás [online]. [cit. 27.1.2023]. Dostupné na <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/volebni-program-a-ideova-vychodiska>

s nekontrolovaným proudem uprchlíků vstupujícím do Schengenského prostoru bez jakékoliv identifikace. STAN tuto skutečnost označuje jako bezpečnostní rizika, které by neměly být podceňovány. Právo na azyl by měli mít jen mírumilovní žadatelé, kteří pomoc skutečně potřebují, nebo jsou ohrožení na životě a dá se ověřit jejich místní původ a totožnost. Pomoc těmto uprchlíkům by však měla mít pouze dočasný charakter a dle STAN je nutné omezit také právo na scelování rodin pouze na přímou příbuzenskou linii a u nižších forem poskytované ochrany ji přiznávat jen po uplynutí určitého času. Státy nelze nutit k integraci uprchlíků do společnosti, toto je možné provádět jen u těch, kteří sami prokážou ochotu a schopnost začlenit se a dodržovat zákony daného státu. Pouze samotné státy by měly mít právo rozhodnout, kdo může na jejich území pobývat dlouhodobě. V tomto stanovisku STAN odmítá zavedení trvalého přerozdělovacího mechanismu (kvóty) pro přidělování migrantů mezi jednotlivé členské státy EU. A ačkoliv tlaky na společný postoj členských států v otázce povinných kvót, bez ruku v ruce jdoucími reformami azylového práva, vnímají STAN jako možnou hrozbu pro evropské ideály a cíle, v posledním bodě tohoto stanovisko hnutí deklaruje, že věří v budoucnost společné Evropy, stále zůstává pro evropské a ze svého směřování nehodlají ustoupit.¹⁶

Volby 2017

Ve sněmovních volbách v roce 2017 vystupovalo hnutí STAN již samostatně. Jejich volební program se nazýval „Chceme vrátit stát zodpovědným občanům“ s podtitulem „Umíme se postarat o naše obce, postaráme se i o náš stát“. Tématem migrace se program zabývá pouze okrajově a k migrační krizi uvádí, že hnutí bude předcházet konfliktům efektivním cílením rozvojové pomoci, s přijímáním uprchlíků hnutí STAN nemá problém, musí se však jednat pouze o ty, kteří nepředstavují žádné bezpečnostní riziko. Samotnou migraci Starostové chápou jako následek, nikoliv příčinu mezinárodní nestability. Důraz chtějí klást na prevenci a předcházení konfliktům výše zmíněnou efektivně zacílenou rozvojovou pomocí a zahraničněpolitickou spoluprací. „*V případě eskalace napětí je nutné využít všech dostupných nástrojů krizového managementu (mírové mise apod.) s důrazem na komplexní rekonstrukci po skončení konfliktu. Včasná prevence migrace je účinnější a levnější než řešení jejich následků*“ (STAN, 2017, str. 73). Spolupráci s EU a NATO vidí STAN jako klíčovou a státy euroatlantického prostoru jsou pro ČR zásadními partnery, se kterými sdílí základní hodnoty.

¹⁶ Starostové a nezávislí. Deset bodů pro bezpečnější Evropu. 20. 11. 2015. [online]. [cit. 26.1.2023] Dostupné na <https://www.starostove-nezavisli.cz/info-a-media/tiskove-zpravy/deset-bodu-pro-bezpecnejsi-evropu>

Předpokladem pro úspěšné zvládnutí migrační krize je větší a koordinovanější ochrana vnějších hranic EU (STAN, 2017, str. 73).

Volby 2021

Sněmovní volby na podzim roku 2021 absolvovalo hnutí STAN ve společné koalici s Piráty. Program a celá problematika migrace je tedy společná jako v kapitole Pirátská strana – 2021.

Shrnutí: STAN v roce 2013 usiloval o přízeň voličů ve společné koalici s TOP09 a ve společném programu se na migraci nedostalo. V roce 2017 již v programu migraci zmiňují, stále však velmi okrajově. Stejně jako ostatní subjekty odmítají povinné kvóty, ne však přijímání jakýchkoliv migrantů. Ve vztahu k nim je hnutí docela otevřené, nesmí však představovat žádné bezpečnostní riziko pro stát a jeho občany. Pomoc migrantům by však měla být dle hnutí převážně ekonomická, rozumně zacílenou rozvojovou pomocí v místech původu migrace, která by sloužila jako její „prevence“. V posledních volbách v roce 2021 kandidovalo hnutí v koalici s Piráty se společným, velmi rozsáhlým programem.

2.6 SPD (Úsvit přímé demokracie)

Politické hnutí Svoboda a přímá demokracie vznikla z prvního projektu Tomia Okamury hnutí Úsvit přímé demokracie. Na jaře roku 2015, byl tehdejší předseda Úsvitu Tomio Okamura kvůli nejasnostem ohledně možného tunelování peněz hnutí vyloučen z poslaneckého klubu Úsvitu (Venturová, Kopecký, 2015). Ten spolu s dalším vyloučeným poslancem Radimem Fialou v červnu 2015 založil nové hnutí Svoboda a přímá demokracie, které se již od začátku identifikovalo jako hlavní protiimigrační subjekt české politické scény.

Volby 2013

V těchto volbách Tomio Okamura kandidoval ještě pod značkou Úsvit přímé demokracie. Hnutí zaniklo v roce 2018 a ačkoliv jejich webové stránky v jisté omezené podobě stále fungují, zredukovaly se pouze na články z oblasti „politika, finance, zdraví“. Program pro sněmovní volby 2013 v celém znění je již bohužel nedohledatelný, zmínky o bodech v programu se dají dohledat jen v několika internetových článcích z té doby. Hnutí Úsvit volalo po zpřísnění imigrační politiky ČR a v programu uvádí: „*Nechceme zde nepřizpůsobivé imigranty a*

náboženské fanatiky, “. Představitelé strany úzce spolupracovali s Blokem proti islámu a Islám v ČR nechceme, případně s hlavními představiteli antiimigračních hnutí, jako byl třeba Martin Konvička a Petr Hampl

Obecně chtěla strana primárně vystoupit z EU a zavést opětovnou kontrolu a ochranu našich hranic, z toho vycházela tak k většině zahraničněpolitických témat, včetně migrace, tzn. byla zásadně proto kvótám a přijímání jakýchkoliv uprchlíků

Volby 2017

Sněmovní volby v roce 2017 absolvoval Tomio Okamura již se svým novým hnutím SPD – Svoboda a přímá demokracie. Programy hnutí jsou poněkud odlišné od programů ostatních stran. Prakticky chybí nějaký ucelený program po jednotlivých resortech, chybí řada konkrétních věcí (částky, procenta apod.), program nemá jednotnou formu, jedná se spíše o soubor esejí a názorů, které jsou následně spojené v jeden celek a tyto skutečnosti způsobují, že se hodně věcí opakuje či zmiňuje v různých konotacích a kontextech. Bez ohledu na tuto formu programu zůstalo SPD jako jediná relevantní strana, které byla zásadně proti migraci a odmítala jakýkoliv návrh, který by znamenal přijetí byť jediného migranta nebo zavedení kvót a po vystoupení z EU bylo téma migrace tím druhým nejdůležitějším tématem zahraniční politiky strany. „*Vážení přátelé, naše hnutí požaduje zásadní kroky k zajištění bezpečnosti naší země a jejich občanů. Především odmítáme vmuceně přijímat nelegální imigranty a odmítáme islamizaci naší země pod záminkou multikulturalismu. Nedovolíme v České republice vznik páté kolony radikálních muslimů. Právo šaría a islámský džihád jsou ohrožením naší svobody a bezpečnosti. Jejich propagaci a šíření postavíme mimo zákon a porušení budeme jednoznačně trestat.*“ Kromě zákazu islámu v České republice a nulové toleranci nezákonné migrace uvádělo SPD ve svém programu v podkapitole „Ne islámu, ne terorismu – bezpečná země pro každého“ také zavedení osmítýdenního základního vojenského výcviku (SPD program, 2017)

V březnu 2016 SPD na svém webu zveřejnilo dokument „Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“, ve kterém je migrace označena jako nikoliv samovolný proces, ale coby nástroj prosazování a šíření ortodoxního islámu za účelem umocňování něčích mocenských zájmů. Imigrační krize a islamizace Evropy je zde vytipována jakožto jedno

z bezpečnostních rizik ČR a jako: „organizované procesy směřující ke zničení národních států a vytvoření Evropského superstátu. Imigrace je zde použita jako zbraň.“¹⁷

Volby 2021

Program pro volby do Poslanecké sněmovny nazvalo hnutí SPD „Naše vlast, naše rodiny, náš bezpečný domov“. Už podle názvu je patrné, že se hnutí snaží vlasteneckou rétorikou cílit na co nejširší skupinu voličů, jejichž nálada a důvěra k establishmentu je po takřka dvou letech restrikcí, vynucených covidovou epidemií, značně narušena. Již v kapitole „Preambule a zásadní programové priority“ SPD odmítá imigrační politiku a cíle EU a dle svých slov jasně a nekompromisně odmítají přijímání nelegálních imigrantů na území ČR, nezapomenou zde ani dodat své razantní ne islamizaci. V kapitole „Bezpečnost a obrana“ hnutí kategoricky odmítá existující úpravy uprchlických kvót ze strany EU a dodávají: *“Budeme navrhovat jiný systém řešení založený na bázi zajištění bezpečnosti našich vlastních hranic. Propustnost vnější hranice EU musí být zabezpečena tak, aby zajistila maximální kontrolu nelegální imigrace a zamezila vstupu nelegálních imigrantů na území EU. Do naší legislativy ukotvíme opatření k zamezení nelegální imigrace a k repatriaci nelegálních imigrantů. Prosadíme účinnou a rychlou návratovou politiku. Nelegálním imigrantům nebudeme udělovat azyl a zřizovat pro ně záchytná zařízení, to vše v souladu s mezinárodními konvencemi.”*¹⁸ Další zmínku o migraci můžeme nalézt v kapitole „Zahraniční politika“, kde se můžeme dočíst, že migrační politika EU je proti zájmům České republiky a kategorické odmítnutí povinných kvót je tak jedním z hlavních programových cílů hnutí. Místo kvót SPD navrhuje, aby si ČR sama střežila a zajistila bezpečnost svých hranic. Co se vnějších hranic EU týče, ty by měly být zabezpečeny tak, aby byla zajištěna maximální kontrola nelegální migrace a byl zamezen vstup nelegálních migrantů na území Unie. Prosazují také, aby nedovolené překročení hranic ČR a nelegální pobyt na tomto území byl kvalifikovaný jako trestný čin, a nikoliv přestupek, jak je tomu doposud. Kapitola „Kultura“ ještě obsahuje sdělení, že SPD odmítá multikulturalismus. Kromě těchto zmínek se program migrací více nezabývá, na svém webu však hnutí zveřejnilo ještě *„Politický dlouhodobý program“*, který hned v úvodu obsahuje sdělení: *„Důsledně odmítáme multikulturní ideologii, která je nástrojem islamizace. Nahlas říkáme, že není naší povinností otevřít dveře každému, kdo si řekne, že se u nás usadí, ale že pobyt v našem domově je pro*

¹⁷ Spd.cz: Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost [online]. 2016 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.spd.cz/wp-content/uploads/ke_stazeni/program/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf

¹⁸ Spd.cz: Program pro volby do Poslanecké sněmovny 2021 [online]. 2021 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

cizince privilegiem. Pokud někdo chce u nás pracovat a žít, musí respektovat naše hodnoty a přizpůsobit se. Naši vlast budovali po staletí naši předkové. Buďme skutečnými pány ve své zemi. Buďme dobrými vlastenci. Vážme si a respektujme jiné národy, ale žádejme stejný respekt od nich. Podporujeme spolupráci svobodných evropských států a států Visegrádské čtyřky na zásadě společných zájmů, otevřeného trhu, svobodného obchodu, pohybu a obrany.“¹⁹ V tomto dokumentu hnutí opět volá po přísných podmínkách imigrační politiky ČR a uvádí, že zde nechtějí: *“nepřizpůsobivé imigranty nebo příchod islámských náboženských fanatiků“*. Policie ČR podle SPD musí účinně chránit a kontrolovat hranice a zpravodajské složky důsledně sledovat islámisty podporující džihád a šariu. Veškeré projevy radikálního islámu je nutno důsledně postihovat. K tomu dlouhodobému programu je připojen dokument s názvem „Zahraniční politika“ ve kterém SPD k imigrační krizi uvádí: *„Je na místě jasně a nahlas říci, že jako pohostinný národ vítáme rádi milé pozvané hosty, ale NEZVANÝ HOST NENÍ U NÁS VÍTÁN! Ti, co přicházejí s tím, že potlačí naši kulturu, ovládnou naši zem a původní obyvatele považují za méněcenné, jsou nájezdníci, i když (zatím) nemají zbraně. Nebudeme ustupovat a už vůbec se jim nebudeme podřizovat. Chceme navzdory manipulacím naší vlády a médií nadále nazývat věci pravými jmény, říkat a poslouchat pravdu. Poučujeme se z chyb našich západních sousedů natolik, abychom nedovolili jejich opakování u nás. Konec konců, proti Arabizaci Evropy se postavil i Dalajláma.*“²⁰ Opět se zde objevuje stanovisko, že SPD trvá na nulové toleranci nelegální migrace, odmítá povinné kvóty a nelegální překročení hranic a pobyt by klasifikovala jako trestný čin. Podmínky pro udělení povolení k dlouhodobému pobytu by se měly zpřísnit a hnutí odmítá také tzv. Zákon o slučování rodin. Jako příčinu migrace SPD chápe „úspěšné rozvrácení dosud slušně fungujících, byť diktátorských režimů silami USA a jejich spojenců“ a samotnou migraci nazývají jedinečným, sociálním experimentem a sebevraždou Evropy, ze které těží nejrůznější převaděčské mafie, aktivisti, komisaři a „neziskovky“.²¹

Během kampaně bylo téma migrace využito zejména proti Pirátům a jejich koaličnímu partnerovi STAN, jinak však bylo v těchto volbách upozaděno jinými tématy, jako proticovidová opatření, vystoupení z EU, Zelená dohoda pro Evropu (Green deal), ekonomika a energetika.

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Spd.cz: Zahraniční politika [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.spd.cz/wp-content/uploads/ke_stazeni/program/zahranicni-politika.pdf

²¹ Tamtéž

Shrnutí: Tomio Okamura v roce 2013 kandidoval do Poslanecké sněmovny ČR ještě v hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury, které se již od začátku profilovalo nejen v migrační otázce dosti radikálně, když odmítalo jakoukoliv formu migrace a vyzývalo k vystoupení z EU a důsledné ochraně vlastních hranic. Jeho nově založené hnutí SPD v podstatě přijalo programové priority Úsvitu a nadále požadovalo vystoupení z Unie, nulovou toleranci islámu a odmítalo přijetí migrantů. Na rozdíl od předešlých stran bylo téma migrace v programech obou hnutí důležité téma, kterému se věnovalo více prostoru. Stejné postoje, jako v předešlých letech, si hnutí zachovalo také pro volby v roce 2021.

2.7 ČSSD

Nejstarší politická strana v České republice byla založena v roce 1878 pod názvem Sociálně demokratická strana československá a v roce 1893 se osamostatnila z tzv. rakouské internacionály založením takticky a organizačně samostatné Československé sociálně demokratické strany dělnické. Změna názvu na současnou Českou stranu sociálně demokratickou byla schválena na sjezdu v Hradci Králové v roce 1991. ČSSD byla od porevoluční podoby Parlamentu ČR jednou z nejsilnějších a nejdůležitějších stran, od sněmovních voleb v roce 2010 je však patrný úpadek zisků mandátů a v posledních volbách v roce 2021 strana neobhájila ani jeden mandát a do Poslanecké sněmovny ČR se nedostala. Na politickém spektru se strana profiluje jako levicová se silným proevropským zaměřením.²²

Volby 2013

Ve volebním programu „Prosadíme dobře fungující stát“ z roku 2013 se téma migrace vůbec neobjevilo. ČSSD jakožto tehdejší nejsilnější vládní strana a navíc strana, která měla obsazený post ministra zahraničí, však musela toto téma řešit. V červnu 2015 strana na svých webových stránkách zveřejnila vyjádření poslance strany Antonína Sed'y k migraci s názvem „Migrace, migrace a opět migrace“, ve kterém uklidňuje obyvatele ČR, že z pohledu migrace nemusí být nijak znepokojeni, avšak vyjadřuje názor, že by Evropská Komise měla zavrhnout povinné kvóty pro přerozdělování migrantů mezi členské státy. Česká republika by měla podporovat řešení příčin nelegální migrace a solidárně pomáhat jiným státům, které „dnes

²²ČSSD.cz: Historie ČSSD [online]. c2011–2023 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/strana/agenda-a-clenstvi/historie-cssd/>

nesou břímě uprchlíků a organizovaného zločinu s migrací“.²³ Kromě finanční pomoci by měla ČR nabídnout také dodávky potravin, zdravotnického materiálu či techniky na ostrahu hranic, a to od českých výrobců. Zmiňuje také navýšení rozpočtu pro FRONTEX, agentury EU pro ochranu vnějších hranic. „*Také je třeba finančně podpořit dobudování potřebné infrastruktury pro příjem uprchlíků v Itálii a v Řecku. Z pohledu naší země však nesmíme zapomínat na vývoj na Ukrajině, která je potenciálním zdrojem vysoké nelegální migrace, což by měla reflektovat i EK.*“²⁴ Na financování řešení problému migrace by se dle Antonína Sedý měly podílet také USA a bohaté arabské země, které mohou při přijímání uprchlíků nabídnout „civilizačně blízké prostředí“

V září roku 2015 bylo na stranických webových stránkách zveřejněno také stanovisko strany k migraci. ČSSD by na evropské úrovni chtěla prosadit efektivní kontrolu vnějších hranic Schengenu a rychlý vznik zařízení pro identifikaci a registraci uprchlíků na vnější hranici prostoru. Také stabilizovat zhroucené státy v bezprostředním okolí Evropy a zvýšit finanční pomoc zemím jako je Turecko, Jordánsko a Libanon pro zlepšení podmínek v tamních uprchlických táborech. Povinné kvóty strana odmítá, přerozdělování imigrantů musí probíhat na dobrovolné solidární bázi, kterou si samy určují jednotlivé členské státy EU. *„Uprchlíkům, kteří v naší zemi získají azyl a budou zde chtít žít, je nutno poskytnout dostatečnou a efektivní podporu, směřující k co nejlepší integraci, včetně vzdělávání, výuky jazyka, pomoci při zajištění práce a bydlení.“*²⁵

Obecně byla ČSSD stejně jako všechny ostatní politické strany proti povinným kvótám na rozdělování migrantů ze strany EU. Jinak však byla strana v této problematice (i díky širší členské základny) poměrně rozštěpena. Jeden z proudů (progresivní křídlo) byl pro solidární přijímání a pomoc uprchlíkům, kteří byli ve své rodné zemi ohroženi na životě a pro udělení azylu. Druhý proud (konzervativci a zemanovci zastoupení zejména poslancem Foldynou) byl proti jakémukoliv přijímání uprchlíků s odkazem na obranu českých hodnot a tradic.

Volby 2017

Volební program ČSSD pro sněmovní volby 2017 byl nazván „Dobrá země pro život“. Tématu migrace se program krátce věnuje v kapitole „Bezpečná a spravedlivá země v srdci

²³ ČSSD.cz: Migrace, migrace a opět migrace [online]. 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/nazory-a-komentare/migrace-migrace-a-opet-migrace/>

²⁴ Tamtéž

²⁵ ČSSD.cz: ČSSD je proti kvótám, pro větší podporu zemím s uprchlíky [online]. 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/prave-ted/cssd-je-proti-kvotam-pro-vetsi-podporu-zemim-s-uprchliky/>

Evropy“, kde je nelegální migrace vedle nárůstu terorismu a kybernetických útoků identifikována jako jedna z hlavních hrozeb. *„Chceme udržet výhody schengenského systému volného pohybu osob a mít jasnou kontrolu nad tím, kdo do Evropy přichází. Pro to je nutné dobudovat Evropskou pohraniční a pobřežní stráž a účinnou společnou ochranu vnějších hranic EU.“* V programu strana opět odmítá povinné kvóty a podporuje vytváření systému preventivních opatření k zastavení nelegální migrace, a to především alokací humanitární a rozvojové pomoci do zemí původu imigrantů (ČSSD program, 2017)

Strana si držela svou pozici, kdy odmítala přijetí kvót i nějak výrazného počtu migrantů, zároveň však akcentovala nutnost aktivního přístupu EU k migraci a zastavení proudů migrace. Po volbách strana opět zasedla ve vládě a obsadila post ministra zahraničí, tudíž došlo k potvrzení a pokračování tohoto přístupu

Volby 2021

Před zatím posledními sněmovními volbami v roce 2021 ČSSD zveřejnila „Desatero ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny 2021“ ve kterém byly nastíněny klíčové priority programu strany. Strana se v kampani zaměřila primárně na sociální politiku a témata, zejména pak na ochranu zaměstnanců a energetickou krizi. V desateru se tak neobjevuje ani jedna zmínka o migraci, tu strana opět v krátkosti rozebírá v programu jiném, nesoucím název „Vize ČSSD pro Česko 2030“ vydaném v červnu 2021. V tomto detailněji rozepsaném 44 stránkovém programu je v kapitole „Zahraniční politika a obrana“ uvedeno, že: *„Naše diplomatické působení a zahraniční politika státu mají směřovat k tomu, aby rostla mezinárodní stabilita a nedocházelo ke zbytečným válečným konfliktům, ať celosvětově, či lokálně. Nástrojem k postupnému řešení či alespoň zmírnění utrpení ve válečných regionech může být rozvojová spolupráce a humanitární pomoc. Rozvojová spolupráce je adresným řešením příčin migrace, podporuje dlouhodobé české ekonomické zájmy v rozvojových zemích a významně přispívá k prosazování dobrého jména Česka ve světě.“* (ČSSD program, 2021, str. 38) Po koronavirové epidemii, kdy byl Schengenský prostor zatížen dočasnými restrikcemi, by se měla Evropa znovu nadechnout a naplno využívat všech výhod volného pohybu osob. Musí mít ale jasnou kontrolu nad všemi osobami, kteří na území EU vstupují, a to nejen na letištích, ale také na pozemních a námořních hranicích Unie. Proto ČSSD podporuje dobudování a posilování kapacit Evropské pohraniční a pobřežní stráže. ČSSD chce i nadále systematicky podporovat preventivní opatření k omezení nelegální migrace do EU a kromě nástrojů azylové a migrační politiky prosazovat dohody se státy původu a tranzitu a posilovat humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci. Opět

v programu odmítají povinné kvóty a deklarují neměnný postoj v této věci i do budoucna (ČSSD program, 2021, str. 39)

Shrnutí: Strana ČSSD se tématem migrace v programu z roku 2013 nikterak nezabývala a obdobně jako ostatní strany (např. ODS, Piráti, TOP09, či STAN) až do roku 2015 toto téma nekomunikovala. V roce 2017 se migrace do programu již dostala a kromě odmítnutí kvót, strana obdobně jako ostatní subjekty (kromě SPD) akcentovala potřebou preventivního řešení formou stabilizace míst původu migrace, či ochrany vnějších hranic Schengenského prostoru. V roce 2021 strana zachovala stejné postoje ohledně migrace, jako v předchozích volbách, ale jako jediná ze zkoumaných stran a hnutí, ve srovnání s volbami v roce 2017, ve svém programu prostor věnovaný migraci o málo navýšila.

2.8 KSČM

Mimořádný sjezd původní KSČ v prosinci 1989 rozhodl o vytvoření územní organizace komunistů v Čechách a na Moravě a na ustavujícím sjezdu KSČM v březnu roku 1990 došlo k faktickému založení strany. KSČM se sama označuje jakožto pokroková levicová strana.²⁶

Volby 2013

Ve volebním programu „S lidmi pro lidi“ pro rok 2013 neměla KSČM k migraci žádný komentář, v roce 2015 však zveřejnila několik svých stanovisek k migraci, v nichž jako příčinu migrace označuje imperiální politiku velmocí, především USA a NATO a považuje za nezbytné zaměřit se na mezinárodní rozvojovou pomoc a dlouhodobé financování projektů obnovy zemí, odkud migranti do Evropy přicházejí. Důležitá je také posílená ochrana schengenské hranice, zejména na jihu a jihovýchodě EU, ta však sama o sobě nestačí a dle komunistů je třeba již před branami EU budovat systém, který by pomáhal běžence chránit a postupně vracet k „normálnímu“ životu. *„KSČM je za skutečné řešení vycházející z rovnováhy solidarity a odpovědnosti. Odmítá šíření paniky a xenofobie a hájí hodnoty solidarity. Je nutné si uvědomit, že obracet chudé proti chudým znamená odvracet pozornost od skutečných příčin sociální a*

²⁶ kscm.cz: O nás [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/o-nas/>

humanitární migrace. KSČM odmítá šíření nenávisti k lidem jiné rasy, národnosti či náboženství, protože takové uvažování je nástrojem destrukce a další nestability.“²⁷

V dalším stanovisku KSČM odmítá povinné kvóty pro přerozdělování imigrantů mezi jednotlivé členské země a souhlasí s odmítavým postojem vlád České republiky a Slovenska k této věci. Přijímání uprchlíků by mělo probíhat na principu věcnosti a solidárnosti a mělo by být na svobodném uvážení členských států, koho a jaké množství si na své území pustí. Snahy o direktivní rozhodování Evropské komise v této záležitosti označuje jako byrokratický diktát EU.²⁸

Volby 2017

V říjnových volbách 2017 bojovala KSČM s programem „Jsme váš hlas!“ s podtitulem „Mír ve světě, spravedlnost a bezpečí doma“. Hned jako první bod, v úvodní kapitole „Stručný volební manifest“, se objevuje výzva k řešení příčin migrační krize a odmítnutí vnucovaných kvót. „*(Chceme) Evropu bezpečnější a jednotnější v boji proti terorismu, proti zavření české ambasády v Sýrii, za brzké mírové ukončení konfliktu, zamezení migračních vln pomocí preventivních akcí, vojenské akce jen se souhlasem OSN.*“ (KSČM program, 2017, str. 21). Co se samotné migrační krize týče, důraz by měl kladen na řešení příčin vzniku problému a stabilizaci poměrů v místech, odkud běženci migrují. Komunisté se také zasazují o přiznání větší odpovědnosti těm státům, kteří podle nich zapříčinili destabilizaci režimů na Blízkém Východě, nebo se na ní spolupodíleli. Ve svém programu KSČM požaduje od EU regulaci migrace na jejím území, to vše však při zachování respektu k suverenitě členských zemí a poskytování humanitární pomoci potřebným. Opět jsou odmítány povinné kvóty. Možná trochu paradoxně se komunistický program značně překrýval s programem SPD – obě strany viděly jako jednu z hlavních příčin migrační krize mocenské snahy západních zemí v zemích severní Afriky a Blízkého východu a byly zásadně proti vměšování mocností do vnitřního dění v těchto zemích. Zároveň však po mezistátních organizacích požadovaly, aby svým vlivem a zásahem pomohly konflikty v těchto zemích vyřešit a zastavit tak migrační vlnu.

²⁷ Old.kscm.cz: STANOVISKO ÚV KSČM: KSČM odmítá šíření xenofobie, je pro rovnováhu solidarity a odpovědnosti [online]. 21. 6. 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://old.kscm.cz/politika-kscm/stanoviska-kscm/98981/stanovisko-uv-kscm-kscm-odmita-sireni-xenofobie-je-pro-rovnovahu-solidarity-a-odpovednosti>

²⁸ Old.kscm.cz: STANOVISKO KSČM: Ne! byrokratickému diktátu EU [online]. 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://old.kscm.cz/politika-kscm/stanoviska-kscm/98096/ne-byrokratickemu-diktatu-eu>

Volby 2021

Program pro sněmovní volby v roce 2021 s názvem „Šance na nový začátek“ se migrace dotýkal pouze okrajově. Ve třetí kapitole „Podmínky pro život v bezpečí a míru“ je uvedeno explicitní „STOP ilegální migraci“ (KSČM program, 2021) V programu opět odmítají jakékoliv vnucované povinné kvóty pro přijetí nelegálních migrantů.²⁹

Shrnutí: Komunistická strana v programu z roku 2013 migraci nezmiňovala a obdobně jako ČSSD své stanovisko k ní zveřejnila až v roce 2015. To není k migraci zcela odmítavé a vyzývá k solidaritě s potřebnými. Co však odmítá jsou kvóty, šíření paniky a xenofobie. V programu z roku 2017 se migrace již objevuje a kromě obdobných sdělení týkajících se řešení problému již v zemích, jako je Sýrie, Libye, či Irák a odmítání kvót, usilují o to, aby odpovědnost za rozvrácení arabských zemí a tím způsobenou migrační krizi, přebraly USA a další státy, které na jejich území intervenovaly. V posledním programu pro volby 2021 představili komunisté velmi krátký program, ve kterém se ve spojitosti s migrací objevilo pouze opětovné odmítání povinných kvót a nelegální migrace.

2.9 ANO 2011

Politické hnutí ANO 2011 bylo založeno 11. 5. 2012 podnikatelem a jedním z nejbohatších lidí v ČR Andrejem Babišem a svým vznikem navázalo na občanské sdružení Akce nespokojených občanů, založené Babišem v roce 2011. Mezi hlavní cíle ANO 2011 hned po svém vzniku zařadilo boj s korupcí a s tradičními českými stranami, jako je ČSSD a ODS, které hlavní představitelé nově vzniklého hnutí v čele s předsedou Andrejem Babišem spojovalo s korupčními aférami minulosti. Hnutí se již v prvních volbách v roce 2013 dostalo značného úspěchu a společně s ČSSD a KDU-ČSL vytvořili vládní koalici. V následujících volbách se z ANO 2011 stal bezkonkurenčně nejsilnější politický subjekt v ČR a hlavní vládní stranou.

²⁹ Programydvoleb.cz: KSČM Volební program 2021 [online]. 2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://2021.programydvoleb.cz/strana/komunisticka-strana-cech-a-moravy/volebni-program#zivot-v-bezpecne-a-svobodne-zemi>

V posledních volbách v roce 2021 sice ANO 2011 obdrželo nejvyšší počet hlasů, avšak nebylo schopno poskládat nadpoloviční koalici v Poslanecké sněmovně ČR a skončilo v opozici. Na politickém spektru je hnutí těžko identifikovatelné, je bráno spíše jako středo-levicové, ovšem v případě potřeby se populisticky nevyhýbá ani pravicovějšímu směřování.³⁰

Volby 2013

Program hnutí ANO z roku 2013 již nelze nikde dohledat, z webových stránek hnutí byl program odstraněn.

Volby 2017

Volební program pro sněmovní volby v roce 2017 nazvalo ANO 2011 „Teď nebo nikdy“ a hned první bod je věnován bezpečnosti, kde hnutí deklaruje, že ochrana národní identity je pro něj prioritou a že je třeba uzavřít vnější evropskou hranici, důsledně se bránit proti nelegální migraci a bojovat s pašeráky. Celá situace (s migrací) by se měla řešit zcela mimo evropský kontinent. V kapitole „Srozumitelná a aktivní zahraniční politika“ se hnutí zavazuje v rámci EU podporovat účinné legislativní i nelegislativní nástroje pro prevenci a odstranění hrozeb, které jsou svou komplexností mimo možnosti členských států, a sice ochrana vnějších hranic, stabilizace jižního a východního sousedství EU, či úzká spolupráce bezpečnostních složek členských zemí Unie. V rámci této kapitoly je v programu uvedena i podkapitola „Migrace“, ve které ANO 2011 odmítá povinné kvóty s tím, že rozhodnutí o přijímání uprchlíků musí zůstat v kompetenci členských států a slibují, že na úrovni EU udělají vše, co je v silách hnutí, pro zastavení nelegální migrace do Evropy. *„Česká i evropská zahraniční politika musí usilovat o řešení migrační krize prostřednictvím omezování migračních toků již v zemích původu. Za tímto účelem se chceme podílet na řešení příčin migrace v rámci mezinárodních operací (EU, NATO), zejména v konfliktních oblastech a tím předcházet dalším migračním vlnám“* (ANO program, 2017, str. 14). Důležité je také prosazení změny zaměření rozvojových programů, aby se jejich směřování ubíralo hlavně do zemí rozvrácených konflikty, jako je Libye, Sýrie, Irák či Afghánistán, nebo do zemí s velmi špatnou životní úrovní (Eritrea, země Subsaharské Afriky). ANO 2011 ochranu vnějších hranic EU označuje jako zcela nedostatečnou a prosazuje iniciativu, aby tyto hranice aktivně bránilo NATO. A pokud by neevropské členské země NATO tento návrh odmítly, je hnutí připraveno prosazovat zvláštní dohodu evropských členů o aktivní ochraně hranic EU. *„Není možné, aby*

³⁰ Psp.cz: Poslanecký klub ANO 2011 [online]. 2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5700>

evropský kontinent byl jediný, kde nelegální migrace má otevřené dveře,“ stojí v programu (ANO program, 2017, str. 21)

Volby 2021

Program pro zatím poslední volby do Poslanecké sněmovny hnutí ANO 2011 se nazýval „Až do roztrhání těla“. Tento program, který je na rozdíl od programu z roku 2017 o poznání kratší, se migraci věnuje ve více kapitolách. Například v kapitole „Vnitro“ odmítá hnutí nelegální migraci a jakékoliv uprchlické kvóty s tím, že je třeba se aktivně starat o naše bezpečí a sami si rozhodovat, kdo u nás bude žít. Ilegální migraci je třeba zastavit a řešit mimo Evropu. Hnutí se zavazuje i nadále aktivně potlačovat nelegální migraci, převaděčství a obchod s lidmi a zrychlit deportaci nelegálních migrantů zpět do jejich vlasti. „*Nebudeme financovat neziskové organizace, které podporují ilegální migraci.*“ (ANO program, 2021, str. 27). Další komentáře k migraci nabízí kapitola „Evropská unie a zahraniční politika“. Boj proti terorismu a nelegální migraci zde hnutí označuje jako důležitou prioritu. „Protí nelegálním migrantům budeme i nadále postupovat tvrdě a nenecháme si diktovat, koho přijmeme na své území. Jakékoliv kvóty jsou nepřipustné“ (ANO program, 2021, str. 30).

Shrnutí: Program pro volby v roce 2013 se mi bohužel, i přes četné urgencye hnutí ANO, nepodařilo nikde dohledat. V dalších volbách hnutí představilo velmi obsáhlý program a migraci se věnovalo hned v několika jeho kapitolách. Postoje k migraci jsou však podobné, jako například u ČSSD a opět je zde uvedena potřeba chránit vnější hranice EU a cílit rozvojovou pomoc do těch míst, odkud migrace pochází, za cílem stabilizovat a zlepšit tamější životní podmínky. Odlišuje se však návrhem, aby s ochranou hranic vypomáhaly obranné složky NATO. V podobné dikci pokračuje také program pro volby následující, který také odmítá povinné kvóty a nelegální migraci.

2.10 Shrnutí obsahové analýzy

V následující podkapitole bude formou tabulek a grafů znázorněn prostor, který vybrané politické subjekty vyhradily ve svých volebních programech. Cílem podkapitoly je přiblížit, jak se tento prostor v průběhu let vyvíjel a měnil.

Tabulka 1 Migrace v programech 2013

2013	<i>celkový počet slov</i>	<i>slova o migraci</i>	<i>% z programu</i>
ODS	9631	47	0,49
TOP09	8824	0	0
KDU-ČSL	4984	98	1,97
Piráti	8877	0	0
STAN	8824	0	0
Úsvit/SPD	3227	15	0,46
ČSSD	6430	0	0
KSČM	3408	0	0
ANO*	7205	6	0,01
průměr	6823	17,78	0,32

Zdroj: programy stran z roku 213, zpracování: autor

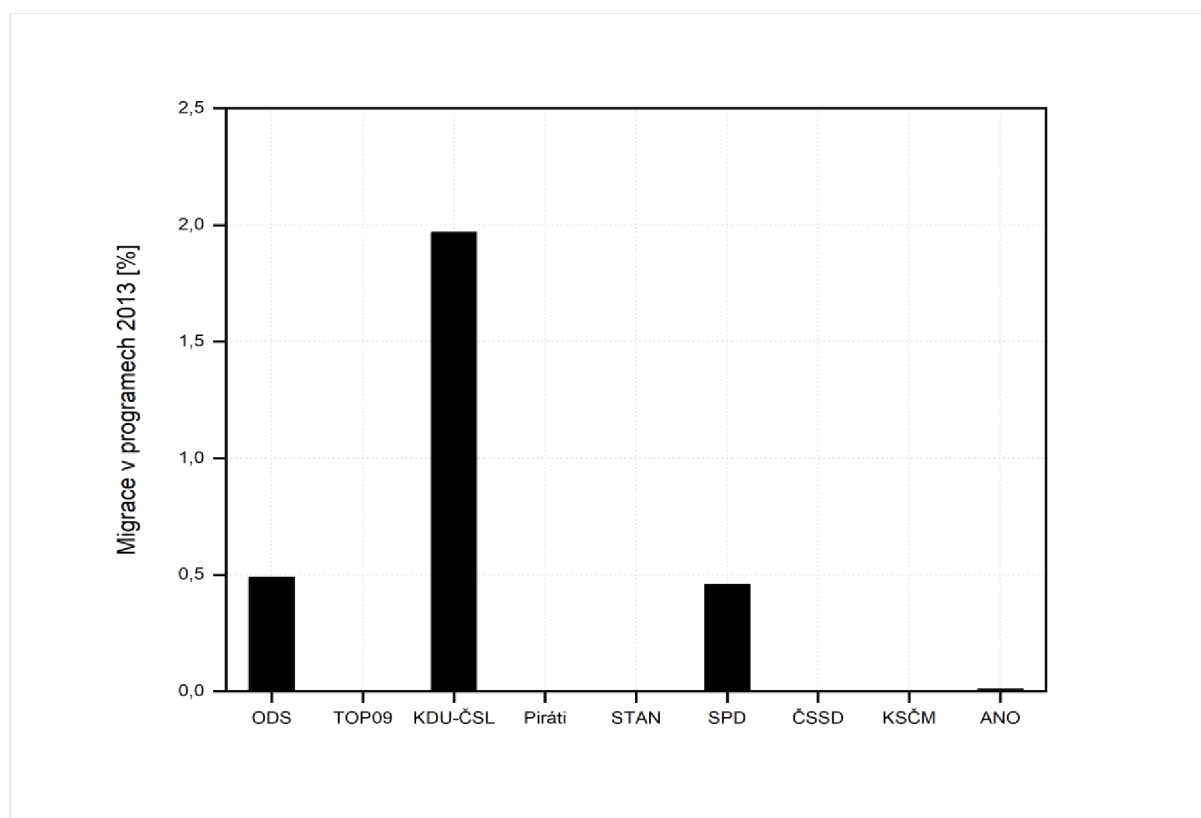
Zkoumané politické subjekty migraci ve svých programech pro sněmovní volby v roce 2013, až na čtyři výjimky, vůbec nezmiňovaly. Téma migrace nebylo v českém prostředí ještě příliš zavedené a podle údajů Českého statistického úřadu byl v letech 2010-2013 počet přistěhovalých do České republiky vůbec nejnižší v uplynulém desetiletí.³¹ Tato skutečnost se týkala také počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR a nelegální migrace.³² Proto je možné předpokládat, že velmi omezený prostor věnovaný migraci, pokud vůbec nějaký byl, v programech českých politických uskupení, byl výsledkem velmi malého zájmu obyvatelstva o tuto problematiku a tím, že v té době nebyl natolik závažným a mediálně známým. Následující tabulka uvádí přehled celkového počtu slov v jednotlivých programech vybraných politických uskupeních spolu se slovy týkajícími se tématu migrace a procentuálního vyjádření, kolik prostoru tyto slova představují v rámci celého programu. Nejvíce prostoru migraci věnovala

³¹Migrace: Tisková zpráva. Czso.cz [online]. Praha, 2019 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/121768528/13006920a07.pdf/ac66a9b9-6075-4ae7-9868-cf3b72be2db9?version=1.1>

³² ŠNAJDROVÁ, Pavla. ZAHraničNÍ MIGRACE DO ČESKÉ REPUBLIKY V OBDOBÍ PO ROCE 1992. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého.

KDU-ČSL, která ve svém programu vyčlenila migraci 1,97 % z celkového počtu 4984 slov. Nejdelší program ze všech představila ODS (9631 slov) a ačkoliv bylo téma migrace pouze velmi okrajové, přece jen se mu dostalo alespoň malého prostoru, když se slova relevantní k této problematice v programu objevily celkem v 47 případech, což činí poměr 0,49 % k celkovému počtu slov. Třetím subjektem, který věnoval migraci prostor, byl Úsvit přímé demokracie. Toto tradičně proti-migrační hnutí voličům představilo ze všech ostatních vybraných účastníků volebního klání nejkratší program (3227 slov) a migraci v něm připadl prostor 0,46 %. U hnutí ANO nastala při měření komplikace, jelikož program z roku 2013 již není nikde k dispozici.³³ Zde jsem nucen se odkázat na výzkum pana Mgr. et Mgr. Ondřeje Filipce, Ph. D, vedoucího této diplomové práce, který se již touto problematikou zabýval ve své dřívější práci.³⁴

Graf 1, % migrace v programech 2013

Zdroj: programy stran, zpracování: autor

³³ I přes četné kontaktování a urgence, jsem neobdržel od hnutí odpověď ani požadovaný program.

³⁴ MIHÁLIK, Jaroslav a Jakub BADOVIČ, (eds). Migration: the challenge of European states. 1. Stuttgart: Ibidem, 2019. ISBN 9783838213446.

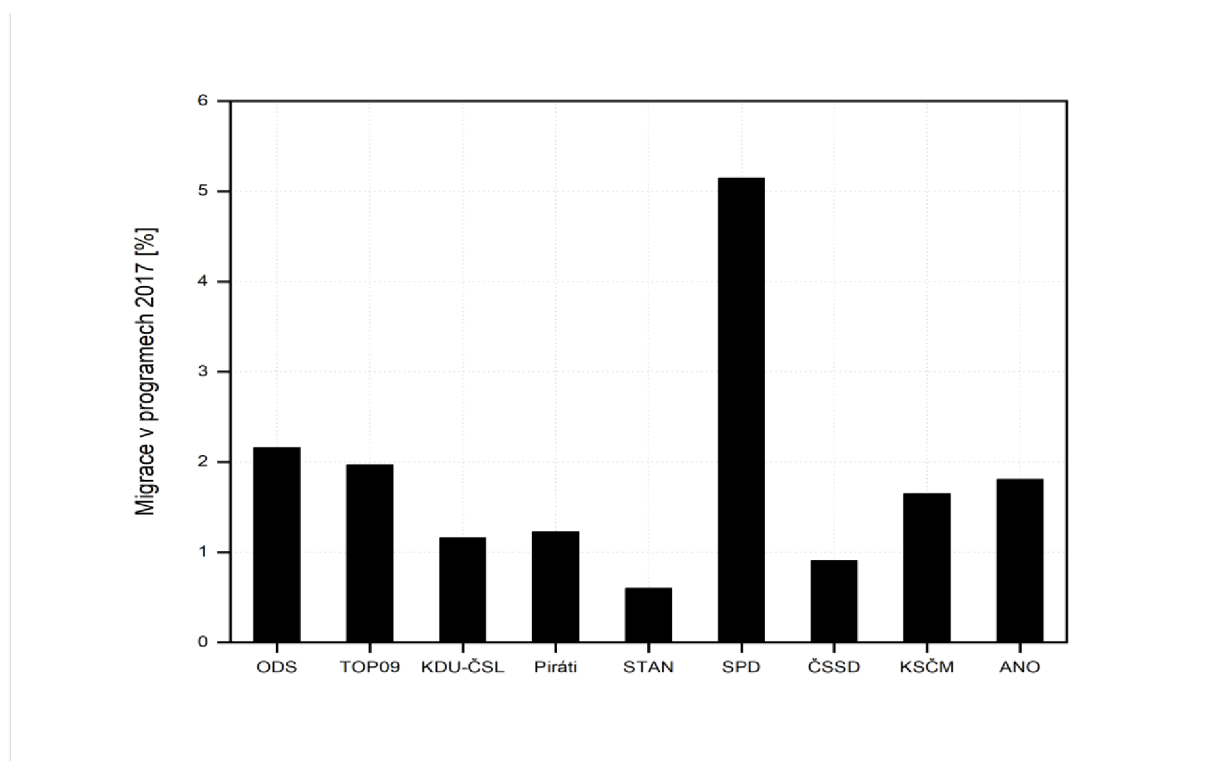
Tabulka 2 Migrace v programech 2017

2017	celkový počet slov	slova o migraci	% z programu
ODS	4766	103	2,16
TOP09	14 995	296	1,97
KDU-ČSL	4983	58	1,16
Piráti	4299	53	1,23
STAN	14 490	87	0,60
SPD	3577	184	5,15
ČSSD	8527	78	0,91
KSČM	4192	69	1,65
ANO	16 549	300	1,8
průměr	8 486	136,44	1,85

Zdroj: programy stran z roku 2017, zpracování: autor

Pro sněmovní volby v roce 2017 byla migrace již oblíbeným tématem. Svědčí o tom fakt, že ji do svých programů zapracovaly všechny zkoumané politické subjekty. S obsahově nejdelším programem do voleb vytáhlo hnutí ANO (16 549 slov), které zde migraci rozebíralo celkem 300 slovy, což však, s ohledem na rozsah programu, činí pouze 1,8% poměr k celkovému počtu slov. Tradičně nejkratší program představilo hnutí SPD (3577 slov), ovšem migraci je zde vyčleněno 184 slov, což je při poměru 5,15 % s velkým odstupem nejvíce ze všech ostatních. Dvakrát kratší program, než v minulých volbách svým voličům představila ODS (4766 slov), prostor pro migraci, stejně jak u všech ostatních stran a hnutí, i zde narostl a s 2,16 % představuje po SPD druhý, migraci se nejvíce věnující program. Jediným politickým subjektem, u které pro tyto volby poklesl prostor v programu věnovaný migraci, je KDU-ČSL, která sice představila rozsahem takřka totožný program, jako v předchozích volbách, migraci bylo z něj vyčleněno pouze 1,16% obsahu, což činí rozdíl -0,81 % oproti tomu z voleb v roce 2013. Relativně velký prostor v programu migraci vyhradilo také hnutí TOP09 (1,97 %) a KSČM (1,65 %).

Graf 2, % migrace v programech 2017

Zdroj: programy stran, Zpracování: autor

Tabulka 3 Migrace v programech 2021

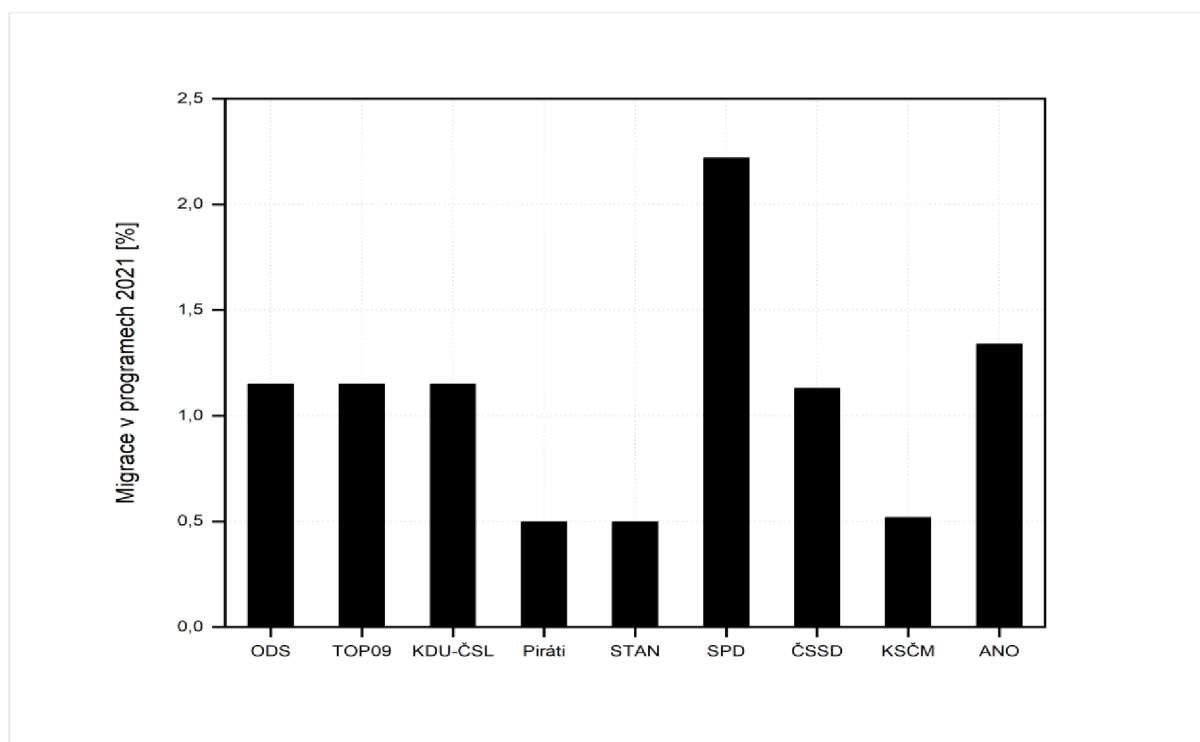
2021	celkový počet slov	slova migraci	% z programu
ODS	9652	111	1,15
TOP09	9652	111	1,15
KDU-ČSL	9652	111	1,15
Piráti	123 571	623	0,50
STAN	123 571	623	0,50
SPD	7899	175	2,22
ČSSD	18 776	212	1,13
KSČM	4601	12	0,26
ANO	10 149	136	1,34
průměr	34833,33	233,89	1,07

Zdroj: programy stran z roku 2021, zpracování: autor

Zatím poslední volby v roce 2021 absolvovalo několik zkoumaných subjektů ve společných koalicích. Koalici SPOLU vytvořilo ODS s TOP09 a KDU-ČSL, druhou koalici se stala Pirátská strana společně s hnutím STAN. Programy jsou tedy v rámci koalice společné. Ten zcela nejdelší a nejkomplexnější program představili Piráti se STAN. Ten je na jejich

společných webových stránkách rozdělen jak podle oblastí, kterých se dotýká, tak i podle cílů, jakých by kroky v něm uvedené měly v budoucnu dosáhnout. K programu je vytvořen také jednoduchý formulář, který po zjištění věku, povolání a ekonomické situace zájemce, z programu „vytáhne“ jen to, co by dotyčného mohlo zajímat. Pro výzkumné účely této diplomové práce však byl použit program v plném znění, který čítá celkem 907 stran a 123 57 slov. V něm se objevuje celkem 623 slov, kontextem se týkajících migrace, což představuje, s ohledem na obrovskou „slovní základnu“, pouze 0,5 % z celého programu. Největší prostor v rámci svého programu migraci věnovala opět SPD, tentokrát se jednalo o 2.22 %. Hnutí ANO, jako druhé v pořadí, vyčlenilo v programu (10 149 slov) 1.34 % prostoru, koalice SPOLU v programu o 9652 slovech migraci rozebírala v 1,15 %. Nejkratší program ze všech měla KSČM, jejíž volební program „Šance na nový začátek“ byl představen na třech A4 s celkovým počtem 578 slov, přičemž migraci je v něm zasvěceno pouze 0.52%.

Graf 3, % migrace v programech 2021

Zdroj: programy stran, Zpracování: autor

Shrnutí

Ačkoliv téma migrace nebylo pro volby v roce 2013 politicky příliš zajímavé a v programech stran a hnutí bylo zmiňováno pouze velmi okrajově, po událostech souvisejících

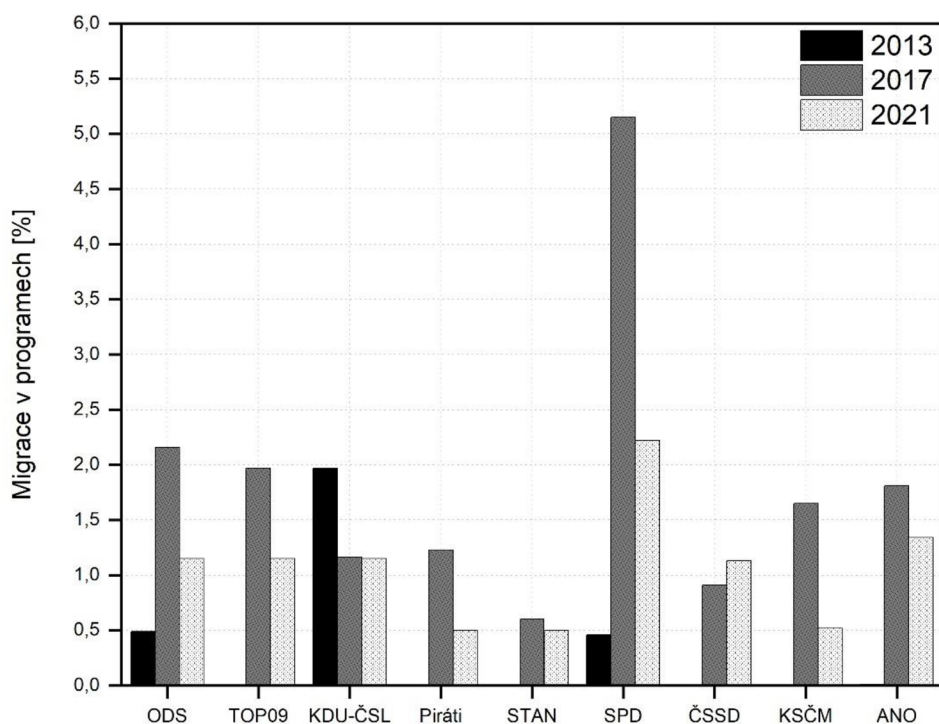
s Arabským jarem a následnou obrovskou migrační tendencí do zemí Evropy, byl pro další volby v roce 2017 již prostor migraci vyhrazený znatelně rozšířen. Zatímco v roce 2013 6 z 9 zkoumaných politických subjektů migraci ve svých programech nikterak nezmiňovaly, v roce 2017 se toto téma již objevuje v každém z nich. Až na jeden subjekt, stranu KDU-ČSL, došlo k nárůstu prostoru věnovanému migraci u všech zkoumaných stran a hnutí, jak je patrné z tabulky níže. Tento prostor však pro následující volby v roce 2021 nebyl ve většině zachován a můžeme sledovat jeho úpadek u takřka všech politických subjektů, až na ČSSD, které na rozdíl od ostatních zkoumaných uskupení prostor pro migraci ve svém programu navýšilo. Největší rozdíl oproti předchozím volbám je nejpatrnější u hnutí SPD, kdy došlo k poklesu o 2,92 %, nejmenší rozdíl je možno spatřit u hnutí STAN a KDU-ČSL, kdy změna oproti výsledku z roku 2017 činila pouze 0,1 a 0,01 %, což by se dalo bezmála označit jako zachování pozice.

Tabulka 4 Porovnání % migrace 2013-21

	2013	2017	rozdíl 17/13	2021	rozdíl 21/17
ODS	0,49	2,16	1,67	1,15	-1,01
TOP09	0	1,97	1,97	1,15	-0,82
KDU-ČSL	1,97	1,16	-0,81	1,15	-0,01
Piráti	0	1,23	1,23	0,5	-0,73
STAN	0	0,6	0,6	0,5	-0,1
SPD	0,46	5,15	4,69	2,22	-2,92
ČSSD	0	0,91	0,91	1,13	0,22
KSČM	0	1,65	1,65	0,52	-1,13
ANO	0	1,81	1,81	1,34	-0,47

Zdroj: programy stran, zpracování: autor

Graf 4, Srovnání migrace v programech 2013-2021

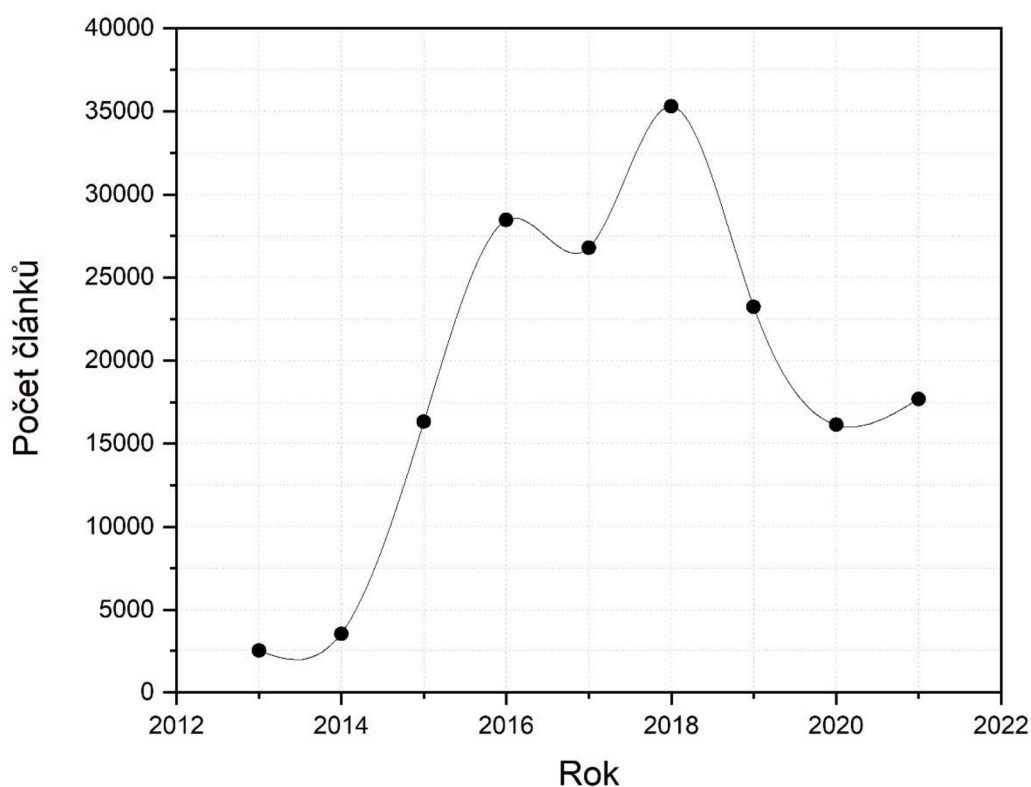

Zdroj: programy stran, Zpracování: autor

2.10.1 Mediální prostor

Migrace jako téma mělo samozřejmě výrazný odraz i v mediálním prostoru, který koreloval s množstvím migrantů, kteří přišli do Evropy a také s navrhovanými řešeními ze strany Evropské komise formou povinných přerozdělovacích kvót, proti kterým se stavěla většina politického spektra i české veřejnosti. V následující podkapitole bude znázorněn výrazný nárůst mediálního zájmu o migraci prostřednictvím zveřejněných článků týkajících se migrace v českém mediálním prostoru. Tato krátká podkapitola si klade za cíl tento nárůst demonstrovat pomocí grafu a následně jej porovnat s enormním nárůstem mediálního prostoru věnovanému koronaviru, který se do popředí zájmu dostal začátkem roku 2020.

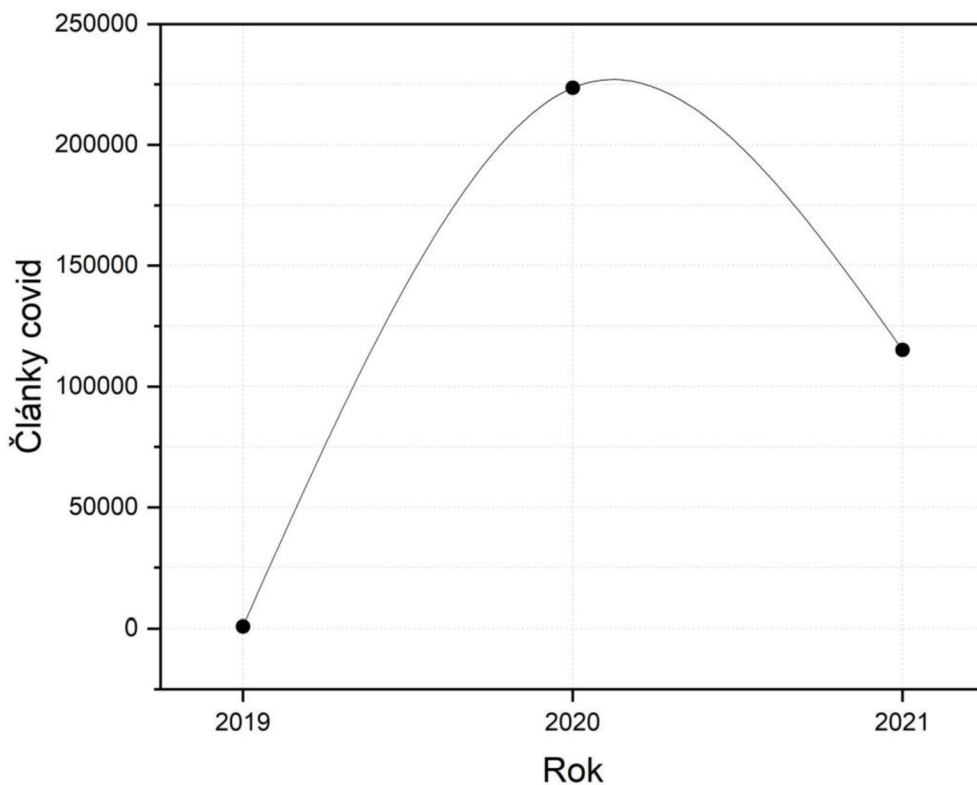
Od roku 2015 se začalo téma migrace objevovat v médiích ve značně zvětšené míře. Zatímco v roce 2014 se tohoto tématu týkalo 3564 článků, o rok později to bylo již 16 329 článků, napříč všemi platformami. V roce 2016 se, dle služby monitora.cz, v českém mediálním prostoru vydalo 28 451 článků zabývajících se migrací. Rok 2017 zaznamenal menší úpadek mediálního zájmu, když se ke čtenářově zraku upřelo 26 791 článků. Absolutním vrcholem, co se mediálního prostoru věnovanému migraci týče, byl rok 2018, který zaznamenal celkem 35 293 článků. Pro další roky se migrace v médiích trochu upozadila, v roce 2019 vyšlo 23 240, v roce 2020 potom 16 146 článků a v roce 2021 jich bylo vydáno 17 678.

Migrace v médiích, zdroj: monitora.cz, zpracování: autor

Za hlavní příčinu úpadku mediálního prostoru věnovanému migraci lze zcela jasně označit příchod koronaviru, který ochromil nejen mediální prostor, ale doprovázejícími

všeobecnými restrikcemi narušil život většiny obyvatel České republiky. Pro porovnání je přiložen graf znázorňující počet článků, pro které je relevantní slovo „koronavirus“. Prostor, který v médiích dostal, je zcela enormní. V roce 2020 bylo zaznamenáno na 223 613 článků věnujících se koronaviru. A ačkoliv v dalším roce již tento prostor upadal (2021: 115 111), stále toto téma migraci zásadně převyšuje.

Koronavirus v médiích, zdroj: monitora.cz, zpracování: autor

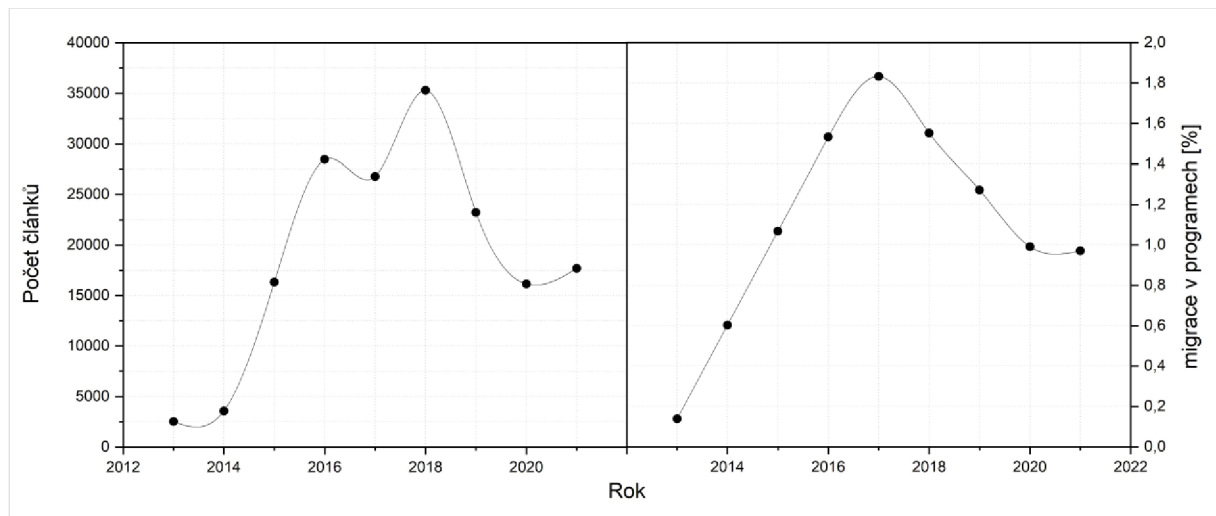
Zdrojem pro tyto data byla monitora.cz, která se zaměřuje na monitoring médií. Počet článků byl stanoven tím způsobem, že do vyhledávacího řádku bylo napsané hledané slovo, v našem případě „Migrace“ a „Koronavirus“, stanoveno požadované relevantní období, jež u migrace bylo 1.1.2013 – 31.12.2021 a u koronaviru 1.1. 2019 – 31.12.2021 a v sekci analytika vytvořen graf z dostupných údajů.

2.11 VVO1

2.11.1 VVH1

Následující graf porovnává % prostor věnovaný migraci v programech vybraných politických subjektů s vývojem počtu článků o migraci a pokouší se nalézt odpověď na otázku, zdali je mediální prostor věnovaný migraci reflektován prostorem ve volebních programech. Z grafu lze vyčíst, že zde jistá vzájemná závislost může existovat. Jelikož k procentuálním zastoupení migrace v politických programech existují pouze 3 záznamy z let 2013, 2017 a 2021 použil jsem lineární interpolaci k nahrazení chybějících dat. Z měřených dat z let 2013, 2021 vidíme blízkost bodu počtu článků a procentuální zastoupení migrace v programech. Těmito body je ohraničen začátek trendu a jeho “konec” ve sledovaném období. Pro volební rok 2017 nemáme tak jasny překryv. Nicméně, jelikož v roce 2016 bylo první lokální maximum v počtu článků a po mírném poklesu v roce 2017 přišlo globální maximum počtu článků jen o rok, můžeme prohlásit, že spolu tyto veličiny úzce souvisí v pozorovaném období.

Graf 5, Počet článků a % migrace

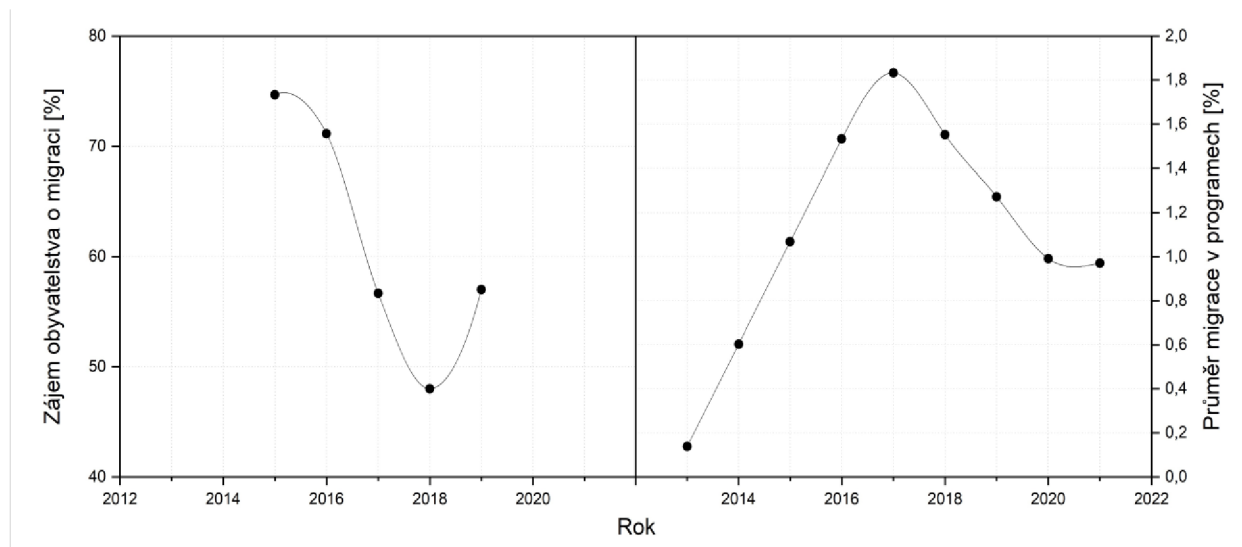
Zdroj: monitora.cz a volební programy, zpracování: autor

2.11.2 VVH2

Následující graf zobrazuje dvě křivky, jedna z nich je křivka znázorňující vývoj průměr % prostoru věnovanému migraci v programech vybraných politických uskupení z HVO2, druhá křivka představuje „společenskou poptávku po migraci“, tedy vývoj zájmu obyvatelstva ČR o

problematiku migrace, kterou v letech 2015-19 provádělo Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Jelikož pro vznik křivky % migrace v programech byly k dispozici pouze tři údaje (průměry procentuálního zastoupení migrace ve volebních programech z let 2013, 2017 a 2021), byla k vytvoření křivky použita lineární aproximace pouze z důvodu lepší vizualizace dat. Vezmeme-li v úvahu, že jsou volební programy voličům představeny několik měsíců před volbami a dalších několik měsíců zabere proces jejich utváření, můžeme z grafu vyčíst, že vrchol % zastoupení migrace v programech, který, jak bylo zanalyzováno v otázce HVO2, byl v programech pro volby v roce 2017, zhruba koresponduje s maximálním zájmem obyvatel o problematiku migrace v letech 2015 a 2016. V dalších letech již tento zájem obyvatelstva upadal (mírně se pozvedl až v roce 2019) a stejně tak již upadal prostor věnovaný migraci v programech vybraných politických stran a hnutí. Bohužel pro exaktní závěry tohoto měření chybí celistvá data, čímž tento výzkum nedokáže najít přesnou odpověď na otázku, zda existuje přímá souvislost mezi „společenskou poptávkou“ po migraci a jejím prostorem ve volebních programech.

Graf 6, zájem veřejnosti a % migrace

Zdroj: CVVM a volební programy, zpracování: autor

Tabulka 5, veřejnost a migrace

měsíc a rok	nepřijímat	přijmout dočasně	přijmout	zájem o problematiku migrace
Říjen 2015	52 %	41 %	3 %	76 %
Listopad 2015	59 %	45 %	4 %	74 %
Prosinec 2015	60 %	33 %	2 %	74 %
Leden 2016	65 %	28 %	3 %	78 %
Únor 2016	61 %	31 %	3 %	78 %
Březen 2016	61 %	32 %	3 %	75 %
Květen 2016	61 %	34 %	2 %	72 %
Září 2016	62 %	30 %	3 %	68 %
Říjen 2016	63 %	30 %	2 %	68 %
Prosinec 2016	64 %	30 %	2 %	59 %
Únor 2017	61 %	32 %	3 %	63 %
Duben 2017	60 %	33 %	3 %	51 %
Listopad 2017	69 %	25 %	2 %	56 %
Duben 2018	58 %	35 %	3 %	47 %
Listopad 2018	68 %	24 %	2 %	49 %
Květen 2019	63 %	31 %	2 %	57 %

Zdroj: CVVM, zpracování: autor

3 Vyjádření v médiích – postoje předsedů pol. stran a hnutí k řešení migrace

Následující kapitola bude analyzovat mediální výstupy vybraných čelních představitelů zkoumaných politických stran a hnutí. Cílem kapitoly je zmapovat a přiblížit jejich postoje a návrhy k řešení migrační krize. Politické subjekty budou řazeny ve stejném sledu, jako v předchozí kapitole, která se zaměřovala na rozbor předvolebních programů, tedy: ODS, TOP09, KDU-ČSL, STAN, Pirátská strana, Úsvit/SPD, ČSSD, KSČM a ANO. Každý z těchto subjektů má v analýze alespoň jednoho svého předsedu (ODS, SPD a ANO), nejvíce různých předsedů v rámci stanovené časové osy měla TOP09 (4). Na konci kapitoly bude představena

shrnující tabulka, ve které bude shrnut a znázorněn názorový konsenzus v navrhovaných řešeních.

3.1 ODS

3.1.1 Petr Fiala

V deníku Právo ze dne 20. 5. 2015 se Petr Fiala ve svém článku „Brusel a politická zbabělost nás nezachrání“ ve spojitosti s kvótami na přerozdělování uprchlíků vyjádřil, že celý tento přerozdělovací mechanismus ukazuje na krizi Evropské unie a ztrátu schopnosti čelit problémům. Tlak ze strany imigrantů na Evropu označuje jako nezvládnutelný, který by se měl řešit politicky a kritizuje přidělování lidí jako byrokratické řešení, které nereflektuje podstatu problému a vzkazuje všem propagandistům kvót, že *„to skončí zase špatně, jako všechny pokusy tlačit evropskou integraci tam, kam nepatří“*. K samotné migraci se nestaví zcela odmítavě, imigranti do Evropy dle Petra Fialy přichází již po desetiletí a řada z nich se stala obohacující součástí evropských států jako pracovní síly v profesích, které dnes již nikdo nechce dělat. Varuje však před příchodem těch, kteří nemají zájem o integraci a jde jim jen o využívání sociálního systému. Počet těchto problematických imigrantů v posledních letech roste. „Kvóty musíme jasně odmítnout. Jsem rád, že jednou konečně mohu zahraniční politiku Sobotkovi vlády podpořit.“ Kromě nesouhlasu v Radě ministrů a Evropské radě navrhuje Petr Fiala využít i tzv. proceduru žluté karty a kvóty zablokovat i přes Parlament České republiky. K problematice migrace však EU dle předsedy ODS musí být zodpovědná a nesobecká a říká: „Musíme se začít více starat o uprchlíky v místech konfliktu, spolupracovat s dotčenými zeměmi, pomáhat tam vytvářet podmínky pro život. Jde o hodně. Evropa je ohrožena“ a volá po odvážných politických rozhodnutích, bez kterých Evropa podle jeho názoru nepřežije. Měla by se změnit imigrační politika, posílit legální migrace a pokud EU nedokáže chránit vnější hranici, je třeba obnovit hranice uvnitř Unie. Obchodníkům s lidským neštěstím je třeba se rázně postavit. „Bruselští byrokrati a politická zbabělost nás určitě nezachrání“ (Fiala, 2015a)

Na svém blogu na webu aktualně.cz Petr Fiala v červenci 2015 zveřejnil další článek s názvem: „Před uprchlíky nelze uprchnout“, ve kterém nastínil 5 bodů pro řešení migrační krize. Konkrétně se jedná o tyto opatření: 1, Potírat organizovaný zločin, pašeráctví a obchod s lidmi a důsledně chránit vnější hranice Unie. 2, Vyhlásit informační válku. 3, Omezit sociální výhody a zvýšit tlak na integraci, 4. Rozvinout pomoc v konfliktních regionech a 5. reformovat návratovou politiku (Fiala, 2015b). Na území států Severní Afriky by se měly zřídit záchytná centra, které by identifikovaly žadatele o azyl a rovnou vyhodnotily, jestli na něj mají v Evropě nárok. Petr Fiala se v otázce migrační krize nebál tvrdých řešení, jedním z nich je třeba návrh,

aby země, které nejsou schopné chránit své hranice, byly vyloučeny ze Schengenského prostoru (iDNES.cz, 2018a)

Ačkoliv byly pohledy na vnitrostátní politické otázky mezi tehdejší vládní koalicí v čele s ANO (v tom čase v demisi) a nejsilnější opoziční ODS v mnoha oblastech rozdílné, po schůzce předsedů sněmovních stran svolané Andrejem Babišem 15. března 2018 se Petr Fiala vyjádřil, že k otázce povinných kvót a dalšímu vývoji migrační politiky EU panuje napříč politickým spektrem skutečná shoda (iDNES.cz, 2018b) Na této schůzi, které se zúčastnili místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí Martin Stropnický, předseda ODS Petr Fiala, předseda Pirátů Ivan Bartoš, předseda TOP 09 Jiří Pospíšil, předseda KDU-ČSL Pavel Bělobrádek, předseda STAN Petr Gazdík, předseda SPD Tomio Okamura, předseda ČSSD Jan Hamáček, Jaroslav Roman za KSČM a státní tajemník pro EU Aleš Chmelař, se všichni přítomní shodli na podobě reformy azylového systému, kterou ČR prosazuje, odmítli povinné kvóty a vyzvali ostatní členské země k solidaritě a aktivní pomoci v zemích, jenž jsou ohnisky migrace (Parlamentní listy, 2018).³⁵

3.2 TOP09

3.2.1 Karel Schwarzenberg

Dlouholetý předseda TOP09 se k migraci, jako jeden z mála českých politiků, nestavěl negativně a v roce 2015 vybízel vládu, aby sama dobrovolně přijala kvóty a pustila alespoň nějaké množství uprchlíků na své území. Česká republika by dle Schwarzenberga měla být solidární a s migrační krizí pomáhat, protože na to má kapacity a je to tak správné. V souvislosti s odmítáním imigrantů zkritizoval proti-imigrační petici bývalého prezidenta Václava Klause i odmítavou rétoriku prezidenta Miloše Zemana a Andreje Babiše s tím, že podobné výroky jen povzbuzují v lidech nenávisť a straší obyvatele republiky (Denik.cz, 2015)

3.2.2 Miroslav Kalousek

Nový předseda TOP09, který tuto funkci vykonával od 29. 11. 2015 do 26. 11. 2017 v roce 2016 vybízel ke změně rozpočtu EU, jelikož byl dle něj tvořen v době, kdy migrace nebyla brána jako politická priorita a nebyly na ní tak vyčleněny téměř žádné peníze. A právě finanční podpora je dle Kalouska důležitým prvkem k vyřešení, nebo alespoň zvládnutí migrační krize. Ta by měla být prioritně zacílená do zemí, které jsou „v první linii“ náporu běženců, jako

³⁵ Jsem si vědom problematičnosti média Parlamentní listy, avšak z důvodu jeho vlivu na značnou část voličů (zejména populistických stran) je do analýzy zahrnuto také.

je například Turecko. Dalším plánem je striktní regulace migrační trasy vedoucí přes západní Balkán (Parlamentní listy, 2016). V září 2016 Miroslav Kalousek v rozhovoru pro deník Právo odmítl, že by TOP09 byla strana „vítačů“ a podceňovala migrační problém, nechtějí však využívat migraci pro zisk volebních hlasů a obchodovat tak se strachem. Uvedl, že by Evropa měla bránit své hranice a mít důslednou návratovou politiku. V témže rozhovoru také uvedl, že povinné kvóty nejsou řešením migrační krize a označil je jako nefunkční. Jako funkční možné postupy vytypoval společnou ochranu vnější hranice EU, zřízení záchytných míst pro uprchlíky a finanční pomoc zemím, ze kterých migranti pochází, s cílem zlepšit tamní životní podmínky a tím snížit motivaci pro přesun do jiných zemí. Pomáhat by se mělo těm, kteří jsou ohroženi na životě, nikoliv ekonomickým migrantům (Martinek, 2016).

3.2.3 Jiří Pospíšil

Miroslava Kalouska ve funkci předsedy strany TOP09 od konce listopadu 2017 do 24. listopadu 2019 vystřídal Jiří Pospíšil, který je také od roku 2014 poslanec v Evropském Parlamentu. Jiří Pospíšil se v rozhovoru pro Český rozhlas ze dne 18. 7. 2018 vyjádřil, že odmítnutí žádosti italské vlády o přijetí 450 běženců Andrejem Babišem bylo správné. Zavádění povinných kvót pro přerozdělení uprchlíků, kteří do České republiky sami nemíří a nežadají zde o azyl je podle názoru tehdejšího předsedy strany nešťastné a měla by se Itálii nabídnout jiná forma pomoci. Česká republika by dle něj měla poskytnout azyl pouze těm, kteří o něj požádání a splní podmínky české legislativy (Bastlová, 2018). Za tyto výroky byl zkritizován předchozím předsedou strany Miroslavem Kalouskem. Jiří Pospíšil se snažil v dalších rozhovorech korigovat a vysvětlit svůj postoj, který se od toho Kalouskova v ničem moc nelišil, Česká republika by dle něj měla pomáhat převážně finančně a rozlišovat mezi ekonomickými uprchlíky a těmi, kteří prchají před válkou, mají zájem o azyl v ČR a splňují naše azylové podmínky, ty by neměla mít ČR problém přijmout (Novinky.cz, 2018, TOP09, 2018).

3.2.4 Markéta Pekarová Adamová

Markéta Pekarová Adamová nastoupila do pozice předsedkyně strany TOP09 od listopadu 2019. K otázce migrace se vyjádřila, že je třeba hledat společné řešení, jak chránit a efektivně bránit vnější hranice Unie. Azylové řízení by dle Pekarové mělo fungovat tak, aby co nejrychleji identifikovalo ty, kteří nemají nárok na azyl v zemích EU a vracelo je zpět do zemí jejich původu. Kvóty jako takové odmítá, pomoc by měla být dobrovolná a cílena převážně do „náravníkových“ zemí, jako je Řecko a Itálie. Finanční a rozvojová pomoc by měla směřovat také do zemí, které jsou ohnisky migrace. Strana TOP09 dle slov Pekarové Adamové stála o to,

aby Česká republika přijala jako gesto dobré vůle alespoň pár desítek dětí bez doprovodu, kteří pobývají v Řeckých uprchlických táborech, to však česká vláda zamítla (Jeřábková, 2021).

3.3 KDU-ČSL

3.3.1 Pavel Bělobrádek

Pavel Bělobrádek funkci předsedy lidovecké strany vykonával od 20. 11. 2010 do 29. 03. 2019 a ačkoliv nesouhlasil s redistribučním systémem na povinné bázi (kvóty), tvrdil, že je ČR schopna dobrovolně přijímat ty uprchlíky, kteří zde chtějí žít a jsou schopni se integrovat a asimilovat do české společnosti. Počty takových osob by nebyly vysoké, ročně by se jednalo o stovky, maximálně 1000 lidí. Česká republika by měla dle Bělobrádka disponovat možností vybrat si, jaké osoby na své území pustí (Kopecký, 2015). Předseda lidovců odmítl Babišův návrh k uzavření vnější hranice Schengenu a zapojení armády NATO k její ochraně, podle něj neexistuje žádné vojenské řešení migračního problému. Řešit by se měla příčina problému, tedy pomoc v zemích původu migrace, ne populisticky strašit veřejnost. Politici by o problému měli naopak s lidmi hovořit a uklidňovat je (Český rozhlas, 2015).

V roce 2015 navrhoval Bělobrádek, aby Česko nabídlo západním zemím jakousi dohodu založenou na tom, že výměnou za stávající kvóty na přijetí muslimských běženců ČR v budoucnu dobrovolně přijme ukrajinské běžence (v případě prohloubení konfliktu), kteří jsou naší kultuře bližší a nebudeme požadovat kvóty pro ostatní země na jejich přerozdělení (Stuchlíková, 2015). V témže roce Sobotkova vláda, které byl Bělobrádek členem, přijala dobrovolně 1500 uprchlíků z Řecka a z uprchlických táborů v Jordánsku, Kurdistánu a Sýrie, ti však neměli zaručen azyl na území ČR, v této souvislosti, s ohledem na vysoké množství běženců, hovořil Bělobrádek o nutnosti nastavit kritéria, podle kterých by si ČR mohla migranty vybírat a ty, kteří azyl nezískají, vracet opět zpět (Lidovky.cz, 2015).

Jedním z důležitých bodů boje s migrační krizí je dle předsedy ochrana vnější hranice Schengenu. Podobně jako Petr Fiala se nechal předseda lidovců slyšet, že pokud by Řecko nezvládalo ochránit své hranice, a v této souvislosti připomněl nabídnutou českou výpomoc k ochraně řeckých hranic, která však byla ze strany Řecka odmítnuta, potom je na místě Řecko vyloučit ze Schengenu. Ochrana hranic by dle Bělobrádka měla být jedna z hlavních atributů státního celku. Možností by mohlo být také vytvoření společné pohraniční stráže, na které by participovaly členské země Unie. Předpokladem by byl také vznik tzv. hotspotů, kde by se

žadatelé o azyl soustředili, identifikovali a v případě nároku na azyl také redistribuovali do zemí EU (Hospodářské noviny, 2016).

Nadnárodním řešením pro zvládnutí migrace je dle Bělobrádka společná pohraniční stráž, která by byla schopna chránit pobřeží Unie, v rozhovoru pro deník Právo zmiňuje i možnost vzniku společné evropské armády, která dle něj začíná nabývat na potencionálním využití. V tomto rozhovoru také přiznává, že nechce muslimskou Evropu, muslimové se dle slov předsedy lidovců musí více integrovat, hlavně by se mělo tlačit na zapojení muslimských žen do procesu integrace a učení jazyka země, ve které pobývají. Ty jsou podle Bělobrádka zcela odštěpené od společnosti, protože nechodí do práce, žijí doma, kde mluví jen svým rodným jazykem, a přitom vychovávají další generace muslimů žijících v evropském prostoru. Můžeme tak respektovat, že mají kulturní odlišnosti, je však třeba trvat na plné integraci a přizpůsobení se podmínkám a zvyklostem tam, kde žijí. Tolerance nemůže být pouze jednostranná, tvrdí Pavel Bělobrádek (Martínek, 2016).

3.3.2 Marek Výborný

Marek Výborný působil jako předseda lidovců velmi krátce, od 29. 3. 2019 do 25. 1. 2020, a za dobu jeho předsednictví nebylo k řešení migrace nalezeno žádné jeho stanovisko.

3.3.3 Marian Jurečka

Stávající předseda lidovecké strany Marian Jurečka působí ve své funkci od 25. 1. 2020. V tomto období byla téma migrace již poněkud upozaděno vypuknutím epidemií koronaviru, který zcela ovládl mediální prostor. Jurečka se k povinným kvótám stavěl odmítavě, dle něj je třeba důsledná ochrana vnější hranice Schengenského prostoru. Pokud by ČR měla přijmout nějaké uprchlíky, mělo by se jednat o osoby z nám kulturně a jazykově blízkých krajin, jako je například Ukrajina (Kopecký, 2021). „Solidarita je nutná“ řekl Jurečka ve vztahu k přístupu k migraci a připomněl čtvrt miliónů Čechoslováků, kteří v minulosti opustili republiku a ostatní země je bez problémů přijali. Musí se však jednat o ty migranty, kteří jsou plně připraveni se integrovat do české společnosti a právního systému a nepředstavují žádné bezpečnostní riziko, takové by přijal Jurečka bez problémů. Jinak by měla ČR pomáhat převážně v místech konfliktu a původu migrace, zlepšovat podmínky v uprchlických táborech. Odmítá, aby EU, nebo kdokoliv další, České republice cokoli nařizoval v otázce bezpečnosti země, za to jsou dle Jurečky odpovědní pouze čeští politici (Surmanová, 2020).

3.4 Piráti

3.4.1 Ivan Bartoš

Podle Ivana Bartoše je předpokladem pro zvládnutí migrační krize efektivní ochrana vnějších hranic Schengenu, ta je v kompetenci přetížených států, jako je Řecko, Itálie či Španělsko a EU by dle předsedy Pirátů měla být maximálně nápomocná. Hovoří také o azylových registračních centrech, ty však, na rozdíl od svých kolegů, Bartoš umísťuje na evropské hranice. Jako nejdůležitější v boji s migrací však považuje řešit příčiny migrace, a sice stabilizaci a zlepšování podmínek v místech, odkud migranti přichází. V této souvislosti zmiňuje několik faktorů, které nutí tamní obyvatelstvo hledat lepší životní podmínky jinde, jako je například sucho, válka, hlad či nedostatek pitné vody. EU by dle Bartoše měla hledat způsoby, jak tyto faktory eliminovat, například urovnáváním konfliktů, financováním zařízení na odsolování vody, nebo výhodnějšími obchodními smlouvami (Chalupa, 2017).

K samotné migraci se Bartoš však nestaví zcela odmítavě, jelikož poskytnutí azylu vyplývá z mezinárodních závazků. Je však třeba rozlišovat mezi migrantem, jehož jedinou motivací je ekonomický prospěch, a těmi, kteří utíkají před válečným konfliktem v jeho domovině a mají na azyl právo. Toto je však třeba řešit již na hranicích EU a ty, kteří neprokáží svůj původ, ani záměry migrace, nelze do Evropy pouštět. Odmítá však stavění jakýchkoliv plotů a bariér na českých hranicích. Podobně jako naprostá většina českých politiků odmítl Ivan Bartoš povinné kvóty, které označil jako nesmyslné (Celerin, 2017, Kopecký, 2017).

3.4.2 Lukáš Černožský

V rozhovoru pro pořad „Události, komentáře“ na ČT24 se Lukáš Černožský vyjádřil, že je třeba ze strany EU zapojit a podpořit Řecko, aby bylo schopno chránit své hranice a financovat registrační záchytné hotspoty, případně vracet ty migranty, kteří na azyl nemají nárok. Toto platí dle tehdejšího předsedy Pirátů také pro Itálii, které bychom měli nabídnout a poslat personální výpomoc v podobě policistů. Stejně jako jeho stranický kolega Ivan Bartoš odmítá kvóty jako nefunkční (ČT4, 2016)

3.5 STAN

3.5.1 Petr Gazdík

Petr Gazdík působil jako předseda hnutí STAN dvakrát, poprvé od 19.2.2009 do 28.3.2014, v tomto období nebyly dohledány žádné zmínky Gazdíka k migraci, druhé předsednické období probíhalo od 16.4.2016 do 13.4.2019. Ve svém druhém období se Petr

Gazdík vyjádřil, že je důležité odlišit ekonomické migranty od těch, kteří utíkají z oblastí zasažených válkou. Toto rozlišení by dle něj mělo probíhat co nejdříve, nejlépe ještě před vstupem do Evropy, v rámci záchytných zadržovacích táborů. Migranti z oblastí, kde žádná válka neprobíhá, by se neměli v masovém měřítku do Evropy pouštět vůbec. V této souvislosti předpokládá nutnost efektivní ochrany vnější hranice EU. Pomoc by pak měla být zacílena převážně na místa, ve kterých konflikt probíhá (Chalupa, 2017).

3.5.2 Martin Půta

V předsednickém období Martina Půty, které probíhalo od 28. března 2014 do 21. prosince 2015, se nepodařilo najít žádný komentář k migraci.

3.5.3 Vít Rakušan

Současný předseda hnutí STAN Vít Rakušan působí ve své pozici od 13.4. 2019. Ve svých názorech na řešení migrační krize se v podstatě neliší od svého předchůdce Petra Gazdíka. Hlavní pomoc by dle něj měla být zacílená do zemí, odkud migrace pochází. Odmítá budování uprchlických táborů na evropském území, ty by měly být umístěny na severu Afriky, aby mohly co nejefektivněji zadržovat a „redistribuovat“ uprchlíky, kteří mají nárok na azyl. Evropské země zasažené migrací nejvíce, by se měly dočkat solidarity ostatních zemí, ať už formou finanční pomoci, nebo personální – nasazením policistů a jiných složek (Danda, 2021). Členské státy EU by se měly dle Rakušana podílet na společné návratové politice, zavádění povinných kvót pak odmítá s tím, že jsou nefunkční a paralyzují činnost Evropské komise, která by měla pomáhat státům v otázce rychlého azylového řízení, a to formou materiální pomoci, poskytnutím úředníků či absorpčních kapacit (Lidovky.cz, 2020a).

3.6 Úsvit/SPD

3.6.1 Tomio Okamura

V roce 2014 Tomio Okamura na svém blogu uvedl, že není žádný xenofob a že ho těší, že se lidem v ČR líbí a chtějí zde legálně pracovat. S tím nemá žádný problém, pokud je ten člověk kvalifikovaný, je přínosem a dokáže se integrovat do společnosti. To však neznamená, že by měl mít automaticky nárok na azyl, či státní občanství a Okamura vyjadřuje podivení, proč by se měl cizinec vzdávat občanství své rodné země na úkor našeho. Česká republika by měla vytvořit přísný imigrační zákon, který zde dovolí žít pouze těm kvalifikovaným, přínosným a integrovaným. Avšak i ti by měli být na trhu práce znevýhodněni před českým pracovníkem, který by měl mít automaticky přednost. Toto pravidlo by Okamura zakomponoval do imigračního zákona (Okamura, 2014).

O rok později Okamura odmítl, že by se dala migrační krize řešit na půdě EU, kterou, spolu s USA označil jako hlavního viníky krize a navrhl referendum o vystoupení ČR z ní. Po neúspěšném pokusu o referendum Okamura opakoval nulovou toleranci nelegální migraci a navrhoval uzavření jižní hranice EU a ukončení jednání s Tureckem, jehož prezidenta Erdogana označil za vyděrače a válečného zločince, se kterým se dohody dělat nedají. Kromě EU a USA svůj seznam viníků migrace rozšířil také o západní evropské státy, které dle Okamury rozvrátily Libyi, Irák i Sýrii a měly by se podílet na jejich stabilizaci a nápravě. Řešením migrace je dle Okamury právě zlepšení životních podmínek v Africe a Blízkém Východě. „*Je třeba dát lidem v Africe nejen jídlo, ale hlavně bezpečnost a stabilitu a také práci – a té je tam dost a bude ji ještě víc,*“ uvedl Tomio Okamura s tím, že jakmile se tamní životní úroveň zlepší a vyřeší se problém s vodou, tak bude po migraci (Novinky.cz, 2015, Globe24.cz, 2016).

Později již Okamura odmítal přijímání jakýchkoliv migrantů a co se týče islámu, ten chtěl na území ČR zcela zakázat jako nebezpečnou ideologii, kterou přirovnával k nacismu. Nedovolené překročení státní hranice by mělo dle Okamury být klasifikováno jako trestný čin, který by měl být trestán okamžitým vyhoštěním. Není překvapením, že povinné kvóty předseda SPD odmítal, s tím, že se jedná o „brutální diktát“ ze strany EU, který migraci nevyřeší, ba naopak podnítl další (Chalupa, 2017, Deník.cz, 2017).

3.7 ČSSD

3.7.1 Bohuslav Sobotka

Bohuslav Sobotka působil jako předseda vlády České republiky v letech 2014–2017, tedy v období, kdy byly na půdě EU projednávány povinné kvóty pro přerozdělení uprchlíků a Sobotka na těchto jednáních zastupoval ČR. Od počátku projednávání se ke kvótám, stejně jako představitelé Slovenska, Polska a Maďarska stavěl odmítavě a vybízel k boji proti organizátorům nelegální migrace (převaděčům). „*Je evidentní, že řada těchto organizátorů ve skutečnosti operuje ze stávajících členských zemí Evropské unie a udělali si z neštěstí lidí, kteří jsou na útěku před válkou, výhodný byznys. Proti těmto lidem je třeba zasáhnout,*“ řekl tehdejší český premiér před mimořádným summitem EU k migraci konaném v dubnu 2015. Jednotlivé členské země EU by si měly samy rozhodovat o tom, komu udělí azyl. „Nerezignovali jsme na solidaritu,“ říká Bohuslav Sobotka a zmiňuje také finanční pomoc ve výši 100 miliónů korun ročně, které jeho vláda vyčlenila na pomoc uprchlíkům v místech původu migrace a vyjádřil také podporu všem opatřením Evropské unie, která mají za cíl pomoci přetíženým zemím, zejména Itálii a Španělsku. Kromě této finanční pomoci byla česká reprezentace před summitem ochotna nabídnout k dispozici také 60 expertů, mezi kterými byli zástupci

ministerstva vnitra, policisté a lidé, kteří měli zkušenosti s imigrační politikou. Evropské pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) by měl pro hlídkovací potřeby sloužit letoun české armády (Kopecký, 2015a, Novinky.cz, 2015)

Na webu vlada.cz zveřejnil Bohuslav Sobotka v květnu roku 2015 článek „ČR chce dále podporovat pomoc EU v oblasti migrace, stanovení povinných kvót odmítá“, ve kterém charakterizuje povahu a konkrétní kroky pomoci České vlády s migrační krizí. Kromě výše uvedeného v předchozím odstavci doplňuje výčet pomoci ještě o poskytnutí veškerého technického vybavení, jako jsou hlídkové vozy, termovize a služby kynologů. „Nechceme se vzdávat odpovědnosti, chceme naopak ještě zintenzivnit naše úsilí v tom, co umíme v oblasti migrace nejlépe,“ a zmiňuje hlavní prioritu české pomoci, a sice pomáhat v místech současného pobytu uprchlíků, včetně podpory zemím, jako je Jordánsko a Turecko, které masy migrantů hostí na svém území. Ve spojitosti s migrací připomíná také 1,5 miliónů Ukrajinců, kteří jsou vyhnáni ze svých domovů a jejich integraci do české společnosti, se kterou, dle tehdejšího premiéra, má Česká republika dlouhodobé zkušenosti, považuje za úspěšnou. Opakuje také názor, že přijetí uprchlíků na své území by mělo být na dobrovolném rozhodnutí členských zemí Unie, jelikož jen tyto mohou zvážit „kolika uprchlíkům jsou schopny poskytnout útočiště, a to na základě jejich ekonomické, sociální a bezpečnostní situace. Povinné kvóty odmítá a celý článek ukončuje slovy: *„Přesídlování nemůže vyřešit příčinu nedávných tragédií. Ta totiž neleží na březích Evropy, ale za nimi. A proto by měla mít EU dostatek odvahy řešit ji efektivně především právě tam“* (Sobotka, 2015)

Na odmítnutí povinných kvót se Bohuslav Sobotka shodl, kromě představitelů zemí Visegrádské skupiny, také s tehdejším premiérem Velké Británie Davidem Cameronem a francouzským prezidentem Francoisem Hollandem. „*Shodli jsme se v tom, že řešení je stabilizovat situaci v Libyi, dohodnout se s jednotlivými africkými zeměmi a zajistit takový systém, aby ti uprchlíci, kteří přijdou do Evropy a nezískají v Evropě azyl na základě našich zákonů, mohli být vráceni do země původu,*“ uvedl Sobotka po společném jednání s tím, že tyto opatření považuje za jediné možné řešení, jak zastavit příliv uprchlíků do Evropy. Jako vhodný model navrácení uprchlíků do země jejich původu označil dřívější dohodu mezi Španělskem a Marokem, která umožňovala Španělsku vracet migranty, kteří na jeho území z Maroka přichází pouze z ekonomických důvodů. Premiér Sobotka po společné schůzi také uvedl, že je Česká republika připravena nabídnout azyl 70 osobám nacházejícím se v uprchlických táborech v Sýrii (ČT24, 2015).

I když Bohuslav Sobotka povinné kvóty odmítal, nakonec se Rada EU na bruselském summitu k migraci v červnu 2015 dohodla na přerozdělení celkem 40.000 imigrantů mezi členské země EU. Vláda ČR, reprezentována Bohuslavem Sobotkou, dobrovolně navrhla, že přijme jako projev solidarity 1500 uprchlíků, za což byl tehdejší premiér ostatními politiky kritizován, například Petrem Fialou (Tyden.cz, 2015). Toto dobrovolné přijetí běženců Bohuslav Sobotka označil jako jednorázovou solidární akci, kdy se česká vláda snaží vypomoci EU v krizové situaci.

Od září 2015 Bohuslav Sobotka zostřil svůj postoj ke způsobu řešení migrace ze strany EU, když uvedl, že Evropa ztratila schopnost migraci regulovat a debata o povinných kvótách má pouze za cíl odpoutávat pozornost od této skutečnosti. „To, co sledujeme v oblasti migrace, je chaos. Lidé ztrácejí důvěru v Evropu, klesá její prestiž v zahraničí,“ komentoval tehdejší premiér. EU by dle jeho názoru měla přijmout opatření na ochranu vnější hranice Schengenského prostoru, vybudovat registrační centra pro uprchlíky a intenzivně jednat o ukončení války v Sýrii a Libyi. Další přerozdělování uprchlíků nejen ČR, ale i další země Visegrádské skupiny zásadně odmítají (Zpěváčková, 2015).

Na začátku roku 2016 vystoupil Bohuslav Sobotka před novináři s myšlenkou vytvoření záložního hraničního systému na linii Bulharsko-Makedonie, která by pomohla regulovat migraci tzv. „balkánskou trasou“. Současně také uklidňoval občany České republiky, že by případné omezení, či rovnou uzavření německých hranic, neznamenalo přesměrování migračního proudu přes území ČR. Argumentoval tím, že na uzavření Německých hranic by stejným způsobem reagovalo Rakousko a Slovensko by přijalo přísná opatření na kontrolu svých hranic, což by migrační proud odklonilo směrem na Balkán. V této souvislosti opět zmínil řešení v podobě záložního hraničního systému za předpokladu, že by migraci nebylo schopno regulovat Turecko ve spolupráci s Řeckem. V srpnu roku 2016 navštívila Českou republiku tehdejší německá kancléřka Angela Merkelová, která zde, kromě prohloubení policejní spolupráce mezi ČR a Německem a možnosti napojení Česka na německou síť vysokorychlostních železnic, přijela řešit také celoevropská témata, obzvláště migraci. Při této příležitosti Bohuslav Sobotka znovu odmítnul povinné kvóty. S německou kancléřkou však našli společný postoj v otázce potřeby lepší ochrany vnější Schengenské hranice a rozvojové pomoci přímo v zemích, jež jsou ohnisky migrace. V témže měsíci, na pravidelném setkání českých velvyslanců, představil Sobotka svou myšlenku na vytvoření společné evropské armády, která by pomáhala chránit vnější hranice EU a bezpečnost jejich občanů. Tento nápad byl zkritizován Petrem Fialou i tehdejším předsedou Vojenského výboru NATO Petrem

Pavlem, který je v současné době prezidentem ČR. Ten Sobotkův plán označil za utopii narážející na rozdílné přístupy jednotlivých členských států EU. (Pffeiferová, Bartošová, 2016, iDNES.cz, 2016, ČT24, 2016, Novinky.cz, 2016a).

Za působení Bohuslava Sobotky v pozici premiéra ČR financovala česká vláda výcvik libyjské pobřežní stráže, která měla za úkol zachytávat lodě s uprchlíky a vracet je zpět na africký kontinent. Toto označil Sobotka jako jedno z klíčových řešení k zastavení nelegální migrace ve Středomoří. Kromě této podpory vyčlenila ČR přes 40 miliónů korun i na další projekty v Africe, jako byla například výstavba uprchlického tábora Araq v Jordánsku (Vláda ČR, 2017, Novinky.cz, 2016b).

3.7.2 Milan Chovanec

Po rezignaci Bohuslava Sobotky z pozice řádného předsedy strany v polovině června 2017, byl touto rolí pověřen její dosavadní statutární místopředseda a tehdejší ministr vnitra Milan Chovanec. Ten již krátce po nástupu do funkce předsedy strany opakoval stejnou rétoriku jako jeho předchůdce, když odmítl přerozdělování uprchlíků na základě kvót, které označil jako naprosto nefunkční a vybízel k hledání řešení ve formě předcházení nelegální migrace. V dopise italskému ministrovi vnitra slíbil, že české vládě navrhne uvolnit dalších takřka 21 miliónů korun na podporu aktivit EU v Libyi, které by měly vést k omezení migrace z této africké země. Kromě této finanční pomoci přislíbil také vyslání „početného kontingentu policistů“ do Itálie, kteří by zde pomáhali s navracením uprchlíků (Lidovky.cz, 2017)

Ve svém příspěvku pro server parlamentnílisty.cz Chovanec vyjmenoval řešení migračního problému, které Česká republika od jejího počátku prosazuje. Mezi ně patří důsledná kontrola a ochrana hranic, směřování pomoci tam, kde je nejvíce potřeba, a sice v místech konfliktu a státech, které jsou náporem uprchlíků nejvíce zasaženi, jako je Řecko a Itálie. Vedle toho zmínil také vysílání českých policistů do dalších krizových států, například Maďarska, Slovinska, Srbska a Makedonie. Připomněl také posílání finanční a materiální pomoci. Tuto pomoc podle Chovance česká vláda dobrovolně navyšuje. Kromě těchto typů pomoci zmínil i snahu o zlepšování životních podmínek v uprchlických táborech v Jordánsku, kde ČR vybuodovala novou elektronickou síť a humanitární program Ministerstva vnitra České republiky Medevac, který se zaměřuje na poskytování lékařské péče civilistům. Česká republika se podle Chovance bude i nadále vymezovat proti přerozdělování uprchlíků na základě povinných kvót (Chovanec, 2017).

3.7.3 Jan Hamáček

Ve svém článku „Řešení migrační krize? Klíč je i v pomoci rozvojovým zemím“ pro deník Právo z 28. 8. 2018 tehdejší předseda ČSSD a ministr vnitra Jan Hamáček označil migraci jako hlavní téma zahraniční politiky, které je však třeba řešit v rámci společné politiky EU. Česká republika samostatně a mimo EU nemá možnosti, jak tuto problematiku řešit. Odmítnutí povinných kvót označil jako správné, odmítavý postoj ČR a zemí V4 podle Hamáčka začíná po dlouhém přesvědčování chápat i většina dalších členských států. „Ukázali jsme, že povinné kvóty jsou slepá ulička, teď je ale zapotřebí najít tu správnou cestu, která povede k cíli.“ Opuštění Unie a samostatná cesta nepovede ke zdárnému cíli. Naopak je třeba být blízko rozhodovacímu procesu, jen tak je možno zásadním způsobem ovlivňovat budoucí dění. Ačkoliv Česká republika není cílem nelegální migrace, neznamená to, že by se nás tento problém netýkal a že se nemůže v budoucnu rapidně zhoršit. Populistické strašení nelegální migrací, jako to dělá například Tomio Okamura, však odmítá jako nesmyslné s jediným cílem vyvolat v občanech strach a nahnat si tak body ve volební soutěži. Hrozba nelegální migrace však nezmizela a nezmizí a EU by se na ni měla řádně připravit. Ve spojitosti s ní uvádí další faktory, například klimatické změny, sucho a s tím související nedostatek pitné vody, který zákonitě povede k další masové migraci. Hamáček souhlasí s většinovým postojem politiků, že by se mělo hlavně pomáhat v zemích původu migrace, tato pomoc je však dle tehdejšího ministra vnitra často neefektivní, proto by měla se uskutečnit revize, aby se zjistilo, kam peníze skutečně míří a jak je s nimi nakládáno. Kolem Evropy je třeba vytvořit pás bezpečnosti a prosperity, přičemž Hamáček jmenuje aktivity, které Česká republika v tomto směru již vykonává, jako například přispívání do Svěřeneckého fondu EU pro Afriku, podílení se na výcviku lybijské pobřežní stráže a financování rozvojové pomoci v zemích tzv. třetího světa. Přípravené by také měly být programy ke stabilizaci a rekonstrukci Sýrie a Iráku. Kromě těchto významných ohniscích současné migrace, by se však mělo zaměřit také na oblast Sahelu, nejen formou humanitární a rozvojové pomoci, ale také účastí vojenských misí. V Bamaku, hlavním městě Mali, by měl vzniknout zastupitelský úřad ČR (ten byl skutečně otevřen 28. 10. 2019, v době psaní této práce je již však opět uzavřen), abychom mohli v této zemi efektivně působit. Humanitární a rozvojová pomoc je třeba dle Hamáčka přehodnotit a zacílit tak, aby opravdu efektivně přispívala k řešení dnešní migrační krize a zabránila další v budoucnu. Migranty, kteří nemají nárok na azyl je dle Hamáčka třeba okamžitě vracet zpět do jejich domoviny (Hamáček, 2018, MVCR, 2019)

3.8 KSČM

3.8.1 Vojtěch Filip

Dlouholetý (již bývalý) předseda komunistů Vojtěch Filip jako hlavní řešení migrace spatřoval v pomoci zemím, odkud migrace proudí do Evropy. Těmto zemím je nutno pomoci zbavit je hladu, bídy, agrese a interních konfliktů. Takový postup by měla ideálně řešit EU s dalšími světovými mocnostmi a korigovat společný postoj v této věci (HN.cz, 2018).

V rozhovoru pro Český rozhlas se vyjádřil, že by EU měla investovat peníze do ochrany vnější hranice Schengenu, o které by v rámci zvládnutí migrace mělo jít primárně. Přerozdělovací povinné kvóty označil za „pitomost“, která nemůže efektivně fungovat. Pokud by došlo k prohloubení migrační krize, mohlo by dle Filipa dojít k rozpadu Schengenu a celé EU. Vojtěch Filip přiznal, že je mu často vytýkáno, že se razantně nepostavil proti přijímání uprchlíků. Na to odpovídá, že je KSČM internacionalistická strana, která má solidaritu s potřebnými v nouzi v programu. Proto je pro přijetí těch, kteří mají na azyl nárok a utíkají před válkou, či jinou pohromou. (Český rozhlas, 2016, Stuchlíková, Dolejší, 2016).

Dalším řešením, o kterém se Vojtěch Filip zmínil, je zřízení a fungování tzv. checkpointů, tedy předsunutých imigračních úřadů, které by pomohly s registrací žadatelů o azyl v EU a vyhodnotily, zda má dotyčný žadatel na azyl nárok. Toto by mohlo dle předsedy komunistů uprchlíkům ušetřit jak čas, tak i vysoké finanční nároky potřebné k uskutečnění cesty do Evropy. Předpokladem těchto checkpointů je jejich umístění mimo území EU, například v zemích Severní Afriky. Dalším předpokladem pro zvládnutí migrační krize je funkční návratová politika, která by umožnila vracet zpět ty, kteří na území Unie již pobývají, avšak na azyl nemají nárok. V této věci by měla být EU dle Filipa, který připomněl, že KSČM nikdy nepodporovala ani kvóty, ani žádnou formu neřízené migrace, rázná a důsledná (Machálková, 2021).

3.9 ANO

3.9.1 Andrej Babiš

Předseda hnutí ANO 2011 Andrej Babiš odmítal povinné kvóty již od prvního návrhu Evropské komise z května roku 2015 jako nesmyslné a nic neřešící. Negativně se vyjádřil také k jednotné imigrační politice EU, ta je podle Babiše neuplatitelná, jelikož každá evropská země má své specifika a jiné menšiny, na které je historicky „zvyklá“. V této souvislosti připomněl velkou tureckou komunitu v Německu, alžírskou komunitu ve Francii a v České republice

například Ukrajince a Vietnamce. Uprchlickou krizi tehdy označil jako ještě větší ohrožení pro Evropu, než je (tehdy pouze potencionální) konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem a vyzýval ke společnému jednání u kulatého stolu, za který by dle Babiše měli zasednout zástupci EU, USA, Číny, Ruska a Saudské Arábie. Důležitý je také aktivní boj proti pašerákům lidí. K migraci jako takové se však nestavěl zcela záporně, tehdejšího ministra zahraničí Lubomíra Zaorálka žádal, aby urychlil vydávání víz ukrajinským pracovníkům, kteří by dle Babiše pomohli vyřešit problémy českých firem s pracovní silou. Mezi další návrhy, jak omezit a kontrolovat nelegální migrace, podle Andreje Babiše, patří okamžité uzavření vnější hranice Schengenu, do jejíž ochrany by se mělo zapojit také NATO. Také je třeba zřídit obrovský uprchlický tábor v Severní Africe, kde by se uprchlíci selektovali na ty, kteří pomoc opravdu potřebují, jako jsou například matky s dětmi, a na ty, kteří do Evropy proudí čistě z ekonomických důvodů (Kubištová, 2015, Kopecký, 2015b, Hospodářské noviny, 2015).

V srpnu roku 2018 Babiš řekl, že už v Česku nechce ani jednoho uprchlíka, a to ani dočasně. Kvóty na přerozdělování migrantů by měla Česká republika rezolutně odmítnout i za cenu hrozících sankcí. "Přestal jsem věřit v úspěšnou integraci, v multikulturalismus," uvedl tehdejší vicepremiér vlády na svém Twitteru. Řešením migrace je podle předsedy hnutí ANO finanční podpora evropských států, kteří jsou vstupní branou migrace do Evropy, jako je Itálie, Řecko, Malta a Španělsko, které by měly efektivně chránit a kontrolovat své hranice. Jako důležitou vidí také finanční podporu zemí odkud migrace pochází, tyto státy musí zastavit migraci v první řadě (Aktualne.cz, 2016, Hospodářské noviny, 2018).

V září 2020 představila Evropská Komise nový návrh na zvládnutí migrační krize, který již místo povinných kvót navrhoval, aby státy, které běžence přijmout nechtějí, mohou pomoci s organizací návratů neúspěšných žadatelů o azyl do jejich vlasti a také si vybrat svou formu solidarity, jak pomoci přetíženým státům EU. Babiš tento návrh částečně uvítal, vynechání povinných kvót z návrhu považoval za vítězství dlouhodobých pozic ČR, Polska a Maďarska, zcela spokojen s ním však nebyl. EU by dle něj měla nadále prosazovat posílení vnější hranice a intenzivní boj proti pašerákům, důležitým bodem boje proti nelegální migraci je také to, aby se migranti nezadržovali již u evropských hranic, ale ještě dříve, v tzv. hotspotech, tedy zadržovacích táborech, umístěných na území států severní Afriky. Babiš připomněl, že se ČR vždy finančně podíleli na řešení krize a tuto pomoc přislíbil i do budoucna, kromě peněz je ČR připravena vyslat policejní složky do států jihovýchodní Evropy (Lidovky.cz, 2020b).

3.10 Shrnutí

Tabulka 6, postoj předsedů stran a hnutí k řešení migrace

	povinné kvóty	pomoc v místech původu	ochrana vnějších hranic	záchytná centra	přijetí migrantů	návratová politika
Petr Fiala	x	✓	✓	C	4	✓
Karel Schwarzenberg	✓	0	0	0	1	0
Miroslav Kalousek	x	✓	✓	A	4	✓
Jiří Pospíšil	x	✓	0	0	4	0
Markéta Pekarová Adamová	x	✓	✓	0	4	0
Pavel Bělobrádek	x	✓	✓	A	3,4	✓
Marek Výborný	0	0	0	0	0	0
Marian Jurečka	x	✓	✓	0	3,4	0
Ivan Bartoš	x	✓	✓	B	4	✓
Lukáš Černožský	x	✓	✓	0	0	0
Petr Gazdík	x	✓	✓	A	4	0
Martin Půta	0	0	0	0	0	0
Vít Rakušan	x	✓	0	C	0	✓
Bohuslav Sobotka	x	✓	✓	A	4	✓
Milan Chovanec	x	✓	✓	0	0	✓
Jan Hamáček	x	✓	✓	0	0	✓
Tomio Okamura	x	✓	✓	D	5	✓
Vojtěch Filip	x	✓	✓	C	0	✓
Andrej Babiš	x	✓	✓	C	2, později 5	✓

Zdroj: analýza médií, zpracování: autor

Vysvětlivky k tabulce č. 6

0: v průběhu stanovené časové osy nebyl nalezen žádný postoj k dané problematice

Záchytná centra: A: ano, nespecifikováno kde, B: ano, na hranicích EU, C: ano, mimo hranice EU, D: ne

Přijetí migrantů: 1: ano (bez výjimek), 2: ano (pracovní síla), 3: ano (kulturně blízcí-Ukrajina), 4: ano (musí mít nárok na azyl), 5: ne

Z příložené tabulky lze vyčíst, že naprostá většina předsedů vybraných politických uskupení se stavěla proti povinným kvótám. Jedinou výjimku zde tvoří Karel Schwarzenberg, který se po komunistickém převratu v roce 1948 a konfiskaci majetku jeho rodiny, musel přesunout do Rakouska. Sám má tak s emigrací osobní zkušenosti a vybízel českou vládu, aby kvóty dobrovolně přijala a pomohla uprchlíkům. Stejný konsenzus panuje napříč politickým spektrem také ve způsobu řešení příčiny migrace. Ta spočívá ve stabilizaci zemí, jež jsou původem masivní migrace, jako je například Sýrie, Libye či Irák. Do těchto zemí by dle názorů předsedů českých politických stran a hnutí měla směřovat finanční rozvojová výpomoc, která by těmto zemím pomohla zvednout životní úroveň, která však není jedinou příčinou emigrace obyvatelstva. Tou jsou také probíhající válečné konflikty v těchto zemích a častým názorem bylo, že by se EU společně s USA a dalšími světovými mocnostmi měly snažit najít mírová řešení.

V neposlední řadě také vyzývali k boji s klimatickými změnami a nedostatkem pitné vody. Dalším řešením migrace, na kterém panovala všeobecná shoda, byla potřeba důsledné ochrany vnější hranice EU. Státům na okraji Schengenu, které byly nárazníkovým pásmem migrace, jako je Řecko, Itálie či Španělsko, byla často ze stran českých představitelů nabízena výpomoc v peněžní či personální podobě, kdy například do Řecka bylo vysláno několik desítek policistů. Petr Fiala a Pavel Bělobrádek se vyslovili k poněkud krajním řešením, když navrhovali, že pokud nebude Řecko schopno efektivně chránit své hranice, mělo by být z Schengenského prostoru vyloučeno (Petr Fiala toto nespecifikoval konkrétně na Řecko, ale na všechny státy, které by měly s tímhle problémy). Rozdílné názory byly zaznamenány u návrhů na vznik záchytných center, kde by se registrovaly a vyhodnocovaly žádosti o azyl v členských státech Unie. Rozpory mezi českými politiky panovaly v jejich umístění, kdy někteří považovali za vhodné, aby se nacházely na hranicích EU, jiní, jako například Andrej Babiš, Petr Fiala, Vojtěch Filip, nebo Vít Rakušan chtěli, aby jejich umístění bylo ještě ve státech Severní Afriky a argumentovali tím, že se v případě neuznaného nároku na azyl běženci ušetří strastiplná cesta přes moře či Turecko. Jediný Tomio Okamura se vyjádřil, že je zcela proti jakékoliv formě nelegální migrace, a proto není ani třeba nějaké registrační centra vůbec stavět.

Častý konsenzus panoval také v otázce návratové politiky, která předpokládá, že ti migranti, kteří nemají nárok na azyl, by měli být vráceni do jejich domoviny. V otázce, zdali přijímat nějaké migranty byly názory rozdílné. Zatímco Karel Schwarzenberg, jak už bylo řečeno na začátku shrnutí analýzy, byl bezvýhradně pro, ostatní by přijali v omezených počtech

ty, kteří utíkají z válečných oblastí, jsou ohrožení na životě, mají tak na azyl nárok a nepředstavují bezpečnostní hrozbu, Pavel Bělobrádek a jeho stranický kolega Marian Jurečka by, kromě této skupiny, přijali také ukrajinské běžence, kteří jsou dle nich českým obyvatelům kulturně i jazykově blízko. U Andreje Babiše byl zaznamenán výrazný názorový obrat, když v roce 2015 žádal tehdejšího ministra zahraničí Lubomíra Zaorálka, aby urychlil vydávání víz právě ukrajinským pracovníkům, kteří by dle Babiše byli vítanou posilou pro český pracovní trh, avšak o 3 roky později se vyjádřil, že již nechce žádného migranta. Tomio Okamura ještě v roce 2014 hovořil v podobném duchu jako Andrej Babiš, kdy tvrdil, že nemá problém s kvalifikovanými zaměstnanci, kteří chtějí v Česku pracovat, neudělil by jim však státní občanství a na pracovním trhu je chtěl diskriminovat ve formě upřednostnění českého občana před zahraničním. Později již odmítal všechny migranty. Tomio Okamura a Andrej Babiš také jako jediní vybízeli k naprostému uzavření jižní Schengenské hranice, což ostatní odmítali. U Bohuslava Sobotky a Pavla Bělobrádka byl zase zaznamenán návrh na vytvoření společné evropské armády, která by v případě potřeby chránila hranice, tento návrh se však neseťkal u ostatních s pochopením a byl kritizován, například Petrem Fialou, či současným prezidentem Petrem Pavlem.

Závěr

Migrace se stala po roce 2015 celospolečenským fenoménem, který byly nuceny brát v úvahu také české politické strany a hnutí. Ty se začaly touto problematikou mnohem více zabývat ve svých programech a prohlášeních a nabízet svůj pohled na řešení tohoto celoevropského problému. V programech pro volby v roce 2013 byla migrace zmiňována jen velmi namátkově, pro volby následující se stala již zavedeným tématem. V zatím posledních volbách však ustoupily opět trochu do pozadí, jelikož na mediální výsluní vystoupil zcela jiný fenomén.

První stanovenou výzkumnou otázkou bylo, zda došlo ke změně prostoru věnovanému migraci ze stran vybraných politických uskupení. Tento prostor se skutečně vyvíjel a měnil, zatímco pro volby v roce 2013 byla migrace, jak již bylo naznačeno v úvodním odstavci tohoto závěru, v programech pouze velmi okrajové téma, které bylo v určité podobě zmíněno pouze 4 z 9 zkoumaných subjektů, pro následující volby v roce 2017 byla obsažena již ve všech programech vybraných českých politických stran a hnutí. Došlo tedy k navýšení prostoru věnovanému migraci u všech těchto subjektů s jednou výjimkou v podobě KDU-ČSL, u které byl zaznamenán naopak pokles o 1/3 z původního prostoru. V dalších volbách v roce 2021 již u všech subjektů (opět s jednou výjimkou) došlo k poklesu tohoto prostoru, téma migrace totiž již nebylo tolik aktuální a do popředí mediálního zájmu se dostala epidemie koronaviru. Tou jedinou výjimkou je ČSSD, která se ve svém programu migrací zabývala ještě více než u předchozích voleb, avšak politický zisk ji to nikterak nepřineslo a do sněmovny se poprvé v porevoluční historii vůbec nedostala.

Druhá položená výzkumná otázka se zabývala tím, jestli onen prostor věnovaný politickými subjekty je reflektován společenskou poptávkou po ní. Zde byly výsledky měření z první otázky porovnávány s průzkumy veřejného mínění prováděnými agenturou CVVM, která u dotázaných zjišťovala jejich zájem o problematiku migrace a také s celkovým počtem článků zabývajících se migrací v jednotlivých letech. Ačkoliv jistá vzájemná souvislost byla ve výsledcích patrná, pro nedostatek celistvých dat v této oblasti mohou být výsledky výzkumu zavádějící a neúplné a nelze je v konečném důsledku značit jako uspokojující.

Třetí výzkumná otázka se zaměřila na postoje předsedů vybraných politických stran a hnutí a jejich postoj k řešení migrace. U této otázky jsem se pokusil najít většinový konsenzus alespoň ve třech navrhovaných řešení a například v odmítnutí povinných kvót, potřebě ochrany vnější

hranice EU, či návratové politice migrantů, kteří nemají nárok na azyl, panovala napříč širokým politickým spektrem (opět až na malou výjimku) všeobecná shoda.

Tato závěrečná práce může posloužit jako informační základ pro další výzkumy v této oblasti, i když jsem si plně vědom, že pro omezený prostor, který diplomová práce nabízí, jsou některé části informačně poněkud omezené a neúplné. V části zabývající se postoji českých politiků k řešení migrace, by časová osa každého z nich, v případě většího možného rozsahu, mohla zahrnout všechny mediální výstupy daného politika z období 2013-2021, nejen pouze z doby, kdy působil ve funkci předsedy strany. Zde je určitě velký prostor pro další výzkum, který by mohl být také rozšířen o analýzu, zda prostor věnovaný migraci se nějakým způsobem odrážel v zisku hlasů u voleb, tedy jestli existuje souvislost mezi tímto prostorem a získaným politickým kapitálem.

Seznam zdrojů

BEYME, K. von, 1985. *Political Parties in Western Democracies*. Gower. Aldershot.

CABADA, Ladislav, KUBÁT, Michal. 2007. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-076-5

CURRAN, James. 2000. "Nový pohled na masová média a demokracii." Pp. 116-164 in *Politická komunikace a média*. Praha: Univerzita Karlova.

FIALA, Petr, MAREŠ, Miroslav. *Programatika politických stran*. *Politologický časopis*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 1998, roč. 1998, č. 1, s. 5-20. ISSN 1211-3247.

FIALA, Petr., STRMISKA, Maxmilián. (1999): *Teorie politických stran*. Brno, Barrister&Principal. 263 s. ISBN 80-85947-31-5

FILIPEC O., GARAJ M., MIHÁLÍK, J. 2018. *Ako komunikuje pravica: komunikačné aktivity vybraných (krajne) pravicových politických strán v Českej republike a na Slovensku pred parlamentnými voľbami v rokoch 2016 a 2017*, „Politické vedy“ 2018, v. 21, no. 3, s. 183–212.

FILIPEC, O., CHARVÁTOVÁ, D. *Mezi lži a manipulací: analýza facebookové komunikace SPD před evropskými volbami 2019*. In BUDZYŃSKA -DACA, A., RUSIN DYBALSKA, R. (eds.) *Dyskursy polityczne w Polsce i Czechach po roku 1989: ga- tunki, strategie komunikacyjne, wizerunki medialne / Politické diskurzy v Polsku a Česku po roce 1989: žánry, komunikační strategie, mediální obrazy*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2022, s. 97–112.

HAMÁČEK, Jan. *Řešení krize? Klíč je i v pomoci rozvojovým zemím*. *Právo*. 2018, 28. 08. 2018, 7.

HANSON, Ralph. 2020. Mass Communication: Living in a Media World. New York: Sage Publications. ISBN 978-1544332345

HVÍŽĎALA, Karel. 2000. Moc a nemoc médií. Praha: Dokořán.

CHARVAT, Jakub, KŘOVÁK, Jan. (2022). Populismus v politické komunikaci populistických a nepopulistických aktérů: případová studie českých sněmovních voleb 2021.

JABŁOŃSKI, Andrzej W., 2006. Politický marketing – úvod do teorie a praxe. Brno: Barrister & Principal. ISBN 80-7364-011-2.

JIRÁK, Jan. 2001. “Medializace jako strašák politiky.” Pp. 203-209 in Institucionalizace (ne)odpovědnosti: globální svět, evropská integrace a české zájmy I. Praha: Karolinum.

JIRÁK, Jan. Média a politika. Metodický portál: Články [online]. 10. 05. 2006, [cit. 2023-08-10]. Dostupný z WWW: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/556/MEDIA-A-POLITIKA.html>>. ISSN 1802-4785.

KAID, Linda Lee, 2004. Handbook of political communication research. London: Lawrence Erlbaum Associates. ISBN 0-8058-3775-2.

KATZ, R. S., MAIR, P. 2009. The Cartel Party Thesis: A Restatement. Perspectives on Politics, 7(4), 753–766. <http://www.jstor.org/stable/40407077>

KATZ, Richard, MAIR, Peter. (1995): Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. Party politics 1/1. s. 5-28

KELLER, Jan. 1995. Úvod do sociologie, Praha: Slon. ISBN 80-85850-06-0

KIRCHHEIMER, Otto. (1966): The Transformation of the Western European Party Systems. In: LA PALOMBARA, Joseph. – WEINER, Myron. (eds.). Political Parties and Political Development. Princeton, Princeton University Press. 496 s.

KOOLE, Ruud. Cadre, Catch-all or Cartel?: A Comment on the Notion of the Cartel Party. Party Politics [online], 1996, roč. 2, č. 4, s. 507–523 [cit. 09. 08. 2023]. Dostupné z:

https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1354068896002004004?fbclid=IwAR2_GxdPAMV6z4LfS87NShPbSX9VimJhy4tR2Dtr2ZSLOrOAOsUIWwoT3aA

KRIPPENDORFF, Klaus. 2018. Content analysis: An introduction to its methodology. Sage publications. ISBN 9780761915454

KŘEČEK, Jan. Politická komunikace. 1. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3536-8.

LEES-MARSHMENT, Jennifer, 2014. Political marketing: principles and applications. Second edition. London: Routledge. ISBN 978-0-415-63207-2.

MCNAIR, Brian. An introduction to political communication. Sixth edition. London: Routledge, 2018. Communication and society. ISBN 978-0-415-73941-2.

MIHÁLIK, Jaroslav a Jakub BADOVIČ, (eds). Migration: the challenge of European states. 1. Stuttgart: Ibidem, 2019. ISBN 9783838213446.

NORRIS, P., a kol. 1999. On Message: Communicating the Campaign. London: SAGE Publications Ltd.

ŘÍCHOVÁ, Blanka., JIRÁK Jan, 2000. Politická komunikace a média, Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0182-6

SVOBODOVÁ, HANA. Politická komunikace, její nástroje a důsledky. Slovenská politologická revue [online], 2005, roč. 5, č. 2., s. 1-21 [cit. DATUM]. Dostupné z: https://sjps.fsvucm.sk/Articles/05_2_2.pdf?fbclid=IwAR2kQN1XecKz1vIhhnBtJwMNoss0INGvq7LUYe8GPbB67_0N0DWLGd6qbz0

ŠNAJDROVÁ, Pavla. ZAHRANIČNÍ MIGRACE DO ČESKÉ REPUBLIKY V OBDOBÍ PO ROCE 1992. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého.

WODAK, Ruth. 2015. The politics of fear: what right-wing populist dis-courses mean. Los Angeles: Sage, ISBN 978-1446247006.

3.11 Programy

KDU-ČSL. Volební program 2013–2017 [online]. [cit. 21.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.kdu.cz/getattachment/6089d21c-eba3-4e8e-b390-1b922500af73/program.aspx>

ODS. Volební program 2013 [online]. [cit. 15.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf>

Úsvit přímé demokracie. Volební program 2013 [online]. [cit. 21.1.2023]. Dostupné na: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjqlJe-_M7-AhWHhP0HHaD2AroQFnoECACQAQ&url=https%3A%2F%2Fis.muni.cz%2Fth%2Fcd5ej%2Fon-line_appendix%2Fmanifestos%2FProgram_hnuti_Usvit_prime_demokracie_Archive.pdf%3Flang%3Den&usq=AOvVaw1Vira6v0QRG_KM_dsLhQ3n

ANO 2011. Volební program 2017 [online]. [cit. 24.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.anobudeli.cz/cs/volby/program/>

Česká pirátská strana. Volební program 2017 [online]. [cit. 23.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/program/psp2017.html>

ČSSD. Volební program 2017 [online]. [cit. 21.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/kestazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2017/>

KDU-ČSL. Volební program 2017 [online]. [cit. 21.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>

KSČM. Volební program 2017 [online]. [cit. 21.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/program>

ODS. Volební program 2017 [online]. [cit. 15.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.ods.cz/volby2017/program>

SPD. Volební program 2017 [online]. [cit. 24.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

STAN. Volební program [online]. 2017. [cit. 20.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.starostovenezavisli.cz/volby/archiv/parlamentni-volby-2017/volebni-program>

TOP 09. Volební program 2017 [online]. [cit. 20.1. 2023]. Dostupné na: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/>

ANO 2011. Volební program 2021 [online]. [cit. 21.1.2023]. Dostupné na: <https://www.anobudeli.cz/file/edee/2021/ano-volebni-program.pdf>

ČSSD. Volební program 2021 [online]. [cit. 21.1.2023]. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/data/files/cssd-program-vize-2030.pdf>

Piráti a Starostové. Volební program 2021 [online]. [cit. 21.1.2023]. Dostupné na: <https://www.piratiastarostove.cz/program/>

Programydovoleb.cz: KSČM Volební program 2021 [online]. 2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://2021.programydovoleb.cz/strana/komunisticka-strana-cech-a-moravy/volebni-program#zivot-v-bezpecne-a-svobodne-zemi>

SPD. Volební program 2021 [online]. [cit. 08.02.2023]. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

SPOLU. Volební program 2021 [online]. [cit. 21.1.2023]. Dostupné na: <https://www.spolu21.cz/program/spolu-pro-bezpecnou-zemi>

3.12 Elektronické zdroje

Aktualne.cz. Nechci tu už ani jednoho uprchlíka, v úspěšnou integraci jsem přestal věřit, vzkázal Babiš [online]. Aktualne.cz, 03. srpna 2016 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/nechci-tu-uz-ani-jednoho-uprchlika-v-uspesnou-integraci-jsem/r~dede739c599111e6abfa0025900fea04/>

BASTLOVÁ, Marie. Jiří Pospíšil z TOP 09: Vadí mi legitimizace KSČM a personální nestabilita vlády [online]. Radiozurnal.rozhlas.cz, 18. července 2018 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/jiri-pospasil-z-top-09-vadi-mi-legitimizace-kscm-a-personalni-destabilita-vlady-7568537>

CELERIN, Jan. Ivan Bartoš: Nejsme ochotni dělat zásadní kompromisy [online]. tyden.cz, 09. září 2017 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/ivan-bartos-nejsme-ochotni-delat-zasadni-kompromisy_448824.html

CZSO. Migrace: Tisková zpráva. Czso.cz [online]. Czso.cz, 2019 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/121768528/13006920a07.pdf/ac66a9b9-6075-4ae7-9868-cf3b72be2db9?version=1.1>

Česká pirátská strana. Postoj české pirátské strany k migrační krizi 2015 [online]. Piráti.cz, 22. října 2015 [cit. 21.1.2023] dostupné na: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/stanovisko-k-uprchlikum.html>

Český rozhlas, Bělobrádek: Je chybou nás politiků, že jsme o problému migrace s lidmi nehovořili [online]. plus.rozhlas.cz, 27. srpen 2015 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/belobradek-je-chybou-nas-politiku-ze-jsme-o-problemu-migrace-s-lidmi-nehovorili-6522746>

Český rozhlas. Vojtěch Filip: Kvóty jsou taková pitomost, že jsem větší ještě neslyšel [online]. plus.rozhlas.cz, 2. únor 2016 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/vojtech-filip-kvoty-jsou-takova-pitomost-ze-jsem-vetsi-jeste-neslysel-6579161>

ČSSD: ČSSD je proti kvótám, pro větší podporu zemím s uprchlíky [online]. cssd.cz, 7. září 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/prave-ted/cssd-je-proti-kvotam-pro-vetsi-podporu-zemim-s-uprchliky/>

ČSSD: Historie ČSSD [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/strana/agenda-a-clenstvi/historie-cssd/>

ČSSD.cz: Migrace, migrace a opět migrace [online]. 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/nazory-a-komentare/migrace-migrace-a-opet-migrace/>

ČT24. Merkelová v Praze jednala o migraci. Kvóty odmítl premiér i prezident [online]. Ceskatelevize.cz, 25. srpna 2016 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1886639-merkelova-v-praze-jednala-o-migraci-kvoty-odmitl-premier-i-prezident>

ČT24. Premiér Sobotka: ČR chce dále podporovat pomoc EU v oblasti migrace, stanovení povinných kvót odmítá [online]. Ceskatelevize.cz, 19. června 2015 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1538316-sobotka-a-meron-shodne-neprijate-uprchliky-vracejme-do-vlasti>

ČT24. Události, komentáře [online]. ceskatelevize.cz, 15. února 2016 [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/216411000370215/>

DANDA, Oldřich. Rakušan: Piráti žádní extrémisté nejsou [online]. Novinky.cz, 27. června 2021 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-rakusan-pirati-zadni-extremiste-nejsou-40364421>

Deník.cz. Okamura si přisadil: Žaloba kvůli kvótám je brutální diktát Bruselu [online]. denik.cz, 7. prosince 2017 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/okamura-si-prisadil-zaloba-kvuli-kvotam-je-brutalni-diktat-bruselu-20171207.html

Denik.cz. Schwarzenberg: Zeman a Klaus protiimigračními výroky povzbuzují nenávisť [online]. Denik.cz, 09. září 2015 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/schwarzenberg-zeman-a-klaus-protiimigracnimi-vyroky-strasi-20150909.html

Eurozprávy.cz. Fiala se vydal za uprchlíky na maďarské hranice. Tohle tam viděl [online]. Eurozpravy.cz, 17. října 2015 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/domaci/politika/134518-fiala-se-vydal-za-uprchliky-na-madarske-hranice-tohle-tam-videl>

Fiala se vydal za uprchlíky na maďarské hranice. Tohle tam viděl [online]. eurozpravy.cz, 18. 10. 2015 [cit. 15. 01. 2023]. Dostupné na <https://eurozpravy.cz/domaci/politika/134518-fiala-se-vydal-za-uprchliky-na-madarske-hranice-tohle-tam-videl>

FIALA, Petr. Petr Fiala: Brusel a politická zbabělost nás nezachrání [online]. Aktualně.cz, 20. května 2015a [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <https://blog.aktualne.cz/blogy/petr-fiala.php?itemid=25278>

FIALA, Petr. Petr Fiala: Před uprchlíky nelze uprchnout [online]. Aktualně.cz, 07. července 2015b [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <https://blog.aktualne.cz/blogy/petr-fiala.php?itemid=25567>

GLOBE24.cz. Okamura ostře kritizuje Erdogana: Je to vyděrač a válečný zločinec [online]. globe24.cz, 19. května 2016 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://globe24.cz/domov/4397-okamura-ostre-kritizuje-erdogana-je-to-vyderac-a-valecny-zlocinec>

HN.CZ. Česko Itálii s běženci nepomůže. Žádné migranty přijímat nebudeme, situaci by to zhoršilo, vzkázal Babiš [online]. HN.cz, 15. července 2018 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-66193530-cesko-italii-s-bezenci-nepomuze-zadne-migranty-prijimat-nebudeme-situaci-by-to-zhorsilo-vzkazal-babis>

Hospodářské noviny. Babiš: Je třeba okamžitě uzavřít hranice schengenského prostoru. S obranou by mělo pomoci NATO [online]. Hn.cz, 25. srpna 2015 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-64509770-babis-je-treba-okamzite-uzavrit-hranice-schengenskeho-prostoru-s-obranou-by-melo-pomoc-nato>

Hospodářské noviny. Jestli Řecko nedokáže chránit hranice, má být vyloučeno ze Schengenu, říká Bělobrádek. Kritizoval i Merkelovou [online]. hn.cz, 27. ledna 2016 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-65137620-jestli-recko-nedokaze-chranit-hranice-ma-byt-vylouceno-ze-schengenu-rika-belobradek-kritizoval-i-merkelovou>

Hospodářské noviny. Řešením migrace je finanční podpora jižním evropským státům a severní Africe, řekl Babiš v Itálii. Zopakoval, že Česko uprchlíky nepřijme [online]. Hn.cz, 28. srpna 2018 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-66228050-resenim-migrace-je-financi-podpora-jiznim-evropskym-statum-a-severni-africe-rekl-babis-v-italii-zopakoval-ze-cesko-uprchliky-neprijme>

CHALUPA, Martin. Anketa politiků: Jak byste řešili migrační krizi, máme přijímat uprchlíky? [online]. Ctidoma.cz, 11. září 2017 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctidoma.cz/politika/2017-09-11-anketa-politiku-jak-byste-resili-migracni-krizi-mame-prijimat-uprchliky-34042>

CHALUPA, Martin. Ctidoma.cz: Anketa politiků: Jak byste řešili migrační krizi, máme přijímat uprchlíky? [online]. Ctidoma.cz, 11. září 2017 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctidoma.cz/politika/2017-09-11-anketa-politiku-jak-byste-resili-migracni-krizi-mame-prijimat-uprchliky-34042>

CHOVANEC, Milan. Nesolidární Česko? Nesmysl. Migraci řešíme, ale bezpečnost ČR má prioritu [online]. Parlamentnilisty.cz, 25. září 2017 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/Milan-Chovanec-323/clanek/Nesolidarni-Cesko-Nesmysl-Migraci-resime-ale-bezpecnost-CR-ma-prioritu-80883>

iDnes.cz. Extrémně levicoví Piráti vpustí migranty, řekl Babiš. To říká agent StB, opáčil Bartoš. [online]. iDnes.cz 12. března.2021 [cit. 25.1.2023]. Dostupné na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/premier-andrej-babis-volby-pirati-ivan-bartos-stan.A210312_121245_domaci_misl

iDnes.cz. Extrémně levicoví Piráti vpustí migranty, řekl Babiš. To říká agent StB, opáčil Bartoš. [online]. iDnes.cz 12.03.2021 [cit. 25.1.2023]. Dostupné na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/premier-andrej-babis-volby-pirati-ivan-bartos-stan.A210312_121245_domaci_misl

iDNES.cz. Sobotka: Uzavření německých hranic migraci do Česka nepřesměruje [online]. Novinky.cz, 31. ledna 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-sobotka-uzavreni-nemeckych-hranic-migraci-do-ceska-nepresmeruje-340039>

iDNES.cz. Vláda neví, co má v migrační krizi dělat, kritizovali šéf ODS s Červíčkem [online]. iDNES.cz, 28. dubna 2018a [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/plan-ods-k-reseni-migracni-krize.A160428_100329_domaci_jkk

iDNES.cz. Vláda neví, co má v migrační krizi dělat, kritizovali šéf ODS s Červíčkem [online]. iDNES.cz, 28. dubna 2018 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/plan-ods-k-reseni-migracni-krize.A160428_100329_domaci_jkk

iDNES.cz: Lídři stran hovořili o migračních kvótách i o čínských křesťanech [online]. Idnes.cz. 15. března 2018b [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/predsedove-stran-jednani-migrace-cinsti-krestane.A180315_162757_domaci_bja

Institut politického marketingu. 2013. [online]. [cit. 2023-09-08]. Slovník politického marketingu: Kartelová strana. Dostupné na <https://politickymarketing.com/glossary/kartelova-strana>

JEŘÁBKOVÁ, Dominika. Šéfka TOP 09 Adamová: Část migrantů bych přijala. Jen prověřené a začala bych dětmi [online]. Novinky.cz, 11. srpna 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-sefka-top-09-adamova-cast-migrantu-bych-prijala-40368734>

KDU-ČSL. Usnesení předsednictva [online]. [cit. 23.1.2023]. Dostupné na <https://www.kdu.cz/archiv/temata-old/uprchlici/usneseni-predsednictva>

KOPECKÝ, Josef. Babiš: Uprchlíci jsou největší ohrožení Evropy, větší než konflikt s Ruskem [online]. iDNES.cz, 01. července 2015b [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-uprchlici-jsou-nejvetsi-ohrozeni-evropy-vetsi-nez-konflikt-s-ruskem.A150701_152946_domaci_kop

KOPECKÝ, Josef. Budeme přijímat uprchlíky, řekl Bělobrádek. Ročně přes tisíc lidí [online]. iDNES.cz, 16. června 2015 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/budeme-prijimat-uprchliky-rekl-belobradek-rocne-pres-tisic-lidi.A150616_121043_domaci_kop

KOPECKÝ, Josef. Neexistuje, aby v EU byly povinné kvóty, z toho neuhneme, řekl Hamáček [online]. iDNES.cz, 19. srpna 2021 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/predvolebni-debata-lidru-stran-cnn-prima-news-50-dnu-do-voleb.A210819_191834_domaci_kop

KOPECKÝ, Josef. Pirát Bartoš: Čtyři roky chceme být v parlamentu velmi ostrou opozicí [online]. iDNES.cz, 30. září 2017 [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozhovor-s-predsedou-piratu-ivanem-bartosem.A170929_163739_domaci_kop

KOPECKÝ, Josef. Sobotka: O azylu pro uprchlíky musí dál rozhodovat jednotlivé země [online]. iDNES.cz, 22. dubna 2015a [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozhodnuti-o-azylu-uprchliku-musi-zustat-jednotlivym-zemim-rekl-sobotka.A150422_141721_domaci_kop

KOPECKÝ, Josef. Žádní náckové, hájí Černochová účast na protestu proti islamistům [online]. iDNES.cz, 20. ledna 2015 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/na-hrade-jsem-zadne-nacky-nevidela-haji-se-poslankyne-cernochova.A150120_141348_domaci_kop

KSČM: O nás [online]. kscm.cz [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/o-nas/>

KUBIŠTOVÁ, Pavla. Nesmysl, nic neřeší. Politici jsou vesměs proti kvótám, pomohli by jinak [online]. iDNES.cz, 13. května 2015 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/evropske-kvoty-pro-uprchliky.A150512_163647_domaci_pku

Lidovky.cz. Babiš schvaluje, že migrační balíček neobsahuje povinné kvóty. EU by se přesto měla soustředit na ochranu hranic [online]. 24.září 2020b [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/babis-nesouhlas-i-s-migracnim-balickem-eu-by-se-podle-nej-mela-soustredit-hlavne-na-ochranu-hranic.A200924_083942_ln_domov_libs

Lidovky.cz. Chovanec nabízí na řešení migrace Itálii policisty a EU 21 milionů korun [online]. Lidovky.cz, 06. července 2017 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/chovanec-nabizi-na-reseni-migrace-italii-policisty-a-eu-21-milionu-korun.A170706_195047_ln_domov_ELE

Lidovky.cz. Migrační návrh je přijat s rozpaky. Povinné kvóty jsou pro strany problematické, SPD navrhuje úprk z EU [online]. ČTK, 23. září.2020a [cit. 2023-04-12]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/domov/na-migracni-navrh-evropske-komise-se-nazory-politiku-lisi-shoda-je-na-negativnimu-postoji-ke-kvotam.A200923_164529_In_domov_livs

Lidovky.cz. Přijmeme 1500 uprchlíků, dohodla se vláda. Teď ji čeká jednání s EU [online]. lidovky.cz, 8. července 2015 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/cesko-chce-do-roku-2017-prijmout-1500-uprchliku-usnesla-se-vlada.A150708_222145_In_domov_ele

MACHÁLKOVÁ, Zuzana. Devátá výzva pro příští českou vládu: jak se kandidující uskupení staví k migraci? [online]. iROZHLAS.cz, 16. září 2021 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/devata-vyzva-pro-ceskou-vladu-postoj-k-migraci-kvoty-prijimani-uprchliku-volby_2109160600_onz

MARTÍNEK, Jan. Bělobrádek: Muslimskou Evropu nechci [online]. novinky.cz, 13. února 2016 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-belobradek-muslimskou-evropu-nehci-341522>

MARTINEK, Jan. Kalousek: Nejsme žádní vítáči, v odmítání kvót vládu podporujeme [online]. Novinky.cz, 10. září 2016 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kalousek-nejsme-zadni-vitaci-v-odmitani-kvot-vladu-podporujeme-40007558>

MVCR. Ministr vnitra Hamáček odmítá návrhy na přerozdělování migrantů [online]. mvcr.cz, 8. října 2019 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-hamacek-odmita-navrhy-na-prerozdelovani-migrantu.aspx>

Novinky.cz. Evropa musí mít společnou armádu, řekl Sobotka před velvyslanci [online]. Novinky.cz, 22. srpna 2016a [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-evropa-musi-mit-spolecnou-armadu-rekl-sobotka-pred-velvyslanci-40005659>

Novinky.cz. Okamura navrhne referendum o vystoupení z EU [online]. novinky.cz, 15. září 2015 [cit. 2023-04-20].

Novinky.cz. Pospíšil to schytl od Kalouska kvůli tomu, že pochválil Babiše za migranty [online]. Novinky.cz, 19. července 2018 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-pospasil-to-schytal-od-kalouska-kvuli-tomu-ze-pochvalil-babise-za-migranty-245065>

Novinky.cz. Vláda pošle 40 miliónů korun uprchlickému táboru v Jordánsku [online]. Novinky.cz, 31. srpna 2016b [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-vlada-posle-40-milionu-korun-uprchlickemu-taboru-v-jordansku-40006624>

Novinky.cz: ČR nabízí na ochranu hranic EU šedesát expertů a milióny korun [online]. Novinky.cz, 23. dubna 2015 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-cr-nabizi-na-ochranu-hranic-eu-sedesat-expertu-a-miliony-korun-295723>

ODS. Fotogalerie: Petr Fiala na návštěvě maďarsko-chorvatské hranice [online]. ods.cz, 16. října 2015 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/10459-fotogalerie-petr-fiala-na-navsteve-madarsko-chorvatske-hranice>

ODS. Historie Občanské demokratické strany [online]. [cit. 15.1. 2023]., dostupné na: <https://www.ods.cz/o-nas/historie>

ODS. Historie Občanské demokratické strany [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/o-nas/historie>

ODS. Migrační krize – Abychom se nemuseli bát [online]. ODS.cz, [cit.15. 01. 2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/migracni-krize>

ODS. ODS a migrační krize [online]. ODS.cz, [cit. 15.01.2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/docs/migrace/ODS-a-migracni-krize.pdf>

ODS. ODS: Máme řešení migrační krize [online]. ODS.cz, 28. 4. 2016 [cit.15. 01. 2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/clanek/11677-ods-mame-reseni-migracni-krize>

ODS. ODS: Máme řešení migrační krize [online]. ODS.cz, 28. dubna 2016 [cit.15. 01. 2023]. Dostupné na <https://www.ods.cz/clanek/11677-ods-mame-reseni-migracni-krize>

OKAMURA, Tomio. Migrace [online]. blog.idNES.cz, 20. února 2014 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: https://okamura.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=397169&_gl=1*72bxgo*_ga*MzE1ODQzMzQ1LjE2NzY5OTg1NTE.*_ga_08QRRTJ593*MTY4MjMzNTEwNS4xNy4xLjE2ODIzMzgyODAuMC4wLjA.

Parlamentní listy. EU potřebuje změnu rozpočtu, aby měla na řešení migrační krize, navrhuje Kalousek [online]. Parlamentnilisty.cz, 07. března 2016 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/EU-potrebuje-zmenu-rozpoctu-aby-mela-na-reseni-migracni-krize-navrhuje-Kalousek-425070>

Parlamentní listy. Zájmy ČR v EU a naše zájmy v zahraniční politice musí být jasné [online]. Parlamentnilisty.cz. 15. března 2018 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profilu/Andrej-Babis-12367/clanek/Zajmy-CR-v-EU-a-nase-zajmy-v-zahranicni-politice-musi-byt-jasne-84868>

PFFEIFEROVÁ, Věra a Simona BARTOŠOVÁ. Poslanci budou mluvit o migraci, Sobotka chce záložní hraniční systém [online]. Rozhlas.cz, 19. ledna 2016 [cit. 2023-03]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/poslanci-budou-mluvit-o-migraci-sobotka-chce-zalozni-hranicni-system_201601191943_jpiroch

Pirátská strana. O nás [online]. Piráti.cz [cit. 21.1.2023] Dostupné na <https://www.pirati.cz/lide/>

PSP: Poslanecký klub ANO 2011 [online]. 2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5700>

SOBOTKA, Bohuslav. Premiér Sobotka: ČR chce dále podporovat pomoc EU v oblasti migrace, stanovení povinných kvót odmítá [online]. vlada.cz, 13. května 2015 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-cr-chce-dale-podporovat-pomoc-eu-v-oblasti-migrace--stanoveni-povinnych-kvot-odmita-130190/>

SPD: Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost [online]. spd.cz, 2016 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.spd.cz/wp-content/uploads/ke_stazeni/program/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf

SPD: Zahraniční politika [online]. spd.cz [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.spd.cz/wp-content/uploads/ke_stazeni/program/zahranicni-politika.pdf

SPOLU. Volební program 2021 [online]. [cit. 21.1.2023]. Dostupné na: <https://www.spolu21.cz/program/spolu-pro-bezpecnou-zemi>

STANOVISKO KSČM: Ne! byrokratickému diktátu EU [online]. Old.kscm.cz 15. května 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://old.kscm.cz/politika-kscm/stanoviska-kscm/98096/ne-byrokratickemu-diktatu-eu>

STANOVISKO ÚV KSČM: KSČM odmítá šíření xenofobie, je pro rovnováhu solidarity a odpovědnosti [online]. Old.kscm.cz, 21. června 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://old.kscm.cz/politika-kscm/stanoviska-kscm/98981/stanovisko-uv-kscm-kscm-odmita-sireni-xenofobie-je-pro-rovnovahu-solidarity-a-odpovednosti>

Starostové a nezávislí. Deset bodů pro bezpečnější Evropu. 20. 11. 2015. [online]. [cit. 26.1.2023] Dostupné na <https://www.starostove-nezavisli.cz/info-a-media/tiskove-zpravy/deset-bodu-pro-bezpecnejsi-evropu>

Starostové a nezávislí. O nás [online]. [cit. 27.1.2023]. Dostupné na <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/volebni-program-a-ideova-vychodiska>

Statistiky. Český statistický úřad: Cizinci: Nelegální migrace [online]. 2023 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace

STUHLÍKOVÁ, Lucie a Václav DOLEJŠÍ. Šéf komunistů: Nástupce nemám, stranu chci vést dál. Voliči musí přestat experimentovat s nováčky [online]. 13. května 2016 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sef-komunistu-nastupce-nemam-stranu-chci-vest-dal-volici-musi-prestat-experimentovat-s-novacky/>

STUHLÍKOVÁ, Lucie. Bělobrádek chce dohodu s Evropou: Až k nám přijdou uprchlíci z Ukrajiny, také je zvládneme bez kvót [online]. 02. října 2010 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/belobradek-chce-dohodu-s-evropou-my-se-postarame-o-ukrajinsk/r~ce1a614668d911e5bd0a002590604f2e/>

SURMANOVÁ, Kateřina. Politik, který nemá téma, zvedá strach, říká předseda KDU-ČSL Marian Jurečka [online]. Lidovky.cz, 22. února 2020 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/politik-ktery-nema-tema-zveda-strach-rika-predseda-kdu-csl-marian-jurecka.A200221_201438_In_domov_vlh

Tisková zpráva. CVVM: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků – květen 2019 [online]. 2019 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4966/f9/pm190626.pdf

TN.CZ. Poslanci odmítli přijetí syrských dětí! Smutné, reaguje opozice [online]. tn.cz, 20. září 2018 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/377380-poslanci-odmitli-prijeti-syrskych-deti-smutne-reaguje-opozice>

TOP 09. Pomozme potřebným, trvejme však na dodržování pravidel, [online]. top09.cz, [cit. 21.1.2023], dostupné na: https://www.top09.cz/files/soubory/top-09-pomozme-potrebnym-trvejme-vsak-na-dodrzovani-pravidel_1515.pdf

TOP09. Azylanty musíme přijímat, ekonomické migranty ne [online]. Top09.cz, 25. července 2018 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/medialni-vystupy/azylanty-musime-prijimat-ekonomicke-migranty-ne-24610.html>

TOP09. Stanovy politické strany TOP 09 [online]. top09.cz [cit. 21.1.2023], dostupné na: <https://www.top09.cz/o-nas/stanovy/>

Tyden.cz. Sobotka na pranýři. "Uprchlíky vlastně zveme do Evropy!" [online]. Tyden.cz, 26. června 2015 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/sobotka-na-pranyri-uprchliky-vlastne-zveme-do-evropy_347387.html

VENTUROVÁ, KOPECKÝ: Okamuru vyloučili z klubu Úsvitu, hnutí po něm žádá zpět 760 tisíc. iDNES.cz [online]. 5. května 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/okamura-opustil-usvit-zaklada-hnuti-svoboda-a-prima-demokracie.A150505_101715_domaci_hv

Vláda ČR. Premiér Sobotka: Dohoda lídrů EU pomůže výrazně potlačit nelegální migraci ve Středomoří [online]. Vláda.cz, 03. února 2017 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-dohoda-lidru-eu-pomuze-vyrazne-potlacit-nelegalni-migraci-ve-stredomori-153223/>

ZPĚVÁČKOVÁ, Barbora. Sobotka: Migrace do Evropy je chaos, lidé ztrácejí důvěru [online]. Novinky.cz, 04. září 2015 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-sobotka-migrace-do-evropy-je-chaos-lide-ztraceji-duveru-324719>

iDNES.cz. Žádní náckové, hájí Černochová účast na protestu proti islamistům [online].
iDNES.cz, 20. ledna 2015 [cit.15. 01. 2023]. Dostupné na
https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/na-hrade-jsem-zadne-nacky-nevidela-haji-se-poslankyne-cernochova.A150120_141348_domaci_kop.